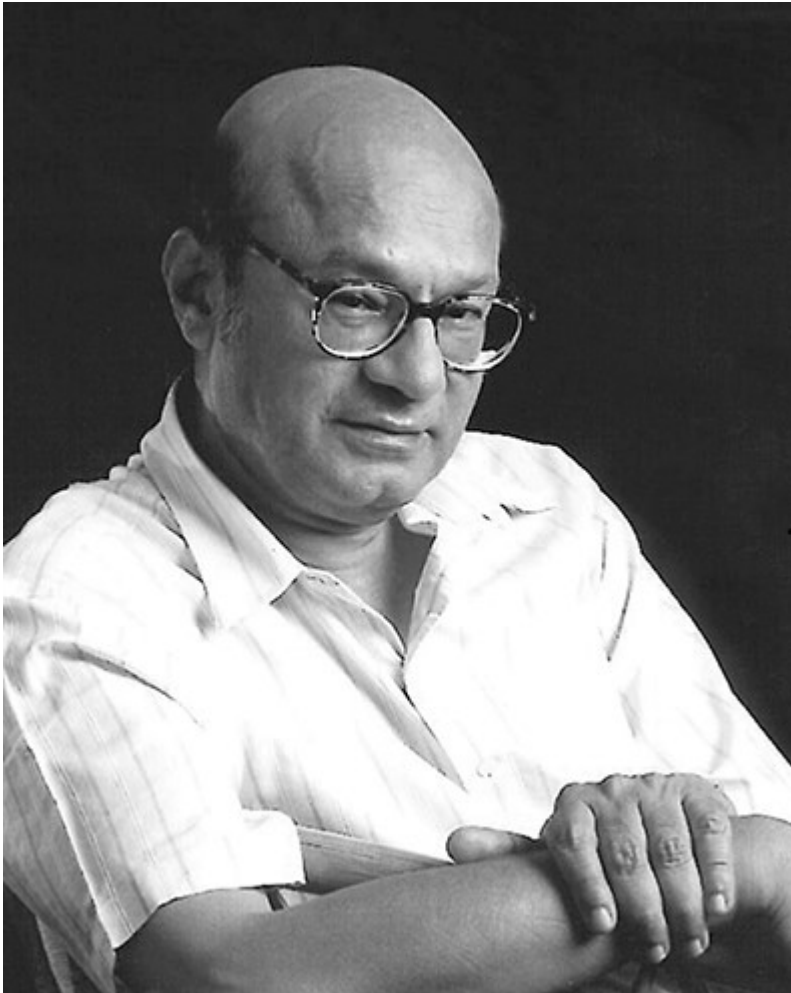

GOPAL BARATHAM

ELBESZÉLÉSEK

Angolból fordította: Tharan-Trieb Marianne

Gopal Baratham (1935 –2002) szingapúri író, elsősorban idegsebész volt. Indiai származású, angol nyelven alkotott. Tanulmányait Szingapúrban és Angliában folytatta. 36 éves korában fejezte be, és azután szingapúri kórházak idegsebészeti osztályait vezette. 1999-ben ment nyugdíjba, de nem sokáig élvezte, mert 2002-ben tüdőgyulladásban elhunyt.

1960-ban kezdett el írni, és soha nem hagyta abba regények és elbeszélések publikálását. Kritikus hangon szólt a külföldön sokat dicsért szingapúri társadalomról. Hat novelláskötete és három regénye jelent meg, több irodalmi díjat kapott. A következő elbeszéléseket több kötetből válogattam ki.

Gopal Baratham

Elbeszélések

TARTALOM

Múlt

Decemberi rózsák
Holland kurácsi
Élő emlékezet
Az interjú
Az utolsó mandarin
Jellemtanulmány
A kacsadal

Szerelem

Oh
A szerelmeslevél
A japán lány
A sötétet beragyogó emlékek

Jövő

Isten hozott
A nászéjszaka
Az emberektől sírva fakadsz
A célirányos
Egy sziget személyes történelme

Decemberi rózsák

“Kíváncsi vagyok, min jár az esze egész nap?” mondta Yeng, a menyé, fejét kissé a szoba sarka felé fordítva, ahol ő elesett testtartással ült toló kocsjában.

“Cst” mondta Teck, a fia. “Nem tud beszélni, de az nem jelenti azt, hogy nem is érti, mi mit mondunk.”

Ami igaz volt. De a hangok, mintha nagyon távolról jönnének hozzá és a dolgokat úgy látta, mintha egy sem nem tiszta, sem nem sima üveg mögött lennének. Megértette Yeng zavarát. Csinos, hebehurgya menyének valószínűleg lehetetlen volt észrevenni, hogy a gondolat tovább él valakiben, aki megbénult és megnémult. Mielőtt gutaütést kapott, maga is képtelenségnek tartotta.

Hogy őszinte legyen, nem hiszi, hogy a roham utáni néhány napon tudott volna gondolkodni. Alig jutott tudatába a kényelmetlen kórházi ágy, a suttogó beszélgetések, az injekciók fájdalomszikrái. Ezek a benyomások csupán töredékek voltak, sem egymással, sem bármivel a tudatában nem álltak összefüggésben. Egy hét is eltelt, míg felfogta, hogy megnémult és megbénult. De ettől nem esett pánikba. Amíg a kórházban feküdt, felfedezte, hogy kis erőltetéssel tudja a teste bal oldalát mozgatni. Jobb karjának és lábának viszont nem volt ura és úgy tűnt, nem tartoznak többé hozzá. Úgy gondolt rájuk, mint mellette fekvő tárgyakra és egy idő múlva csak azért vett róluk tudomást, mert helyet foglaltak el a szűk ágyban.

Furcsamód nem csüggedt el. Ahogy rövidebbel a kórházból való hazatérése után fia és menyé mormoló beszélgetésére figyelt, elégedettség töltötte el. A hangok és érzékelések, amelyek bár eltorzítva, de eljutottak hozzá, önmagukban egészet alkottak és nem igényeltek tőle semmit. Már nem kellett a hangokra reagálnia és ritkán vette a fáradságot, hogy az elébe kerülő beszédfoszlányokban összefüggést keressen.

“Biztos, hogy a nővér holnap jön?” kérdezte a menyé.

“Ne aggódj, Yeng,” felelte a fia. “Kedves hölgy lesz, Mrs. Pestana. Azt mondja, a nap nagy részét itt fogja tölteni, amíg elég biztos vagy magadban, hogy egyedül ápolod.”

“Hála Istennek” mondta Yeng. “Tényleg félttem, hogy mit csinálnék, ha valami történne, amíg te dolgozol.”

Másnap reggel Pestana nővér megérkezett, ahogy ígérte. Nagy darab jólélek volt, olyan túláradó egyéniséggel, hogy mindent elnyelt maga körül, amivel a többes szám használatát bőven megindokolta.

“Mi” búgta “nem duzzogunk és nem sajnáljuk magunkat, csak mert volt egy icipici gutaütésünk. Mi” folytatta körbenézve a szobában, mintha eltérő véleményekre számított volna “mégis folytatni fogunk mindent.”

Semmi módon nem tudta jelezni, hogy megértette vagy egyetért-e. Pestana nővérnél erre nem is volt szükség.

“Első teendők, hogy kikerüljön az ágyból, ki ebből a vacak pizsamából és be valami tisztességes közönséges öltözékbe.” Körülnézett a hálószobájában. “Akkor most árulja el nekem, hogy hol tartja a koktélsruháit” és hahotázva nevetett a viccén.

Hatalmas erőfeszítéssel sikerült egy kicsit bólintania és tekintetét a sarokban álló óriási faládára szögezte. Az anyjéé volt. Ebben hozta valaha a kelengyéjét: ruháit és ékszereit. Anyja halála után ő vette át a ládát fokozatosan megtöltve ruháival és élete csecsebecséivel. Nem tudott pontosan emlékezni, hogy most mi van benne. Ahogy Pestana nővér kotorászott, fogalma sem volt, mitől a sok “ó” és “ah”, mert terjedelme a láda nagy részét eltakarta és rossz látásával még azt sem ismerte fel, amit a nővér magasra tartva mutatott neki.

“Azt hiszem, ez mára megfelel” mondta és maga mellé tett egy inget. “A lazacszínű selyemszépséget eltesszük vasárnapra. Jó lesz?”

Pizmogott még, átrendezve a holmiját a szekrényben, majd felkiáltott: “Te jó ég! Ez majd tényleg elhessegeti a szomorúságot.” Egy kis tárgyat forgatott a kezében, ahogy feléje közeledett. A szantálfa illata megcsapta őt, még mielőtt Pestana nővér legyezni kezdte az arcát a falemezekből készült legyezővel.

Ahogy az illat orrába ért, az emlékek olyan erővel jöttek vissza, amit sosem tartott volna elképzelhetőnek. Po, a felesége, nagyon szerette a szantálfát, és ezért ő is. Az illatos fából krémet szokott készíteni és ezzel testének édes titkos helyeit bedörzsölni. Azokon a napokon, amikor tisztátalannak érezte magát, lemosta magáról az illat minden nyomát, ő pedig várt, nem közeledett, féken tartotta vágyát. És akkor, amikor az önmegtartóztatás szinte már elviselhetetlenné vált, egyszercsak munkájából hazatérve Pot a legjobb csipke kebayájában* találta, arca sápadt és egy kicsit fényes volt a púderban lévő ólomtól, haja kontyba feltekerve, amit néhány díszes ezüstmű tartott. A szantálfa legyezővel legyezte magát, akármilyen is volt az idő és ezt szokta mondani: “Ülj le és legyezz engem. Meleg nap volt ma.” Olyankor legyezte őt, remegő kézzel meg-megérintve a gazdag fonatokat, amelyek, jól tudta, nemsokára le lesznek eresztve.

A szantálfa illata minden együtt töltött percüket tartalmazta. Vágyat érzett, frissen és élesen, mint ifjúkorában és olyan édes mámort, hogy az már az émelygés határán volt. De nem volt benne sem gerjedelem, sem merevedés, sem pedig kielégítést követelő türelmetlenség. A testiségtől elszakítva a gyönyör tiszta, nyugodt édesség volt.

“Azt hiszem, mosolygunk egy kicsit.” mondta Pestana nővér, míg karját dolgozta át pamutinge ujján. “Örülünk, hogy a változatosság kedvéért csinos inget viselhetünk. Nagyon helyes.”

Az érzés, amit a szantálfa illata keltett benne, vele maradt a nap hátralevő részén. Oly tökéletesen elfoglalta, hogy még helyzetének apró változtatásait sem tette szükségessé, amivel a kényelmetlenséget szokta elűzni. Még a fia és menyé közötti beszélgetésmormogás is kevésbé érdekelte, mint máskor.

“...talán az ápolónők jobban értenek hozzá, de nekem úgy tűnik, hogy ma nyugodtabb a szokásosnál.” mondta Yeng. “Istenem, Teck, azt hiszem, nem is lélegzik.”

Fia átsétált a szobán. Kezét a mellére tette, majd fölélé hajolva az arcába nézett. “Rendesen lélegzik és érzem, hogy ver a szíve.”

Iszonyatos erőfeszítéssel felemelte a fejét és kinyitotta a szemét.

“Ah, most látom” - mondta Teck a megkönnyebbüléstől a szándékosnál hangosabban, “Csak elaludt, drágám.” Megveregette apja vállát. “Csak aludjál, papa, ne zavarjon, hogy mi beszélgetünk.”

Két nap múlva, ahogy várta, hogy megetessék a vacsorájával, orrát a sült hagyma illata csapta meg. Azonnal hetven évet repült vissza az időben, a vasárnap ebédek idejére az Úszó Klubban. A Klub akkoriban nem engedett be ázsiai vendégeket, csak vasárnapokon, és minden hónap első vasárnapján apja barátja, Adams őrnagy

meghívta családjukat. Mindig nagyon különleges alkalom volt, és anyja állandóan rettegett, nehogy ő szégyent hozzon a családra, ha netalántán elereszt egy szelet vagy hangosan böfög. Ilyesmi sosem fordult elő, de biztos volt benne, hogy éhes gyomra korgását mindenki hallotta az asztalnál. Az ebéd mindig későn volt (Adams őrnagy kínálgatta apját, hogy még egy gin slinget** igyon étvágya fokozására), és mindig mulligatawny levessel kezdődött. Amint a két férfi végzett utolsó aperitifjével, az egyenruhás pincérek kis tányérekön sült hagymát tettek az asztalra a leves díszítésére. Ez gyomrát mindig a legnagyobb hangerőre kapcsolta, és ha nem lett volna anyja figyelő szeme, egész biztos megette volna a hagymát még a leves előtt. A Yeng konyhájából érkező sülő hagyma illatfoszlányai felidéztek benne annak az éhségnek az erősségét, de nem mint követelődző gyötrelmet, hanem mint élvezetes várakozást a beteljesülés küszöbén.

Minden illat emlékek árját hozta magával. A virágpör magömlésszagától terhes nyugodt hajnali fuvallatba rejtve előjöttek a pubertás kor bűnös felfedezései. A ház előtti útszélesítés munkálataiból az olvadt kátrány orrfacsaró szaga jött hozzá, magával hozva az iskolából hazatérés fáradtságát, amikor a forró nap felizzította az utat. A szagok keltette érzések csodálatos módon testetlenek voltak. Mozdulatlanul a tolókosiban élvezte a test követelése nélküli érzékiséget.

“Aggódok papáért”- mondta Yeng “Állandóan olyan furcsa, távolba néző tekintete van.” Megállt, hogy a férje arcába nézzen. “Gondolod, hogy meghal?”

“Csudáka.” felelte a fia, arcát feléje fordítva. “Pestana nővér azt mondja, hogy szépen javul.”

“Annyit aggódok, Teck.” súgta. “Még mindig félek, hogy akkor hal meg, amikor egyedül vagyok a házban.”

Túlságosan el volt foglalva az élvezetekkel, semhogy sokat gondolt volna a halálra. Nagyon szerette volna, ha minden átélt érzékelést egyszerre, teljes egészükben élvezhetne, de úgy látszott, hogy nem lesz módjában elérni célját. Legalábbis ezt hitte, amíg Pestana nővér fel nem fedezte a pipáját.

“Ej-ej” - mondta, orra alatt forgatva - “Dohányozni is szoktunk?”

Szürke, felhős reggel volt és a nővér színes ruhákat keresett a ládájában, hogy felvidítsa a napját.

“És, te jó ég, még egy doboz dohány is van itt.” Nevetve csóválta a fejét. “Tudja, öregem, a fél élete itt van ebben a ládában.”

Természetesen igaza volt: minden tárgynak saját illata volt benne. Hogy egész életének zamatát egy falatban élvezhesse, csak ki kell nyitnia a ládát, föléje hajtani a fejét és mélyet lélegezni. Viszont ez kivihetetlen volt Pestana nővér segítsége nélkül, de úgy tűnt, hogy nincs rá mód, kívánságát közölni vele.

Amikor a nővér mosdatás után kitolta a hálószobából, szemeit a ládára függesztette és fejét irányába rángatta. A nővér megállt, ő pedig bal kezével megpróbált a ládára mutatni.

“Most meg mit?” szolt a nővér élesen. Majd érezve, hogy szükségtelenül volt nyers, arcát két kezébe fogva mélyen a szemébe nézett, mintha így jobban ki tudná találni a kívánságát.

Kezének szappan és púder szaga volt. Azonnal felidéződtek benne az esték, amikor az újszülött Tecket fektette le aludni. Amikor a munkából hazatért, Po megfürdette, majd megetette a kisbabát, mielőtt apjának nyújtotta. Emlékezett, hogyan bámult alvó fia arcába, próbálva elfogadtatni magával, hogy egy ilyen kicsiny és ilyen könnyen megteremtett valami ily csodálatosan tökéletes lehet. A pillanat gyötrelmes gyengédsége könnyeket csalt a szemébe, amelyek kigördültek és leperegtek az arcán.

“Ó, csacsi-csacska” mondta Pestana nővér szétrázva egy zsebkendőt és törölgetve a szemeit. “Nagyon jól tudja, hogy nem akartam goromba lenni.”

Világos volt, hogy sosem értené meg. Egyedül kellett a faládához jutnia.
Így hát elkezdett gyakorolni.

Testének jobb oldala minden hasznos tevékenység számára megszűnt létezni. Míg a bal kezében maradt valamennyi erő, óriási erőfeszítésbe került a bal lábát egy kicsit is megmozdítani. Néhány nap gyakorlás után azonban a mozgása javult, sőt, ha nagyon akart, még az ágyban is meg tudott fordulni. Át kell majd fordulnia, kigurulni az ágyból, és a láda felé kúszni. Mindezt akkor kell majd véghezvinnie, amikor Pestana nővér nincs a házban, vagyis szerda délután. Szerdai napokon, miután megebédeltette őt, a nővér ágyba szokta fektetni délutáni szundikálásra, majd kiveszi a szabad délutánját. Ilyenkor egyedül szokott maradni a házban Yenggel, aki soha nem jön az ő szobájába, amíg Teck haza nem ér a munkából.

Szerda lett. Tudta, hogy izgatott állapotát vissza kell fognia, mert Pestana nővér nagyon fogékony lett a legkisebb hangulatváltozására is. Ebéd után nyugodtan feküdt az ágyában, amíg hallotta, hogy a bejárati ajtó becsukódott a nővér mögött. Óráknak tűnő ideig várt. Akkor bal lábát meglendítve, ugyanakkor könyökére támaszkodva sikerült neki hasra fordulni és elérni az ágy szélét. Jobb szemével lebámult a fényezett fapadlóra, amely igen távolinak és szörnyű keménynek tűnt.

Lehetetlenség volt úgy fordulnia vagy testét úgy igazítani, hogy felfogja az ütést és imádkozott, hogy ne ölje meg magát, amikor lehuppan. Mély lélegzetet véve lerúgta magát az ágyról.

Mintha a végtelenségig zuhant volna. Amikor visszanyerte eszméletét, elterülve feküdt a padlón. Homloka fáj és valami a bal szemébe csöpögött. Oldalazó mozgással, mint a rák, nagyon lassan kúszni kezdett a földön. Kétszer kellett megállnia és mélyet lélegeznie, mert félt, hogy elájul, de aztán ez elmúlt. Mostanra a bal szeme beragadt, de a jobbal elég jól látta a ládát.

Amikorra elérte, lihegett és a szíve kellemetlenül ugrált. Úgy érezte, hogy megnőtt és mellkasának minden zugát kitöltötte és most felfelé, a torkába igyekszik, hogy megfojtsa. Sikerült neki a láda nehéz tetejét kinyitni és oldalába kapaszkodva felhúzta magát ülő helyzetbe. Ennyi túl sok volt. Elvesztette uralmát teste fölött, feje és válla előrebukott. Levegő után kapkodott, de minden lélegzettel múltja egy részét szívta be.

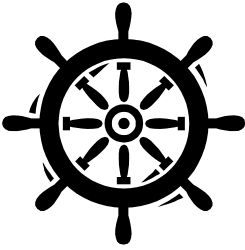
Egész élete vele volt, a benyomások nem egyenként jöttek, hanem egymásba olvadva, olykor egyik átcsapott a másikba. Minden itt volt: a levendula illatával, amit anyja küldött neki, amikor Angliába ment, újra átélte a fájdalmas, de valahogy édes veszteségérzést; finomillatú batikok felidéztek az új ruhák és születésnapok izgalmát; penészes fényképek a nagyszülők tekintélyét; az eukaliptusz a megfázáskor ágyba kényszerülés elégedettségét.

És mindenhez a szantálfa illata tapadt, a szerelem édes, édes íze. Egyetlen pillanatban élvezte mindet, intenzitásában kápráztató volt, mint a villám közepe.

Valahol a távolban hallotta Yenget telefonálni. Kiabált: "Teck, Teck, gyere haza gyorsan, papa épp most halt meg."

*kebaya: a kínai-maláj keverék (nyonya) nők által viselt blúz

** jegelt limonádés ital ginnel

Holland kurázszi

Cornelius Vandermeer félt. Attól a pillanattól fogva félt, hogy kialudt a villany. Az inas ugyan azonnal hozott lámpákat és gyertyákat, de ezek most csak kellemetlen megvilágítást okoztak, amiben az árnyékok vibráltak, változtak és a fény és árnyék közötti határvonal elmosódott. De nem is ez a zavaros, félelmet keltő fény aggasztotta Cornelium. Hanem, hogy a generátor egy héten belül harmadszor állt le. Ez rémisztette halálra.

“Ó igen,” mondta Noonan atya. “Neked, barátom: a halálbüntetés felfüggesztése.” Mutatott rá a befejezetlen sakkjátszmára a közöttük álló asztalkán. “És nekem jó alkalom, hogy egy icipicikét még kóstoljak a kitűnő whiskyből.” Rekedten nevetett és hozzátette: “Valóban, isteni elrendelés.”

A pap egy hajtásra kiitta maradék italát, a félig tele üvegért nyúlt és nagylelkű adagot töltött magának. A nap már több órája lenyugodott, de a levegő még nem ért rá lehűlni. Mindkét férfiről csurgott a verejték.

Noonan Cornelius felé tartotta az üveget és azt mondta: “Idd ki és tölts magadnak is egy kicsit. Jót tesz. Véd a hideg ellen.” Derekát csapkodva nevetett.

Cornelius megrázta a fejét. Szeretett volna még whiskyt, de nem akarta felemelni a poharát. Még a gyenge fényben is nyilvánvaló lett volna kezének remegése. Nem akarta, hogy bárki is, még az atya se, tudja, mennyire fél.

Noonan letette az üveget és kissé elfordult Corneliumtól, hogy a sakktáblát alaposan szemügyre vegye. Hirtelen egész figyelmét erre fordította. Hümmögött, többször sóhajtott, és különböző szögekből szemlélte a sakkfigurákat. Úgy látszott, hogy társáról teljesen megfeledkezett. Megnyugodva, hogy a pap másra figyel, Cornelius két kézzel megragadta a poharát, remegve az ajkához emelte és beöntötte.

A pap, nagy darab férfi, még nagyobbnak tűnt a fehér reverendában. A sakktábla fölé hajolt és teste elfordult Corneliumtól. Anélkül, hogy megmozdult volna vagy hogy hangszínét megváltoztatta volna, így szólt: “Nincsenek démonok a sötétben, barátom, és még ha lennének is, nem tudnának téged megfélemlíteni.”

Felnézett a sakktábláról és nagy, szőrös kezével megragadta Cornelius csuklóját.

“Mondd el, mi bánt, ember.”

Cornelius inkább szerette volna elmesélni Noonannak, minthogy a pap maga jöjjön rá. Vágyott rá, hogy elmondja, milyen fondorlatos módon kezdődött és növekedett a félelme, hogyan emésztette fel őt falatonként, míg úgy tűnt, hogy semmi nem maradt a régi Corneliumból. A folyamat igen különös volt. Életének minden eseményére emlékezett, de maga az élet lett idegen annak a személynek, aki most a testében lakott.

Az ifjú Cornelius, miután holland apja és jávai anyja meghalt, Bataviából Szingapúrba indult egy tengerjárásra alkalmatlan kínai dzsunkán. Ahogy a hajó akadozva indult és megállt a koromsötét víz közepén, Cornelius emlékezett, hogy valami

izgalomnak tudatában volt, de az inkább kellemes volt, mint félelmetes. Érkezése után hamarosan háború tört ki Szingapúrban. Mint Vandermeer kapitány a Szingapúri Önkéntes Hadtestben, túlságosan el volt foglalva emberei vezetésével, mintsem hogy megijedjen a bombák okozta rengésektől vagy a golyók süvítésétől. Amikor a sziget elesett, emlékezett, hogy szíve erősen és örömmel dobogott, amíg arcát és haját befeketítette, hogy belevágjon a veszélyes útba észak felé, a maláj félsziget dzsungeljeibe. Úgy hírllett, hogy itt volt valami ellenállás szerveződőben. És így is volt. Hát akkor most miért ez a csüggedt szív, rogyadozó térd, a halál pillanatával foglalkozó gondolatok?

Midahval van kapcsolatban és Asiffal is.

Tizennyolc éves volt, Cornelius pedig ötven, amikor összeházasodtak. Asif, most négy éves, korban közelebb áll az anyjához, mint Cornelius. Hallja őket a hátsó szobában, Asif malájul csacsog, és kuncog azon, ahogy anyja a szavaira reagál. Midah csobog, mint a patak és az örömeik olyan hangjait hallatja, amit Cornelius még a szerelem óráiban sem hallott tőle. Figyelmesen hallgatta őket a generátor okozta csend sötét nyugalmaiban.

Szerette volna mindezt elmesélni Noonannak és el is kellett volna. Ehelyett azt mondta: "A fene ebbe a generátorba!"

A pap áthajolt az asztal fölött, felemelte Cornelius állát és arcába nézett.

"Egy vakító fényesség üldöz téged a sötétben. Úgy érzed magad, mint az állat az autó fényszórója előtt: izeg-mozog, bújik, de nem tud a fény elől menekülni. Becsukod a szemed, de a fény mégis a szemhéjad mögé férkőzik."

"Mi az ördögről beszélsz, atya?"

"A rettegésről, fiam. A te rettegésedről." A kimondott szavak után a pap belesüppedt a székébe. "A félelemről, ami neked, Cornelius Vandermeer, a Vandermeer kapitánynak eddig oly idegen volt." Kuncogott és kortyolt a whiskyjéből. "Ajjajaj, úgy érezheted magad, mint egy hottentotta az igluban."

Noonan atya tehát sejtette. Nem, tudta. Sőt, valószínűleg már egy ideje tudta. Cornelius nem engedte teljesen át magát a megkönnyebbülésnek. Féken kell tartania, amíg kész rá. Minél később, annál édesebb.

Gyerekkorában Cornelius a tengerparttól öt kilométerre élt egy házban. Minden délután elszaladt a tengerhez a poros földúton, amit a jávai nap keményre égetett. Mire a parthoz ért, a lábai olyanok voltak, mintha szénparázson járt volna, és izzadságban fürdő teste lázas volt és remegett. Hogy a tengerhez érjen, fel kellett másznia egy dombra, amelynek a másik oldala a vízhez lejtett. Tetejéről az óceán kék volt és hűs. De a fiú nem rohant bele. Bár teste égett, de várt, amíg a távolban egy nagy hullámot látott képződni. Akkor, gondosan időzítve, lerohant a lejtőn, átpacskolt a sekélyesen és beleugrott a hullám közepébe, hogy az kisodorja a partra. A türelméért élvezetesebb volt a megkönnyebbülés.

Cornelius várt.

A pap még töltött magának whiskyt.

"Az biztos, hogy a szív nyugtalanságát elrejteni nem a legkönnyebb dolog a világon."

Cornelius vállat vont. "Te többet tudsz ezekről a dolgokról, atya, mint én."

"Fején találtad a szöveget." Kortyolt az italból. "És ami még közelebb hoz a lényeghez, hogy mennyire tudom, mi a megalázottság."

Cornelius élesen ránézett és a pap elmosolyodott.

"A gyónásokra célzok, barátom. Vastagbőrűvé tesz minket, papokat a mások szégyene iránt. Így hát nyugodtan öntsd ki a szívedet, fiam, és Noonan atya nem fog rólad semmi rosszat gondolni."

Cornelius beleugrott a mélyvízbe. Hangja kicsit magas volt és nem természetes, szavai szaggatottak, bizonytalanul törtek ki a szájából, de ahogy beszélt, egyre könnyebben áradtak, míg teljesen magukkal sodorták őt.

“Most történt harmadszor a héten, atya, nem először, vagy másodszor, hogy a generátor elromlott.”

“Ha három dolog történik” mondta Noonan és nehéz vállalai kissé megrázkódtak a nevetéstől, “vagy isteni elrendelés vagy szabotázs bizonyítékai.”

“Itt szabotázs történik, Atya, tudom. Minden alkalommal úgy látszott, hogy a defekt oka a természetes használat és a kopás: félrecsúszott gépszíj az első alkalommal, egy kilazult gyújtógyertya másodszor. De nincs kétségem afelől, hogy szabotázs, atya.”

“Gondolom, hogy más jelek is utalnak a szabotázsra.”

“Egyáltalán semmi. Az ültetvény kerítését nem vágják át, sem a generátorház lakatját nem piszkálták.”

“Akkor, Cornelius, magad teremtetted a démonokat, hogy igazolják a rettegésedet. Az egybeesések láncá hosszú... Véletlenek történnek... A Mindenható félreértett parancsainak szoktam nevezni.”

“Nem, atya.” Cornelius most már minden nehézség nélkül beszélt. Biztos kézzel emelte fel a poharát. “Nemcsak tudom, hogy szabotázs, de azt is tudom, ki van mögötte.”

“Te jó ég, ember, ha az ültetvény egyik munkása, akkor leplezd le a gyalázatost és szabadulj meg tőle. Ki tudja, mennyire van a kommunisták kezében.”

“Nem a munkásaim közül van.” Hangja úgy elhalkult, hogy csak az asztal másik végéig jutott.. “Tölts még whiskyt, atya, és akkor elmondom.”

Az üveg majdnem üres volt. Székén hátrafelé fordulva Cornelius kinyitott egy faszekrényt, ahonnét egy új üveget emelt ki. Az asztalra tette.

Ugyanazon a halk hangon folytatta.

“Amikor az angolok 1942-ben megadták magukat, én nem adtam fel magam. Nem tudtam elképzelni, hogy gyáván egy japán hadifogolytáborba vezessenek. Így megsötétítettem a bőrömet, a helybeliek öltözékét vettem magamra, csak éjszaka haladva Szingapúr északi részére vettem az irányt, ahol átkeltem a szoroson és a maláj félszigetre jutottam.”

“Azt mesélik, hogy átúszta a szorosot, akár cápák voltak benne, akár nem.”

“Nem volt nagy ügy.”

Emlékezett, milyen sötét volt a víz és hogy búzlótt az égő olajtól. Hallott a cápákról, ezért gondosan befeketítette a testét, hogy ne csalja oda őket. Egész úton szelíd mellúszással úszott, hogy amennyire csak lehet, ne törje meg a víz felszínét és a fejét a lehető legalacsonyabban tartotta. A tenger tele volt hulladékkal: egy hajó darabjai, amit az angolok elsüllyesztettek, a víz színén lebegő fémtárgyak, lehettek olajtartályok vagy aknák. Lábai kétszer akadtak félig elmerült ponyvacafatokba. Olyan érzés volt, mintha egy halott keze ragadta volna meg, próbálta volna lehúzni őt is. Csak japánok lehetnek, gondolta, még haláluk után is folytatják császáruk és ügyük szolgálatát. De minderre bizarr módon félelem nélkül gondolt. Késszúrásként hasított Corneliusba a gondolat, hogy akkor nem voltak kétségei, nem gondolt a halálra; csak a magabiztosság volt vele, hogy el fogja érni a szárazföldet, csatlakozni fog az ellenálláshoz, folytatni fogja a harcot...

“Mindenesetre” folytatta Cornelius “elég könnyen léptem kapcsolatba a japánellenes erővel a dzsungelben. Természetesen a kommunisták képezték az ellenállás gerincét.

A csapatomban volt egy fiatal legény, úgy hívták, hogy Peng. Családjá a földet túrta, amíg a japánok meg nem gyilkolták. Peng egy disznóólban bújt el, végignézte,

ahogy az anyját és a húgait többször megerőszakolták, majd lemészárolták. Ő lett a legmerészebb a csoportunkban, pedig akkoriban” nevetett fel keserűen “én sem voltam híjával a vakmerőségnek.” Mosolygott magában. “Mi ketten mindenféle mutatványt produkáltunk. Biztosan bámulatra készítettük a japánokat, akik nem tudták, hogy emberekkel vagy valami démonokkal van dolguk.”

“A túlzott vakmerőség mindig megzavarja az ellenséget. Én is emlékszem néhány huncutságra, amikor öreg hazámban zavargások voltak és az angolok is kérdezték, hogy nem-e lépett maga az ördög szövetségre az írekkel. De folytasd csak...”

“Nem emlékszem, hányszor mentette meg Peng az életemet, vagy én az övét.” Cornelius átnézett Noonanra. Szeme színe megsötétedett és a barázdák az arcán megenyhültek. “Tudod, atya, én lassan úgy vettem Penget, mintha a fiam lett volna. Akkoriban fiatal voltam, és leendő fiamat úgy képzeltem, mint önmagam fiatalabb változatát. És Peng az ideális korban volt.” Sóhajtott. “Amit csak tudtam, megtanítottam neki a dzsungelháborúról. Bár a tudásunk nem volt sok, annál jobbak voltunk a rőtöngzésben. Peng zseniális volt és arcátlan.

Feltetted valaha is a kérdést, hogy mi a szabotázs igazi célja?” Nem várta be Noonan választát. “Egy híd vagy fegyverrejtekt lerombolása lényegtelen. Az ellenség higgadtságának széttűzése lényeges. Szabotázzsal tudatosítod benne, hogy a legtitkosabb és legbiztonságosabb helyeihez is hozzáférsz. Meggyőződ, hogy erősségei már nem szilárdak. És mindezt finoman kell tenni, atya. Úgy, hogy maga jöjjön rá milderre. Fel kell fedeznie a bizonyítékokat és be kell látnia a saját gyengeségét.” Szemei összeszűkültek, ahogy a múltba nézett. “És egy csipet titokzatosság is legyen a dolgok kivitelezésében, egy leheletnyi mágia. Az mindig fokozza a rettegést.” Cornelius szünetet tartott és egyenesen Noonan arcába nézett. “Mindezt megtanítottam Pengnek, atya.”

“És?”

“Ő most a saját módszereimet alkalmazza ellenem.”

“Ugyan, egy helyzet sok érdekes lehetőséggel. Tele van velük, biztos vagyok benne. De önmagában” és oldalról nézett Corneliusra” semmit új nincs benne. Fiú kihívja az apát, a tanítvány a mestert... Ó, Istenem, ne nézz olyan sértetten, Cornelius. Ilyesmi az idők kezdetétől megtörténik.”

Cornelius egyenesen előre bámult és folytatta a történetet.

“Amikor vége lett a háborúnak és a győzelmi parádéknak Londonban, Peng azt mondta, hogy a dzsungelben marad. A szabadságért való harcnak nincs vége, állította. Hogy tulajdonképpen csak most kezdődött igazán. Ki kell kergetni az országból az angol ‘imperialistákat’, akiknek én a ‘lakájuk’ voltam. Peng azt is mondta, azt hiszem, kicsit szomorúan, hogy eljöhet a nap, amikor a csatatéren állunk egymással szemben és amelyikünk enged az érzelmeknek az ítéletében, az lesz a vesztes.

Az a nap eljött, atya.”

“Biztos vagy benne” kérdezte a pap kifejezéstelen arccal “hogy nem látsz rémeket, csak azért, mert számítasz rá?”

Cornelius megrázta a fejét.

“Amikor először elromlott a generátor, az volt az oka, hogy elszakadt a gépszíj. Nem volt elvágva, emlékeztetek, de a szíj nem is látszott elég elhasználnak ahhoz, hogy elszakadjon. Másodszor azt találtuk, hogy egy gyújtógyertya kilazult. Természetesen, az öreg és rázkódó generátor vibrálása kilazíthatta. De én biztos vagyok benne, hogy nem ez történt. Az ültetvény körüli kerítést nem vágta át sehol, sem a lakathoz nem nyúltak a generátorház ajtaján. Mégis, még a csontjaimban is éreztem, hogy a gépet megpiszkálták. Hogyan? Csoda történt, démonok? Nem, atya, biztos vagyok benne, hogy nem véletlenek voltak. Peng névkártyáját látom bennük.”

A pap szőrös mancsát Cornelius karjára ejtette.

“Te tanítottad meg írni. Feltételezem, te olvasod legjobban a kézírását.”

“Nem attól félek, atya, hogy felvegyem a harcot Penggel, vagy a haláltól. Midahval és Asiffal függ össze. Folyton azt kérdezem magamtól, hogy mi lesz velük, ha velem történik valami.”

Noonan felemelte a poharát és óvatosan az ajkához emelte. Akkor három hatalmas kortyot nyelt a whiskyből, nagyon lassan, lenyelve az elsőt és hagyva, hadd szálljon le egészen, mielőtt a másodikba kezdett. Miután a harmadik is lent volt, óvatosan visszahelyezte a poharat az asztalra. Olyan hatást keltett, mintha keresztet vetett volna. Mielőtt megszólalt, megtörölte a száját reverendája ujjával.

“A gyávaság, barátom, sokféle álruhába tud rejtőzni. De a legkedveltebb öltözéke, amit szakadásig szeret hordani, az, hogy az ember nem saját magát félti, hanem más.” Sóhajtott. “Micsoda nagyszerű alibi a merészség hiányának, alibi, ami erősíti a gyáva rangját. Nem, inkább valld be a rettegésedet, minthogy ilyen hazugság mögé rejtőzz.”

Cornelius fáradtan szólt. “Talán igazad van. Te nem félsz. Mész a kis motorodon éjjel vagy nappal, részegen, vagy józanul, ahová csak akarsz, pedig a fehér reverendád jó célpont.” Cornelius szünetet tartott, válla előreesett. Akkor hirtelen, mintha egy, a megtévesztéshez túl ösztönös választ szeretne kiprovokálni, felpattant és így szólt: “A hited az, ugye, öregem? A Mindenható Istenben és a túlvilági életben...”

“Ó, nem, barátom” felelte a pap először nehezen, majd gyorsan elmosolyodva. “Nem hit. Hacsak nem a Szent Johanna hite, az a védjegy, ami éghetetlenné tesz. De az olyan mindennapi alakoknak, mint Patrick Noonan a túlvilágban való hit annyi védelmet nyújt, mint pókháló a viharban.”

“Akkor mi segít?”

“Az alkohollal fűtött bátorság.”*

“Whisky?”

“Nem. Megpróbálok elmagyarázni. “Noonan felemelte a poharát, mert Cornelius kérdése eszébe juttatta, majd más gondolt és letette. “Valahányszor felszállok apró gépemre és az őserdei utakon cikázok, félek. De egy kis idő múlva azon gondolkozom, hogy hogyan tudok kicsikarni néhány dollárt a pénzeszsákból, akit meglátogatok, anélkül, hogy megígérném neki, hogy megmentem a lelkét, vagy hogy az enyémet eladnám neki és túlságosan el vagyok foglalva azzal, hogy mi vár rám ezután.”

“És ezek a gondolatok távol tartják a félelmet?”

“Legtöbbször. Ez, és hogy a gépemet az úton tartsam. Tudod, hogy néha milyen állapotban vagyok.” Combjára csapott és kiitta a whiskyjét. “És az árvaházra is gondolok.”

Noonan ritkán beszélt az árvaházáról, de az mégis mindig vele volt. Fatákolmány hullámlemez tetővel és benne a gyerekek: falusi lányok fattyai, akik a városba mentek dolgozni, nagy családok újszülöttként elhagyott lánygyerekei, parasztok árvái, akiket a biztonsági erők vagy a gerillák öltek meg... Tulajdonképpen minden kóborgyerek, aki Patrick Noonan útjába került. Soha nem beszélt róluk, a családjáról, bár épp most is szeme előtt voltak, ahogy ponyvaágyaikon fekszenek, dobálják magukat alvás közben, szúnyogot csapkodnak, nevetnek vagy sírnak álmukban. Olyan tisztán látta őket, mint ahogy esténként szokta, amikor lefekvés előtt meg szokott állni a tákolmány ajtajában, néha ugyan kicsit inogva, és megnézi a gyerekeket, akik neki az áldást jelentik.

“Nem, Cornelius barátom, nekem nincs titkos információm a túlvilágról, hogy lábon tartson. Túlságosan sokat lótok futok, mintsem hogy megálljak és megkérdezzem a Mindenhatót, hogy mi lesz a tánc végén.”

Kopogtak az ajtón és egy fiatal maláj őrmester lépett a szobába. Bólintott a papnak és formálisan szalutált Corneliusnak.

“Kapitány, uram, valaki átvágta a kerítést a generátor közelében.”

Cornelius érezte, hogy izmai megfeszülnek és reszketni kezdett, míg a férfi beszélt.

A kaucsukültetvény lakó- és munkaterületét magas szögesdrótkerítés vette körül. Belül óránként két jól felfegyverzett őr járt körbe.

“A generátorházban is tettek kárt, Amat őrmester?” kérdezte, küszködve, nehogy a térde remegését elárulja a hangja.

“A generátorház még zárva van, Kapitány. A kivizsgáló osztag kint vár, uram.”

“Hány ember, Amat?”

“Négy, uram.”

“Négy” ismételte Cornelius, hangja magas volt és reszkető. “Hozzál még négyet és öt perc múlva kint találkozunk.”

Felállt és kisimította laza khaki színű tunikáját. Revolverszija a falon lógott. Levette és kívülről a tunikájára csatolta. Meglátva, hogy Noonan atya rábámul, megszólalt: “Ha így viseljük, könnyebben férünk a fegyverhez.” Egy faliszekrényből kivett két kézigránátot, egyet-egyet tunikája két oldalzsebébe csúsztatott. Automatikusán cselekedett. Soha nem lépett ki a házból fegyver és gránát nélkül. Az ajtó felé menet megtapogatta a revolvért.

Mielőtt odáig ért, Noonan felállt.

“Te nem jössz, atya.”

“Ugyan már, miért ne, Cornelius. Egy kis izgalom nem fog ártani annak a sok whiskynek, amit megittam. És öreg lábaim megmerevednek a részegségtől, hacsak nem ugrándozok néha-néha, hogy eszükbe juttassam, hogy van élet a halál előtt.”

Cornelius nevetett.

“Rendben van, de maradj hátul és hajtsd le a fejed, ha lövöldözésre kerül a sor.”

Több mint nyolc ember volt kint és Amat megmagyarázta: “Négygyel több, Kapitány. Nem csinálnak semmit és be akarnak kapcsolódni a heccbe.”

A tizenkét fiatalember, tízes éveik végén, mint Amat, nehezen tudott csöndben maradni. Izgatottak voltak, hogy felderítésre mehettek Corneliusszal. Hangos suttogásukból kihallotta, hogy “Kapitan Belanda”. Furcsa, gondolta, hogy ennyi év múlva még mindig holland kapitányként emlegetik. Nem zavarta a gondolat. Hanem inkább valami más. A puskaolaj és a rovarriasztó ellenére Cornelius érezte a vadállati izgalom szagát, ami testükből áradt izzadságukkal együtt, nyomot hagyva tunikájukon és a levegőben maguk körül. Éles és kellemetlen szag volt; annál is inkább, mert emlékezett azokra az időkre, amikor saját magán is érezte. Ahogy eszébe jutott, dühös lett a fiatalokra. Hülyék. Alig várják, hogy összezsapjanak a gerillákkal. Ha valóban találkoznának egy kommunista csapattal, abból a locsogó gyülekezetből maga mögött többen halottak lennének. Csodálkozott, hogy fiatal emberek mi a fenének igyekeznek olyan nagyon a sötétség végtelen alagútjába lépni?

“Igen” szólalt meg Noonan, gondolatai közé tolakodva, de azoknak nem ellentmondva. “Mind úgy siet, hogy a sírhoz vezető diadalmas menethez csatlakozzon. Housemannak nem volt igaza, tudod.”

“Ki volt az, a te Houseman barátod?”

“Egy költő” felelte a pap és halk hangon idézni kezdett:

*Itt fekszünk holtan, mert nem az életet
választottuk és hazánk szégyenét.*

*Pedig életet elvetni nem nagy dolog,
de a fiatalok annak hiszik, és mi azok voltunk.*

“Igen tévedett, mint azok, akik Istent a köldökükben keresik. Nem a fiatalok félnek a haláltól. Hanem az öregek, bár a Mindenható végtelen bölcsességével egy egész életet adott nekik, hogy az eseményre felkészüljenek.”

Cornelius csendben maradt. Fürgén mentek és nemsokára elérik a kerítést. A csomó a torkában keményedni kezdett és közben egyre több remegést küldött a térdébe. Ha Noonan atya nem lett volna velük, kitalált volna valami ürügyet, hogy a felderítést reggelre halasszák. A pap jelenlétében, aki tudott a rettegéséről, nem tehetett mást, mint követni a kerítéshez vezető keskeny ösvényt. Emberei nyugodtabbak voltak, de továbbra is hallotta izgatott suttogásukban a ‘Kapitan Belanda’-t.

A távolban kivette a munkások gyéren megvilágított kunyhósorát, hallotta a nők hangját és kivette a fafüst illatát. Asifra és Midahra gondolt, akik biztonságban vannak a bungalóban. Nem megkönnyebbüléssel gondolt rájuk, hanem valami határozatlan, mérges irigységgel. A csomóból a torkában kemény rög lett és a lábai kezdtek nem engedelmessé válni neki. Kell valami okot találni a visszafordulásra...

“Nézzé, itt, Kapitány” mondta Amat előretörve és elemlámpájával odavilágítva, ahol a kerítés alsó két drótja át volt vágva. A vágások pontosan egymás fölött voltak. A fölöttük lévő drótokat se meg nem karcolták, se el nem mozdították. Világos, hogy nem vad okozta a kárt.

“Nézzé meg ezt az oldalt, uram” - irányította lámpáját Amat a kerítésen kívüli alacsony növényzetre.

Sövényt vágta a bozóton át, az alacsony bokrokat szándékosan lelapították. Az ösvény szépen a kerítés mögött ért véget. Corneliusnak nem volt kétsége, hogy Peng munkáját látja. Valószínűleg most is itt tartózkodott a közelben, figyelve, tanulmányozva Cornelius reakcióját, ahogy kézjegyét felismeri. Nem Cornelius maga tanította neki, hogy maradjon kézügyben, lássa fufangjának hatását az ellenségre? Biztosan akad több jel is. Biztos volt ebben.

“Oltsd már el azt a rohadt lámpát, őrnagy!” Megpróbált ráförmedni a parancssal, hogy mutasson egy adag dühöt is. De csak vékony hang jött a torkából, majdnem cincogás lett belőle.

Néhányszor mélyet lélegzett, majd mélyebb hangon megkérdezte: “Okoztak kárt a generátorházban?”

“Kívülről nem látszik rajta semmi.” válaszolta Amat és odavezette őket a kis házhoz.

Cornelius megvizsgálta az ajtót egy kicsi elemlámpával. A retesz a helyén volt és úgy látszott, hogy nem nyúltak a nagy lakathoz. A fénnel végigpásztázta a ház oldalát és a környékét. Semmi sem látszott megbolygatottnak: a kis biztosítékos doboz, a vastag kivezető kábel, a virágcserepek az ajtóhoz vezető út mellett. És mégis, ez a normálisnak tűnő benyomás maga baljóslatú volt, félrevezető trükk, hogy a bent rájuk váró meglepetés annál megdöbbentőbb legyen.

Cornelius kivette a zsebéből a lakat kulcsát. Ehhez csak két kulcs volt. Az egyik az irodájában lógott. A másikat mindig magánál hordta. Régi lakat volt, egy sajátossággal. A kulcsot kétszer kellett megfordítani, majd az egyik oldalon szögbe állítani, hogy a szerkezet működjön. A lakat kinyílt és a retesz simán eltolódott. Semmin nem látszott, hogy hozzányúltak volna. Világos volt, hogy Peng és elvtársai a tetőn át jutottak a házba.

Cornelius gyorsan akcióba lépett. Talpon járt, mint a macska, lélegzete lassú és kimért lett, mozdulatai határozottak, gazdaságosak. A férfiak mögötte teljesen csendben maradtak. Revolverét kivette a szíjból, és intett vele Amatnak, hogy nyomuljon előre. Az őrnagy az ajtó egyik feléhez állt. Közben leakasztotta kispuskáját a válláról és kibiztosította. Oldalazó mozgással Cornelius berúgta az ajtót, majd Amattal együtt két oldalán a földre vetették magukat, fegyverükkel a kijáratra célozva. Az ajtó egy

mennykőcsapás erejével kivágódott, ami által a bekövetkező csend még elviselhetetlenebbé vált.

Csak annyi fény volt, hogy Cornelius látta Amatot hason feküdni, kispuskájával lövésre készen. A földön fekvő csoport maga mögött egységes tömeg volt, lassan mozgott előre, ahogy a férfiak helyzetet változtattak. Noonan atya fehér reverendája jól kivehető volt közöttük.

Átgurult Amathoz. Közben észrevette, hogy az az oldala, amelyikre ledobta magát, fáj. Tudta, hogyha legközelebb le kell vetnie magát, habozni fog. Borzasztó ez az öregedés. A rettegés, és hogy a test mentséget szolgáltat a rettegésre. Finoman megérintette Amat vállát és együtt kúsztak előre.

Óvatosságuk feleslegesnek bizonyult. A ház üres volt, teteje sértetlen. Először semmi rendelleneset nem találtak. Akkor meglátta. Pontosan ott, ahol a főkábel kilépett a házból, szépen át volt vágva. Elemlámpája fényében a nehéz, fekete szigetelőszagba tekert frissen elvágott rézdrótok úgy ragyogtak rá, mint Peng fogai, amikor a legpimaszabb mosolyát villantotta rá.

* * *

Másnap Cornelius visszament a generátorházhoz. Délután volt és az ültetvény szundikált az ólomszürke felhőtakaró alatt, ami fogva tartotta a hőséget, úgyhogy minden fáradság neheze esik az embernek és valahogy céltalan is. Penget a faalkotmány árnyékában találta. Nehezen leírható khakiszinü egyenruhát viselt rangjelzés nélkül. Csak a sapkáján lévő vörös csillaggal lehetett beazonosítani. Hason feküdt, cigarettát sodort. Hallotta Cornelius, de nem fordult meg, amíg be nem fejezte a cigarettát és meg nem gyújtotta.

“Felismered a stílust, mester, fel kell ismerned, mert nem más, mint a tiéd utánezata.” Mosolygott szemtelenül Corneliusra.

“Hány éve is... hét?”

Beszéd közben Cornelius észrevette, hogy az évek, ha nem is túlzottan, de mutatkoztak a Peng szája körüli feszesebb vonásokban, arcának érdesedésében. Szemei még mindig csillogtak. Táncoltak és huncutkodtak. “Ez már nem valami gyerekes tréfa...”

“Akinek nem volt gyerekkora, nem ér rá gyerekes tréfákra.”

Eszébe ötlött Peng szokása, hogy rövid általánosításokban beszélt. Mosolygott, mert az is eszébe jutott, hogy Noonan atya, rá nem jellemző éleselméjűség nélkül egyszer azt mondta: “Vigyázz velük, mert az aforizmák az ördög nyelve.” Corneliusban volt egy olyan érzés, hogy Peng és a pap között sok a közös vonás.

Így szólt Penghez: “Szóval okuk van ezeknek a kis tréfáknak.”

“Ha valaki ok nélkül kockáztatja az életét, nem más, mint holdkóros.” Hátára gurult és tovább pöfékelt. “Igen, mester, van egy célom.”

“Miért engem zaklatsz vele? Hiszen én csak...”

“... egy kaucsukültetvény menedzsere és imperialista csahoskutya vagy. Míg én...”

“... gerilla katona és a nép felszabadítója.” fejezte be Cornelius.

Nevettek. Röviden, keserűség nélkül.

“Szükségünk van valamire tőled, mester.”

“Fegyverre?”

“Nem. Olyasmire, ami segít a fegyverek és a dzsungel okozta károk ellen.

“Gyógyszerre.”

“Igen, mester. Penicillinre, szeptilekre, fájdalomcsillapítókra, jódra, kötszerre, maláriatablettára, vízfertőtlenítő tablettára...”

“Az ültetvénynek mindebből kevés tartaléka van, Peng.”

“De rövidesen egy nagy küldemény érkezik. Egész évre szóló ellátás. Igaz, mester?”

“Úgy látszik, sokat tudsz rólunk, Peng.”

Vigyorgott. “Ismerd meg az ellenséged.’ Te tanítottad nekem, mester, még azelőtt, hogy Maot olvastam.”

“De miből gondolod, hogy én csak úgy odaadhatom neked az ültetvénynek szánt egy évi gyógyszerartalékot?”

“Semmit sem adsz nekem, mester. Csak annyit árulj el, mikor és hogyan érkezik a szállítmány és majd én gondoskodom róla, hogy elvigyem.”

“Csapdát állítani a szállítmánynak, arra célzol.”

“Nincs más módunk rá.”

“Mondd meg, hogy miért. Miért tegyem meg? Pénzért? A régi időkre való tekintettel?”

“Pénzt ajánlani neked sértés lenne. És nem hiszem, hogy elfelejtetted, amit az érzelmekről mondtam, amikor elváltunk. Nem. Biztonságot kínálok. Nem békét, hanem fegyverszünetet.” Felült és áthatóan nézett Corneliusra. “A korral a vér is megnyugszik, mester. Akkoriban a csata gondolatára remegtél, de most nem a készenlét remegteti az izmaidat.” Látta, hogy talált, hangosan felnevetett, fiús örömmel villogtatva a fogait. “Nekünk adod a gyógyszereket, és én biztonságot ígérek neked.”

“Ami azt jelenti?”

“Csak annyit mondj el, hogyan szállítják a gyógyszereket. A pontos útvonalat, az időt, a küldemény fegyveres őreinek a létszámát. Mondd el nekem, és megígérem, hogy az embereink soha többé nem fognak zaklatni. Te és a családod boldogan, félelem nélkül élhet.”

Peng arca furcsa kifejezést vett fel. Időbe telt, míg Cornelius felismerte az irigységet. Peng fiatal ember volt és bizonyos szükségleteit biztosan nem tudta kielégíteni az őserdőben.

“Igen” folytatta “a te Midahd bájos lány, de ti imperialisták nőink közül mindig a legjobbakat vettétek el magatoknak.”

“Gondolkoznom kell az ajánlatodon, Peng.”

“Két nap múlva itt leszek.”

“Miért? A türelmetlenség soha nem volt...”

“A dzsungel nem kedves a katonáinkhoz. Nem folytathatjuk a harcot, amikor a sebek elüszkösödnek és fékevesztetten ráz a hideg. Mester...”

“Igen?”

“A titkodat bizton megőrzöm. De gondold meg, amikor döntesz: kipróbálatlan gyávák kerülhetnek közös sírba a bátrakkal.”

Félig felemelte jobb kezét, tenyérrel előre, fegyveres elvtársai módján szalutált.

“Minden jót, Kapitányom.”

Cornelius keze automatikusan elkezdett emelkedni a szalutálásra. Még időben leállította magát, hogy ne kívánjon “Jó utat” és helyette azt mormogta: “Akkor találkozunk.”

A következő két nap Cornelius életének két legborzalmasabb napja volt. Félelme, most már testet öltve, sem volt könnyebben elviselhető. A legkisebb zajra felugrott, ideges volt Asiffal, alig aludt és ok nélkül ömlött róla a víz. Elbátortalanította, hogy Peng olyan sokat tudott, nemcsak arról, ami az ültetvényen történik, hanem a magánéletéről is. Emlékeztette magát, hogy a megfélemlítés az ellenséggel együttműködők munkaeszköze volt. Visszaidézte, ahogy Pengnek elmondta: “Nincs szükséged egyébire, mint néhány adatra és egy kis találgatásra. Akkor itt-ott elejtesz egy célzást, hogy előtted semmi sem marad titokban és félelmük megteszi a többi.”

“Tudom” mondta Peng. “A jós is ezzel szokta bolondítani anyámat.”

Ezek az emlékek mégsem akadályozták meg Cornelium, hogy ne töltse éjszakáit ébren és ne legyen meggyőződve, hogy Pengnek cinkosa van az ültetvényen.

Amikor két nappal később találkoztak, Peng megváltozott. Mintha meghízott volna. Akkor Cornelius meglátta, hogy a fiatalember khaki tunikája ki van tömve egy öreg katonai takaró cafatjaival. Arca kipirult, mozdulatai görcsösek és tétovák voltak. Tényleg öregszem, gondolta, ha nem ismerem fel azonnal a maláriát, a legrégebb és legdemokratikusabb ellenségét minden dzsungelharcosnak.

Figyelte, hogy reszket a fiú és így szólt: “Várj egy kicsit, visszaroohanok kininért Ah Cheonghoz.”

Ah Cheong egy öreg, részeges ápoló volt, aki az ültetvényen a gyógyszert adta ki és gondját viselte a gyógyszerkészletnek.

“Nem. Csak azt mondd el, hogy hogyan érkezik a gyógyszer szállítmány. Ha északról, melyik útvonalon. Ha délről, nincs gond. Onnét csak egy út vezet ide.”

“Északról jön, Kuala Lumpurból. Tampinon át.”

“Fegyveres kísérők?”

“Csak a sofőr és egy őr.”

“Időpontok?” Peng túl fényes szemei céltalanul pásztáztak ide-oda, de minden részletet regisztráltak.

“A teherautó reggel tíz óra körül ér Tampinhoz. Kettőre... legkésőbb háromra várjuk itt.”

Peng testét erős remegés rázta. Cornelius emlékezett a paradoxonra, ahogy vacog az ember a füledt, koradélutáni hőségben, míg bajtársai izzadnak, ami olyan logikátlan, hogy a lázat még elviselhetetlenebbé teszi.

“Hadd hozzak kinint neked, Peng.”

“Nem.” Mosolygott és a régi élelénységéből visszatért valami az arcába. “Várni fogok péntekig. Tudok két napot várni. A forradalmár, aki nem tud várni, majd rájön, hogy a halál sem tud várni.”

Ahogy visszafelé sétált, Cornelius érezte, hogy valami nem volt rendjén. Valami, amit Peng mondott, valami, ami a régi időkben az orrát csiklandozta volna és megbizsergette volna a bőrét. De az a különleges megérzés, ami a csatában elkülöníti a túlélőket az elesettektől, elveszítette élességét. Később majd eszébe jut, amikor már úgymint mindegy lesz.

Egy másik és még sürgősebb probléma kezdte foglalkoztatni. Ha átengedi Pengnek a szállítmányt, még több követelés fog érkezni. Midah és Asif állandó jelenléte az ültetvényen vég nélküli zsarolás forrása lesz. Viszont, ha értesíti a brit biztonsági erőket, kétségtelenül csapdát állítanak a gerillacsapatnak, amiben Peng biztosan elesik. De Asif és Midah biztonsága mindenképpen való volt. Értesíteni fogja a hatóságokat Peng tervéről. Peng golyó lyukasztotta testének gondolata nem ingatta meg elhatározásában.

Döntése után Cornelius jobban ura volt magának. Halálfélelme azonban mégsem szűnt meg. Éjszakánként ébren feküdt, pontosan észlelve mindent maga körül, teste vonakodott elaludni, hogy tovább élvezhesse a tudatot, ha csak egy időre is. Túl szép volt ahhoz, hogy feladja: az ablakon át beszűrődő holdfény hűvös, elegáns mintát rajzolt az ágyneműre; az alvó Midah testének hajlatai; a közeli őserdőből érkező végtelenül változatos hangok. Semmi sem okolhatja meg ennek az édességnek a végét és semmi sem tudja elvonni figyelmét múlandóságának bizonyosságáról. Mintha gondolataival egyetértett volna, Midah mormolt valamit, megfordult és még félig álmában karjába fogta őt. Még a szerelmi együttlét után is, amikor feje Midah mellén nyugodott, elméje nyugtalan volt. Újra és újra annak a pillanatnak a borzalmára gondolt, amikor az ember

megtudja, hogy a halál elkerülhetetlen és közeli. Dühöngött ennek a pillanatnak a gondolatára, de semmi nem jutott eszébe, amivel kevésbé gyötrőbbé tehetné volna.

Másnap kora reggel Cornelius elindult a hosszú, fehér épülethez, amiben irodája és az ültetvény patikája volt. Ah Cheong, az öreg ápoló egy padon aludt a kis hátsó helyiségben, az alkohol hatását és szagát még magán viselte. Corneliusnak több percbe került, míg fel tudta rázni.

Végül Ah Cheong bizonytalanul lábra állt és a kijózanodó részeket körülményes és energikus módján mondogatta: "Igen, igen, tudom. Nem felejtettem el, hogy a gyógyszerszállítmány ma érkezik. Igen, kapitány, emlékszem. Előkészítettem a helyiséget a patika mögött. Jöjjön és nézze meg. Minden készen van."

Akkor, meglátva Cornelius üres tekintetét, hozzátette: "Ó, nem. Baj van... Csapda. Minden veszve, a kommunistáké. Micsoda szégyen. Semmi sem biztonságos. Még a gyógyszerkészlet sem."

"Ah Cheong" mondta Cornelius ernyedten. "A szállítmány nem érkezik meg péntek előtt, holnap. Délután két és három óra között. Bár szünnap, de tarts itt néhány munkást a lerakódásra."

"Az emlékezetem már nem jó. Az öregség." mondta a részeges, ujjizületeivel néhányszor a fejére ütve. "Hála az Égnek. Nagy az Isten. Nincs csapda."

"Kósza hírek szóltak valami ilyesmiről." mondta Cornelius. "Elhajtok Gemasba, hogy kérjek védelmet. Talán még majd mi állítunk csapdát a gerilláknak."

Ah Cheong komoly egyetértéssel bólintott.

Az út északra, Gemasba, egy órába sem került. Könnyű volt vezetni és gondolatai szabadon kószálhattak, de messze nem voltak boldogok. Halálfélelméhez, ami mostanra krónikus háttérnyugtalanossággá vált, egy erősebb aggodás társult, aminek valahogy köze volt Ah Cheonggal folytatott beszélgetéséhez. Ez ismét eszébe juttatta, hogy elveszítette azt a különös érzékelő képességét, amitől régen annyira függött a túléléshez.

A brit biztonsági erők egy kontingense a város szélén állomásozott. Roberts tizedes, aki éppen szolgálatban volt, örült, hogy eljött, és még jobban a hozott információknak. Az elmúlt hónapokban a környék gerillái nem csak tevékenyebbek lettek, hanem merészebbek is. Fegyveres konvojokat aknáztak alá a főúton és két alkalommal bizonyítékot találtak, ami arra engedett következtetni, hogy bent jártak a táborban. Megkönnyebbültek, hogy nemsokára elkaphatják azt, aki mindezért felelős. Egyszerű dolog, biztosította Cornelius, néhány jól felfegyverzett férfit elrejteni a szállítmányban, akik rádiókapcsolatban állnak egy nagyobb, a látóhatáron kívüli, de őket elég közelről követő csoporttal.

Roberts kegyetlenül mosolygott és folytatta: "Egy szép, régi murinak ígérkezik. Ha önnek lennék, uram, a nejemet holnap eltávolítanám. Ha mindennek vége, nyilvános hullaszámlálást tartunk és az nem egy hölgynek való látvány." Vigyorgott és élvezettel hozzátette: "Tényleg nem az, uram."

"És még valami..." kicsit bizonytalan volt a rangot illetően, végül mégis úgy határozott, hogy használja. "Kapitány, mindezt nehogy szellőztesse. Sosem lehet tudni, ezek közül a ferdeszeműek és sötétek közül melyik szimpatizáns vagy éppen nekik dolgozik."

A Cornelius egész délelőtt rágó nyugtalanosság hevennyé vált és mintha egy jéghideg kéz kapta volna el a lába között.

"Mi baj, uram?" Roberts arca aggodalomról árulkodott. "Reszket. Úgy néz ki, mint aki a saját sírjába nézett." Akkor eszébe jutott, hogy a holland talán nem érti, megmagyarázta. "Mintha valami baljós előérzete lenne. Valami borzasztó."

Cornelius nagy nehezen összeszedte magát, biztosította Robertset, hogy jól van, visszautasította a csésze teát és áthajtott Noonan aya árvaházához.

A pap az épület mögötti veteményesben volt és egy csoport mezítlábast tanított kukoricát vetni. Egy nagy rozsdás vödörben trágya és komposztkeveréket cipelt. A földre térdelve egy maréknyit a vödörből összekevert a földdel, beleültette a magokat, gyengéden elsimította a földet köröskörül és a helyet egy kis száraz ággal megjelölte. Ahogy ezzel elkészült, két nyolcéves közeledett, maguk között egy vödör vizet vonszolva. Noonan vizet mert a vödörből, és olyan gyengéden locsolta az elvetett magokra, mintha keresztelne. Egy csapat kisebb gyerekek hátulról követte őt és ókkal és ákkal értékelte a műveletet.

“Látod, az én apróságaim” mondta, “szeretettel kell őket a földbe tenni, ahogy a testvéredet vagy egy barátot tennél. Akkor nem hálnak meg, hanem valami új lesz belőlük.” Sóhajtott és lekuporodott a földre. Sáros kezével letörölte a verejtéket az arcáról és a nyakáról. “De most abba hagyjuk. Atya fáradt és melege van.”

A gyerekek védőn köréje gyűltek, némelyik az izzadságot törölgette róla, mások a kezükkel próbálták legyezni.

Noonan kibontakozott figyelmességükből és a két férfi visszasétált a ház felé, hogy meleg sört kortyoljanak a verandán. Egy idő múlva a gyerekek beszivárogtak a kertből. A pap rájuk nézett és így szólt: “Ezeknek az apróságoknak a pici árnyéka, nem a hatalmas templomé véd meg engem a rettegés vakító fényétől.”

Ha látta is, hogyan bánik el Noonan a saját félelmével, az keveset segített Corneliusnak. A jéghideg kéz, ami akkor ragadta meg először, amikor Roberts tizedessel beszélt, azóta sem engedte el. Midah melegsége és közelsége semmit nem segített, hogy szorítását fellazítsa.

Péntek reggel megint Gemasba indult, ez alkalommal Midah és Asif is elkísérte. Cornelius lassan hajtott. Nem volt ok a sietésre, mert a szállítmány nem érkezhetett kora délután előtt. Acélzsalukat szereltek az öreg Vauxhall szélvédőjére és oldalaira, hogy golyóállóvá tegyék. Ettől az autó belseje sötét volt és hűvös, amit Cornelius általában szeretett. Ma azonban úgy érezte, mintha halottaskocsit vezetne.

Anyósa, Salamah hangos és vidám kedvessége nem javította a hangulatát. Idegesítette, hogy mennyit tud Midahval csevegni és féltékennyé tette, hogy Asif nem vett tudomást az apjáról nagyanyja közelében.

A csapdaállítást ideje közeledett. Ebédelés helyett az asztal körül toporgott és csak bámulta az ételt. Illata felforgatta a gyomrát. Amennyire csak tudta, késleltette a telefonhívást Robertsnek, de röviddel három óra után csak felhívta.

“A szállítmány biztonságosan megérkezett, fiú.” mondta Roberts. “Még mutatóban sem volt komcsi. Kár. Olyan jó heccet terveztünk nekik.”

“Azt mondod, nem volt csapda?”

“Eltalálta az úr. Az elvtársak valahogy megneszelhették a terveinket.”

“Lehetetlen” mondta Cornelius, visszafogva a félelmet a hangjában.

“Manapság a falnak is füle van, uram. De ne aggódjon. Majd legközelebb elkapjuk őket.”

Már sötét volt, amikor elhagyták Salamah házát. Asif, mint mindig, most sem akart elválni a nagyanyjától. Cornelius általában erősködött, hogy menjen vissza velük, de ma túlságosan elmerült gondolataiban, mintsem hogy vitatkozott volna és otthagya a gyereket.

A tervek valahogy nagyon félresikerültek. Peng valahogy kitalálta. Mit csinál a gerilla, amikor rájön, hogy becsapták? Akármi is a következő lépés, Cornelius biztos volt benne, hogy Peng meg fogja tenni. Jó, hogy Asifot a nagyanyjánál hagyták. Eggyel kevesebb, aki miatt aggódjon. Talán Midaht is ott kellett volna hagynia. De az ágy gondolata Midah nélkül és a ház Asif zajos csacsogása nélkül megsajdította a szívét. De vállalnia kellett volna. Nagy tervei voltak a fiúval. Látta őt felnőni, egy maláj kis fehér beütéssel, a tökéletes hibrid egy olyan országban, ahol orchideák nyílnak.

Midah elaludt és Cornelius csendben vezetett. A főútról letért az ültetvényhez vezető mellékútra. Alig hajtott száz métert, amikor bőre bizseregni kezdett. Alig ötven méterre fényszórója az út egyik oldalán friss földhányásra világított. Pontosán tudta, mit jelent ez. Valamivel távolabb, talán már éppen ott, ahová a fényszóró fénye nem ér, árkot ástak keresztbe az úton és gondosan befedték. Cornelius jól tudta, milyen hatásos az ilyen csapda. Ő tanította Pengnek, hogyan kell kialakítani. A gerillák abban a pillanatban lecsapnak, hogy az autó kerekei az árokba estek, amíg a jármű ferdén áll és utasai döbbsenek. Amilyen tisztán látta a csapdát maga előtt, úgy világosodott meg előtte, ki Peng cinkosa az ültetvényen: Ah Cheong.

Buta volt tőle, hogy nem jött rá előbb. Ah Cheongnak bejárása volt a generátorházba. Cornelius mesélt neki nemcsak a szállítmányról, hanem a tervezett csapdáról is. Most már emlékezett Cornelius, mi zavarta őt Penggel való utolsó beszélgetése után. A gerilla tudta, hogy mikorra várják a gyógyszer szállítmányt. "Várom péntekig." mondta. Csak Ah Cheong tudta, hogy a szállítmány pénteken érkezik. És csak azért, mert ez az ember beszélt angolul és öreg volt és részeges, megbízott benne! Kor és nyelv nem garantálja a lojalitást; az alkoholizmus sok mindent takarhat.

Erősen fékezett, hogy a motor elakadjon. Midah hirtelen felébredt és mormogni kezdett. Cornelius a térdére tette a kezét, hogy hallgasson. Tudta, mit kell tennie, még mielőtt a növekvő rettegés megbénítaná. Finoman kihúzta a szivatót, úgy, hogy a motor forgott, de nem gyújtott. Peng nem fogja tudni mire vélni a defektet néhány méterre a csapda előtt. De nem fog soká tartani, amíg rájön, hogy mi Cornelius szándéka.

"Midah" szólalt meg, uralkodva a hangján, amennyire bírt. Csapda van előttünk. Csúsz át a vezetőülésbe.

Midah megdermedve ült. Durván átrántotta magához.

"Én most kimegyek és átszaladok a fényszórók előtt." Biztos volt benne, hogy Peng nem fog az autóra löni, ha ő már nincs benne. Nem, amíg Corneliuszal nem végzett. "Mihelyt átmentem a fényszórók előtt, oltsd el őket és menj vissza a főútig hátrafelé. Hívd Roberts tizedest és az angol katonákat segítségért."

Midah tiltakozni kezdett, de elhallgattatta őt.

"Ne aggódj. Voltam már rosszabb helyzetekben is. Kitartok, amíg visszajössz."

Midah elhelyezkedett a vezetőülésben. Cornelius megtapogatta a gránátokat, amiket tunikája zsebébe tett és a fegyverszíjat, mielőtt kicsusszant.

Szíve kellemetlenül dübörgött és egész testében remegett. Ömlött róla a verejték, mégis elviselhetetlenül fázott. Hóna alól jeges víz folyt le. Ágyéka körül nedvességet érzett. Bevizelt volna? Még fontosabb, hogy vajon a térdei viszik-e őt, amíg átszalad a fényszórók előtt, testét céltáblának kínálva.

Futni kezdett a fénycsóva előtt, cikk-cakkban, ide-oda ugrálva. Revolverszíja természetellenesen nehéz volt és a gránátok fájoan ütődtek az oldalához. Egyik sem vigasztalta. Asifra gondolt, a maláj fiúra világosszürke szemével, aki pantungot** énekel a nagyanyjával, Midahra, ahogy a fiának szokott turbékolni és élvezettel gügyögni. Útvonala rézsútos lett és hosszabb ideig szolgáltatta ki magát céltáblának.

Jobb felől puskalövés dördült. Valami a testébe csapódott, valamivel a bal válla alatt és a földre vetette őt. Nem volt fájdalom, csak egy pillanatnyi ütközés, ami lement az egész karján, érzéketlenné és élettelené téve azt. Abban a pillanatban, hogy az útra zuhant, Midah eloltotta a fényszórókat. Hallotta, hogy beindítja a motort és látta az autót visszafelé indulni.

Az útszéli bokrok felé gurult irányát változtatva, amilyen gyakran csak tudta. Halott bal karja miatt nehézkesen haladt, lelassult. Elővette revolverét és a lövés irányába tüzelt, a lövések között továbbmozogva. Valami meghatározhatatlan fájdalom volt a mellében és gyenge volt. Az izzadság továbbra is végigcsorgott a testén, de most a bal oldalán meleg volt és furcsán ragadós. Sikerült egy térdére felállni és nagy

nehezen kihúzott egy gránátot a zsebéből. Kibiztosította és a puskalövés irányába hajította. Már el is felejtette, hogy mennyire nem szerette a szögecs fémes ízét.

A háttérben, de jól kivehetően, hallotta a hátrafelé hajtó autó zaját.

Jobb oldalára kezdett gurulni. Midah újra férjhez fog menni. Fiatal volt, szép, és szembe kell nézni a ténnyel - vágytól égő mint egy csörgőkígyó. Nevetett, vele érzett. Férje majd elfogadja Asifot és fiaként bánik vele. Ebben biztos volt. A malájok rendkívül kedvesek a gyerekekhez, bármilyen is legyen a származásuk... bár a fiú világos szemei majd magyarázatra szorulnak.

Többször belelőtt a sötétbe. Nem volt választűz. Pontosan tudta, mi fog történni. Az első gránát felvillanása után Peng megvárja, amíg szeme hozzászokik a sötétbe. Ezután éjszakai látása megint olyan jó, mint a legtöbb ember nappali látása. Cornelius minduntalan meglepődött rajta. "Olyan szemem van, mint egy denevérnek" szokta mondani Peng és mindketten nevettek a finom tréfán. Kivette a második gránátot, hányingerén uralkodva kihúzta a szögecsét és a sötétségbe dobta. Ez majd kicsit tovább tartja Penget vakon.

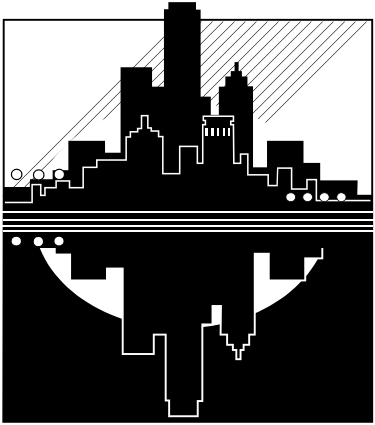
A robbanás utáni csend még erősebbé tette az autó motorjának magas fordulatszámú zaját. Elgondolkozott, vajon Midah fog-e mesélni Asifnak igazi apjáról, a legendás Cornelius Vandermeer kapitányról. Talán majd Noonan atya fog. A pap talán még majd azt is elmeséli, hogyan veszítette el Cornelius a bátorságát és hogy nyerte vissza, úgy-ahogy, az utolsó pillanatban.

Furcsán békeséges volt a jövőre gondolni, amiben neki már nem lesz része.

Szemei előtt apró fények villantak fel és egy kis vér buborékolt a szájában. Sós volt és fémes ízű, de kellemesebbnek találta, mint a szegecsét. Bal oldala most már nagyon átázott. Cornelius érezte, ahogy a vér kiszivárgott a testéből és benedvesítette a földet maga körül. Már majdnem elérte a végtelen sötétség. Félnie kellett volna, de nagyon el volt foglalva azzal, hogy az autó zajára figyelt, egyre halkulva, ahogy Midaht vitte a biztonságba.

* Dutch courage - lefordíthatatlan szójáték. Szó szerinti jelentése 'holland bátorság' (utalás a főhős holland származására), átvitt értelemben pedig 'alkohollal fűtött bátorság'.

** maláj improvizált dal

Élő emlékezet

Az éjszaka beállta előtti rövid pillanat alatt az est úgy ragyog és lobog, mint a kihunyó gyertyaláng. Ming Yuen felfedezte, hogy az öreg házak ebben a fényben a legszebbek. A fiú szerette őket és órákat tudott tölteni egy ódon épületben, benne és körülötte kószálva, közben felidézve az emberek életét, akik valaha bennük éltek. Legjobban az üres házakat szerette, de a bérlők jövés-menése sem zavarta túlságosan álmodozásában: a múlt mindig hallatta magát a jelenen keresztül. Az sem számított, hogy csak kevés rom maradt a házból. Egy omladozó lépcsősor, bejárat maradványai, beomlott fal elég volt. De a renoválás elűzte a múlt szellemeit. Kevés maradt a múltból azokban az épületekben, amelyeket helyrehoztak, kifényesítettek, befestettek és felcicomáztak az utókornak.

Bizonyos dolgok különösen jól tudják a múltat megidézni. Egy, a levegőben lebegő dallamtöredék, az oly finom esti szellő, mely rögvest megszűnik, ha az ember nem gondol rá, halk beszélgetésfoszlányok a sarkon túl, hogy meg kell fordulni. De a szagok a legjobbak: a konyha illatai, egy szippantás kölni, régi könyvek dohossága, penész a sírköveken. Minden felbukkanó érzékelés leginkább az éj leszállta előtti várakozás pillanatában ragadható meg.

A mostani kedvencét régesrég elhagyták, teteje beomlott, széles behajtó útját benőtte a gaz. Kétségtelen, hogy valaha gazdag ház volt tágas, magas mennyezetű helyiségekkel és végtelen verandákkal. Láta a fénykorában, fényes gyertyatartókkal, nevető hangokkal, hegedűszó szállt a levegőben, régimódi autók a behajtón. A képek úgy felerősödtek, hogy le kellett ülnie egy kerti padra.

Akkor szivarfüstöt érzett. Egész más volt, mint az elképzelt illatok, amelyek álmodozásait szokták előidézni. Ez igazi volt. Ahogy a levegőbe szimatolt, észrevette, hogy valaki feljön a kocsibejárón.

Ming Yuen félt. A ház bizonyos távolságra volt a főúttól és a túlburjánzó sövény elrejtette. Teljesen mozdulatlanul ülve és a sűrűsödő sötétbe bámulva épp hogy még ki tudta venni egy férfi körvonalait. Az alak nagyon furcsán mozgott. Karjait mereven maga elé tartotta és körbeforgott, ahogy közeledett. Valami parázslott a kezében és csak amikor közelebb ért, akkor látta Ming Yuen, hogy szivar volt.

“Hehe” - nevetett. “Feltételezem, hogy te, igen kedves ifjú barátom, fel vagy háborodva, hogy dohányzom keringőzés közben.” Mielőtt Ming Yuen tiltakozhatott volna, a férfi folytatta. “Mivel nincs velem hölgy, akit megsérthetnék veled, nem látom be, hogy miért ne élvezhetném egyszerre Strauss ritmusát és a mindkét végén levágott szivart ugyanabban a, hogy úgy mondjam, levegővételben.

Kétszer pördült, megállt és mereven meghajolt képzeletbeli partnere felé. Akkor Ming Yuenhez fordult.

“Galistan” mondta kezét nyújtva. “Stanley Galistan. Stanley a felfedező után. Az ipse, aki elment Livingstone után, tudod.” Kuncogott. “Matt bácsikámhoz szoktunk névért fordulni, és mindig valami olyan személyiség után nevezett el minket, akit csodált.” Csóválta a fejét. “A bűneinkért kaptunk egy Drake-et, egy Newtont, egy Nightingale-t és még egy Rafflest is a családban. A drága öreg Matt azt remélte, hogy mi is olyanok leszünk, mint a névadóink, de sosem lett belőlünk az, nemde? Ezért jobb szeretem a Galistant. Csak az egyszerű Galistan elég jó nekem.”

Sóhajtott és a padra nézett.

“Szabad?”

Ming Yuen bólintott és a férfi leült. A fiú kicsit odébb húzódott. A kéz, amivel az imént parolázott, elég igazinak tűnt, de még bizonytalan volt a jelenséget illetően. Galistan sovány volt és kicsit hajlott. Csontos arca redős volt, de nem ráncos. Csendben ült, a szivarfüst lassan szivárgott a szájából, fejét féloldalra hajtotta. Úgy tűnt, hogy valamire figyel.

Meg sem fordulva kérdezte: “Gyakran jársz errefelé?”

“Igen.”

Hirtelen felé fordult.

“És ugye, te is hallod őket?”

“Néha” mondta Ming Yuen, hangja halk volt, de érthető.

“Ó, rettentően felizgat, hogy ezt mondod. Halálra izgat és felmelegíti szívem legbelsejét, legényke...”

“Ming Yuen”, vetette közbe a fiú.

“... Ming Yuen. A múlt soha nem múlik el igazán, tudod... Bevárja az alkalmas pillanatot, amíg megjelenik a megfelelő ember, aki odafigyel. Fogadjunk, hogy egy ilyen faramuci öreg fickó jobban hallja, mint te. Úgy is kell” gesztikulált a szivarjával. “Hiszen mindezt megéltem, ugyebár?”

“Ó, ön tényleg élt ebben a házban?”

“Nem pont ebben. Nem.” Megrázta a fejét. “Itt a Sethék laktak. Egy fokkal az én társadalmi osztályom fölött, de azért elég gyakran megfordultam itt.”

“Emlékeznie kell...”

“Emlékezni?” A sötétben Ming Yuen érezte, hogy elmosolyodik. “Barátocskám, ha idejössz, a múlt a füledbe suttog. Számomra pedig újra életre kel.”

“Milyen volt igazából, Galistan, amikor ez a ház új volt és tele emberekkel?”

A szivar vége többször fellobbant és kihunytt, mielőtt válaszolt.

“Éppen a Nagy Háború után volt. Azok voltak a legjobb évek.” Szünetet tartott. “A háborúval ugyan nem sokat törődtünk, de hallottuk a visszhangját, és amikor a lövöldözésnek vége volt és a fiúk kijöttek a lövészárokból, úgy éreztük, istenadta kötelességünk örvendezésünkkel parádézni és kimutatni, mennyire boldogok vagyunk hogy élünk egyáltalán.”

“Olyan ünnepek voltak itt, amelyeket te még csak elképzelni sem tudsz. Az embernek belesajdul a szíve, ha csak rájuk gondol. Nézz erre a házra” mutatott felé a szivarjával “és képzeld el, hogy ki van világítva és olyan vidámság zsvajva árad belőle, hogy még a halottat is feltámasztaná.” Többször megrázta a fejét. “Mi gáláns ifjak nehezen találtunk egy elég nyugodt sarkot, hogy ábrándjainkat elcsiripeljük egy hölgynek. Ide-oda szökdécseltünk a kertben, mint szöcskék a kedvező évszakban, kerestünk egy megfelelő rejtett zugot, és végig imádkoztunk, nehogy valamelyik csóró syce* hirtelen meggyújtsa a motor acetilénlámpáját.”

“Syce?”

“A pacákok, akik gondját viselték a motoroknak... autóknak.”

“Vezetők.”

“Többet tettek, mint vezettek, hidd el nekem. Azok a motorok - autók - áhítatot igényeltek. Igen, már a nevük is elárulja: de Dions, Darracqs... csodálatos harci mének krómból, bőrből és fából, felkavarva maguk körül a vörös gránitport, amit a monszun előtti tikkasztó napokon még a locsoló kocsik sem tudtak féken tartani. Az utak királyai, tényleg azok voltak, és amikor egy motor elhaladt, a riksák, a fogatok, az ökrösszekerek tisztelettudóan félrehúzódtak. Nem mozdultak, amíg a porfelhő el nem ült.” Többször bólintott. “Olykor felkerekedtünk és kihajtottunk a motorral a tánc végén. Csavarogtunk a szigeten, majd néztük a napfelkeltét a Mount Faber mögött.”

“Úgy hangzik, az ilyen táncmulatság jó hecc volt.”

“Hecc? Ja, értem. Valóban, élvezetesek voltak.”

Galistan egy utolsó mélyet szívott a szivarjából, néhányat köhintett, majd a csikket a bokrok közé hajította.

“Járjunk egyet és figyeljünk együtt.”

Felállt és csontos kezét Ming Yuen vállára tette. A fiú akkor vette észre, hogy már nem is fél ettől a furcsa embertől, aki csak úgy előbukkant az alkonyatból. Sőt, inkább vonzódott hozzá. Ahogy lassan körbesétáltak a túlburjánzó kertben, Galistan papírvadászatokról** mesélt, amelyek Fort Cunningban kezdődtek és Malakkában végződtek, verseskönyvekben hagyott szerelmeslevelekről, éjféle találkákról temetőekben...

“Nem volt szabad a barátnőjükkal nyíltan találkozni?”

“Szabad volt, feltételezem, de a nyilvánosság előtti találkozásokat helytelenítették. Az igazság az, hogy azért választottuk az ilyen találkákat, mert az sokkal...”

“Izgalmasabb?” mondta kéretlenül Ming Yuen.

“Romantikus és felkavaró. Az ilyesmi felpesztítette a vérkeringést és szint adott az orcának.”

A ház egy kis magaslaton állt és Ming Yuen hallotta a távolban a közlekedés zaját, emlékeztetőül a való világra.

“Hamarosan haza kell mennem, Galistan” mondta. “És önnek?”

“Én még itt fogok időzni egy darabig” válaszolta az öregember. “Mert a homokóra lassan leperog.” Rágyújtott egy másik szivarra, közben köhögött. “Te csak iszkolj, pajtás.”

“Fogunk megint találkozni?”

“Bizonyára. Bizonyára. Valamennyire tudhatod, fiúcska, hogy ezer éve kereslek égen és földön. Ó igen, valóban, fogunk még találkozni.”

“Mikor?”

“Vasárnap reggel. A Victoria Színház előtti téren. Hatkor.”

“Hatkor?” Ming Yuent meglepte az időpont.

“Igen, hatkor. Mielőtt az emberek kezdenek gyülekezni.”

Ming Yuen későn ért haza és anyja, aki nem szeretett tálalni, míg nem volt együtt az egész család, mérges volt.

“Miért ilyen későn? Apád félig éhen halt, de te nem törődsz vele.”

Mr. Lim, általában hallgatag férfi, köhintett néhányat nemtetszését kifejezendő.

“Bocsánat, anya. Elaludtam egy régi ház előtt és furcsát álmodtam.” Nem tudta megmagyarázni miért érezte úgy, hogy találkozását Galistannal titokban kell tartani.

“Hol van ilyesmi? Azelőtt legalább nyitva volt a szeme, ha egész idő alatt álmodott is. Most meg még el is alszik.” Nagy csörömpöléssel nekifogott az asztalterítésnek. “Tudod, nem jók ezek a régi házak. Mindig van bennük kísértet. Mostanság meg drogosok, perverz alakok és mindenféle bújik meg bennük.”

“Hányszor mondtam, hogy ne hívd őket perverzeknek, anya.” mondta Lay Ling, a nővére. Szociológiát tanított az egyetemen és kereszties vitéznek képzelte magát mindenfajta előítélet ellen. “Szexuális preferenciájuk nem a tiéd. Mások, ez minden, és általában ártalmatlanok.”

“És örültek is” folytatta Mrs. Lim, nem zavartatva magát lánya kitörésétől. “Megengedik hogy mindenféle csavarogjanak és bajt okozzanak. A gyagyák hazamehetnek, mondják manapság a kórházban. Hol van ilyesmi?” Nagy csattanással letette a rizsfőzőt. “Szegény öreg Naidu. Már olyan öreg, de még mindig gondoskodnia kell az örült sógoráról. Nem maradhat a kórházban, azt mondják.”

“Világosan kimutatták, anya,” mondta Lay Ling leereszkedő türelemmel, “hogy az elmebetegek boldogabbak otthon, mint a kórházban.”

“Egész biztosan. De velünk mi lesz? Hol a biztonság, ha mindenütt veszett kutyák vannak?”

Néhányat férje irányába szippantott. Mr. Lim, hogy kimutassa, hogy az ő pártján áll, visszazippantott.

Ming Yuen csendben maradt a vacsora alatt és amint tudott, kiosont. Anyja jól mondta, álmodó volt, de a múltból való látomásai homályosak és tökéletlenek voltak mostanáig. Igaz, hogy ahogy álmodozott, események villantak fel előtte, de az arcok nem voltak megrajzolva, a hangok színtelenek maradtak. De Galistannal való találkozására óta a képek kézzelfoghatóbbá váltak. Ahogy csúcsforgalom idején az autók elszáguldottak mellette, néha nem tudta, hogy a benzingőz vagy a gránitpor fojtogatja. Éjszakánként, szobája csöndjében, hegedűszót hallott: ismeretlen keringőket.

Alig tudta kivárni a vasárnapot. Valami azt súgta neki, hogy minél többet találkozik Galistannal, múltbéli látomásai annál tisztábbak lesznek. Szeretett volna többet tudni Galistanról, de volt valami megérzése, hogyha beleártja magát Galistan mindennapjaiba, akkor a köztük szövődő kapcsolatot tönkreteszi. Volt még egy zavaró dolog, valami, amit Galistan mondott, mielőtt elváltak. Tudta, hogy nagyon fontos, de képtelen volt visszaemlékezni.

Jóval hat óra előtt ért a Victoria Színház előtti térre és meglepetésére Galistan már ott volt.

“Korán érkezted!” mondta és megütögette a padot maga mellett. “Örülök, hogy itt vagy.”

“Azt hitte, nem jövök?” kérdezte Ming Yuen és leült.

“Ó nem, halálbiztos voltam benne, hogy befutsz.”

Akkor Ming Yuennek eszébe jutott, amit elfelejtett.

“Mert én vagyok az, akit ezer éve keresett égen és földön?” A régimódi kifejezés furcsa volt az ő szájából és kuncogott.

Galistan egy gyors mozdulattal, mint egy madár, feléje fordította a fejét és mosolygott.

“Ó, hát emlékszel.”

“Igen, de nem értem.”

“Ne is törődj vele. Nem éri meg, hogy törd a fejed rajta és nem kell, hogy időt vesztegessen a magyarázgatással. Ha jól meggondolom, nem is biztos, hogy el tudom magyarázni. De a mozaikdarabkák lassan össze fognak állni, ahogy haladunk, és meg fogod látni, hogy nem lesz szükség megértésre.”

“Még mindig nem értem...” kezdte Ming Yuen és mindketten nevetésben törtek ki. Az öregember csontos keze habozott kicsit a levegőben, majd finoman leereszkedett a vállára, mint madár a fészkére. A legény meglepődött, hogy milyen melegség futotta át az érintéstől.

“Rendben van” mondta, még mindig kissé nevetve, “Várom és majd meglátom.”

Galistan rágyújtott egy szivarra, köhögött és sűrű füstfelhőt fújt ki. Rámutatott a hirdetőtáblákra és transzparenszekre, amelyeket éppen a színház homlokzatára akasztottak.

“Jólesik látni, hogy az öreg épület végre megmoccan és újra életre kel.”

“Hm” kezdte Ming Yuen “minden barátom hangversenyre és kulturális eseményekre jár... kivéve engem.”

“Kíváncsi vagyok, hogy hányan tudják közülük, hogy Pavlova valaha ezen a színpadon táncolt.”

“A híres balerina?”

“Édes drága fiam,” mondta Galistan a karját simogatva “engedd meg, hogy biztosítsalak róla, hogy csak egyetlen egy Anna volt és lesz.”

“Akkoriban nem sok embert érdekelhetett a balett” mondta Ming Yuen. “Manapság is, azt hiszem, a legtöbb ember, aki ellátogat ezekre a kulturális eseményekre, nem érti, miről van szó.”

“Nem állítom, hogy másképp volt az én időmben.” Galistan pöfékelt és a színházra bámult. “Pavlova szívvel lélekkel el akarta hozni a balettot keletnek, de az emberek inkább amiatt jöttek, ami tizenkét évvel azelőtt Londonban történt.”

“Mi volt az?”

“A partnere leejtette.”

“Ó!”

“Ez nem minden. A nagy Anna felállt, lassan megfordult és kétszer pofonvágta. Minden orcáján egyszer.” Galistan kuncogott. “A legtisztább balett volt. A Palace Színházban tumultus támadt és le kellett eresztetni a függönyt. Az itteniek remélték az előadás megismétlését.”

“Ó, ön Londonban volt, amikor Mihail Mordkin leejtette Pavlovát?”

“Honnét tudod a nevét?”

“Biztosan említette nekem, Galistan.” A fiú hangja zavarról árulkodott. “Ahogy mondtam, nem sokat tudok ezekről a dolgokról.”

“Ne is törődjünk a miértekkel. Sok minden lesz még, barátom, amiről tudni fogsz, de nem tudod, hogyan.” Átölelte a fiút. “De hogy a kérdésedre visszatérjek: igen, ott voltam a Palace Színházban azon az estén.”

“Matt bácsikám, emlékszel, aki a neveinket válaszolta, erősködött, hogy húgom, Tingi és én...”

“Micsoda furcsa név.”

Galistan nevetett.

“Meséltem, hogy Matt bácsi híres emberekről nevezett el minket. Igen, Tingit Nightingalének keresztelték Florence Nightingale után. De ez túl nagy falat volt mindannyiunknak és így csak Tingi lett belőle.” Kicsit nevetett még magában, mielőtt folytatta.

“Nagyon jól emlékszem arra az évre, 1911 volt. Abban az évben koronázták V. Györgyöt. Tudod, még mindig úgy gondolok rá mint a Király. Én a tízes éveim elején jártam, mint te. Tingi tíz volt. Hogy az micsoda év volt!” Szünetet tartott és szívott a szivarjából. “Az izgalom sűrű volt, az ember érte tudott nyúlni és megfoghatta.” Kezével a levegőbe markolt.

“Sosem voltam Londonban.” mondta Ming Yuen. “De azt hiszem, pontosan tudom, milyen izgalmas volt, a koronázással és mindennel.”

“Tényleg az volt. De én vegyes érzésekkel gondolok vissza arra az időre.”

“Miért, Galistan?”

“Matt bácsi miatt. Az öregfiú kezdett kicsit öregedni. Azt hiszem, látta, hogy a kor, amiben eddig élt, a végéhez közeledett ugyanakkor őt is megfogta annak a dicsőséges

1911-es nyárnak a vidámsága. Maga sem tudta, mihez tartsa magát. Egyik pillanatban letört, a másikban túlradóan jókedvű volt.”

“De Tinginek és nekem minden új volt és csodálatos: a nők ruhái, a kocsik a dudáikkal, a ritmusok, a táncok, a dalok...” Énekelni kezdett öregember hangon, remegőn, de furcsamód dallamosan.

Come on and hear
Come on and hear
Alexander's ragtime band
Come on and hear
Come on and hear
It's the best band in the land
And if you wanna hear
That Swanee River played in ragtime,
Come on and hear
Come on and hear
Alexander's ragtime band.

Ahogy énekelt, Ming Yuent a zene ütemére ringatta és a fiú teljesen beleélte magát a ritmusba. Meglepődött, hogy a szöveg is és a dallam is kissé ismerősnek tűnt neki és éppen Galistanhoz akart csatlakozni az énekben, amikor az abbahagyta.

“Szeretnék Londonban lenni, amikor ott valami nagy dolog történik.” merészkedett megjegyezni.

Galistan, kicsit köhécselve a szivartól, így szólt: “Hát, be kell, hogy valljam, én ott voltam azon az eseményen, amit a legtöbb ember a legeslegnagyobb dolognak tart.”

“Mi volt az?”

“Az öreg Királynő gyémántévfordulója, természetesen.” mondta Galistan ravaszkan. “Túlságosan fiatal voltam, hogy bármi lényegesre is emlékeznék, Tingi pedig még meg sem volt.”

“Dühítő, nem?” haloványan Ming Yuenre mosolygott. “Elég szerencsésnek lenni ahhoz, hogy az évszázad legnagyobb látványosságán részt vegyek, de túl fiatalnak lenni, hogysen másra tudnék emlékezni, minthogy pokoli hideg volt és sok szakállas és turbános alak volt jelen.”

Egy turistákkal teli légkondicionált busz ment el mellettük és Galistan hirtelen felragyogott.

“Ő igen” folytatta “emlékszem egy bizonyos busz útra. Nem valami ilyesmiben” mutatott a távozó buszra. “Gőzbusz volt. A jó ég tudja miért, hogy pont ez ragadt meg az emlékezetemben, de emlékszem, hogy Matt bácsi említette nekem, hogy a busz az Önálló Gőzbusz Társaság tulajdonában volt. Gondold csak el, nem furcsa dobása ez az emlékezetnek?”

Ming Yuen hirtelen a bőrén érezte a jéghideg levegőt a fedetlen busz tetején és orrát megcsapta az izzó hamuparázs szaga. Az izgalom sikolyait hallotta maga körül, mert a busz nagy sebességgel száguldott, kemény kerekei ugráltak a macskaköves utcán. Azon a reggelen másodszer hallotta magát olyasmit mondani, amin megütközött.

“Jó sokáig tarthatott az út az Oxford Streettől Ealingig.” De most kevésbé zavarta őt a jelenség.

“Ó, köszönöm. Tudod, hogy majdnem elfelejtettem az útvonalat? Igen, elég sokáig tartott. Rettentő hideg volt és én hánytam, kövé dermedtem, de nem kívántam, hogy az útnak vége legyen.”

Csendben ültek, egy vézna, de csillogó szemű öregember és egy frissarcú kamasz, ahogy a századforduló Londonjának képei ide-oda jártak közöttük. A kevés arra járó nem törődött a gondolataiba merült, össze nem illő párral.

“Kezd meleg lenni” mondta Galistan egy idő múlva. “Poroszkáljunk valamerre a nap elől.”

Elvezette Ming Yuent a főútról egy a folyóval párhuzamos kis utcába. Apály volt és erős, kénes szag szállt fel a zavaros állóvízből. Rövidesen néhány agyonkopott lépcsőhöz érték és Galistan lement két-három fokot hogy leüljön. A szemben lévő parton egy sor ódon üzletház volt, előttük néhány fa teherhajó vesztegelt, mozdulatlanul beleragadva a sáros vízbe.

“Ez ősidők óta ilyen.” mondta ahogy átnézett a víz fölött. “Még a szag sem változott.”

Ming Yuen figyelte, hogyan kalandozik az öregember pillantása le-föl a folyóparton.

“Mintha búcsúzkodna...”

“Hát, tudod, elfogy. A homok.

“Homok?”

“Bocsánat, az idő.” Mosolygott, hogy Ming Yuen ilyen ijedtnek látszott. “Ne aggódj, öregfiú. Nem dobom még fel a bakancsot itt és most. Bár már semmitől sem félek. Régen, nagyon régen volt, ha úgy is tűnik, mintha tegnap lett volna, hogy egy élet szivárgott át az enyémbe. Most az enyém szivárog a tiédbe. Egy szép napon pedig majd neked kell találni valakit... Eh! Ne vedd egy aggastyán elkalandozó elméjét túl komolyan.” Szorongatta meg a fiú vállát.

A gesztustól forró szeretethullám öntötte el Ming Yuent és tartott egy darabig, amíg meg tudta kérdezni: “Hol találkozunk holnap?”

“Szeretnék egy magaslatra menni, ahonnét az egész szigetet belátom, úgyhogy egyszerre fogadjam be az egészet a szívembe.”

“Akkor tudom, hol.” mondta Ming Yuen. “A Faber hegy tetején. Onnét nyílik a legjobb kilátás Szingapurra.”

Attól fogva naponta találkoztak és Ming Yuen nem szűnt meg csodálkozni, mennyire ismerősek neki Galistan történeteinek a részletei.

Egyszer egy félig leégett betonkonstrukciót mutatott, ami kiállt egy elhagyatott mező közepén Katongban.

“Látod azt a bunkert ott?”

Ming Yuen bólintott.

“Mindig, amikor valaki bátorságról beszél, azokra a Gurkhákra*** gondolok, akik itt tartottak ki a japánok ellen és folytatták a harcot még vagy három napig azután, hogy a britek letették a fegyvert.”

“Mind a tizenkettő harc közben esett el, ugye, Galistan?”

“Úgy van, legény, tizenketten voltak.” Fejét gyorsan Ming Yuen felé fordította és rávillantott egy mosolyt. “A japán megszállás alatt gyakran jöttünk ehhez a bunkerhez. Az utolsó őrszemnek hívtuk, engedelmeddel.”

Nevetett az emléken.

Olykor, amikor együtt baktattak, Galistan rágyújtott valami Edwardkori kabarékupléra magas, reszkető hangján, és Ming Yuen veleénekelte.

Has anybody seen here Kelly?

Kelly from the Isle of Man,

Has anybody seen here Kelly?

Find him if you can

He's as bad as old Antonio

Left me on my ownio

Has anybody here...

Ming Yuen tudatában volt, hogy érzékelő képessége megváltozott, de a gondolat nem nyugtalanította. Viszont annál jobban aggasztották a Galistanban észlelt gyors

változások. Napról napra öregebbnek és törékenyebbnek látszott. Szemei olykor elhomályosultak és gyors, madárszerű mozdulatait lassú, nehézkes mozgás váltotta fel. Többet zihált és köhögött, de a dohányzást nem hagyta abba.

Gyakori találkozásaik azt jelentették, hogy Ming Yuen egyre kevesebb időt töltött otthon és sokszor érkezett későn az étkezésekhez. A helyzetet megnehezítette, hogy Lay Ling egy történelmi fesztivál előkészítésével foglalatoskodott és ő is sokat volt távol otthonról.

“Hogy nekünk minek vannak gyerekeink” - zsörtölődött Mrs. Lim “ha sosincsnek itthon. Na, egy legalább visszajött” mondta, ahogy meglátta a belépő Ming Yuent.

Nem sokkal később Lay Ling is befutott és Mrs. Lim azonnal elkezdte szidni a késésért.

“Jó ügyért történik, anya. Ami pénzt a fesztivállal beszedünk, a fiatalokú bűnözők megsegítésére megy.”

Mrs. Lim néhányat horkantott.

“Miért mindig a fiatalok. Minden csak a fiataloknak, manapság. Csak ma reggel beszéltem megint azzal a vén Naiduval...”

“Azt hittem, Jurongba költözött.”

“Igen, de gyakran visszajön a városba.”

“Azt hiszem szemet vetett rád” mondta Mr. Lim.

“Ugyan már. Bevásárolni jön meg a régi barátaival csevegni egy kicsit.” mosolygott Mrs. Lim, hízelgett a hiúságának férje feltételezése, hogy csodálója van. “Szegény vén Naidu. A sógora most teljesen megőrült, egészen gila****, de senki nem akarja gondozni. Semmilyen otthon nem akarja.” Legyintett néhányat. “Az orvos sem akar eljönni és megnézni.” Lay Linghoz fordult. “Csináljatok valamit az öregekért, mint a Naidu. Már nyugdíjas, de nem tudja élvezni. Miért vesztegetitek minden időtöket a kamasz gengszterekre meg a drogosokra?”

“Miről lesz a fesztivál?” kérdezte Mr. Lim közbeszólva a családi béke érdekében.

“Szingapúr történelmét fogja bemutatni.” mondta Lay Ling nagyképpen. “Azzal kezdjük, hogy Raffles aláírja a szerződést Dato Husseinnel és a Dato Temenggonggal Dzsohorból és aztán végigmegyünk az időn a japán megszállásig. A képet a japánok fegyverletételével fejezzük be.”

“Tudom” szippantott Mrs. Lim “Semmi a kínaiakról. Csak ahogy a fehérek írnak alá szerződéseket.”

“Nem igaz, lesz. Nagy vonalakban bemutatjuk Cheng Ho admirálist, aki a tizenötödik században bejárta ezt a vidéket.” Huncutság ült az arcára. “Tudod, hogy eunuch volt, anya?”

“Ugyan már. Ti másra sem tudtok gondolni, csak szexre.”

Mr. Lim gyorsan közbelépett - “Mindez nem túl közismert ahhoz, hogy érdekes is legyen?”

“Egyáltalán nem.” mondta Lay Ling. “Biztos vagyok benne, hogy ez a Yuen itt nem tudja megkülönböztetni Munshi Abdullaht Lord Louis Mountbattantól.”

“Sajnálom” mondta Ming Yuen “nem tudom, kiről beszélsz.”

“Nem hozok fel több bizonyítékot.”

Lay Ling gúnyolódása csak belémart és másnap megkérdezte Galistant: “Találkozott személyesen korának valamelyik híres emberével?”

“Láttam Pavlovát és a Királynőt.”

“Nem úgy gondolom, hogy csak látta. Úgy értem, hogy ismerte-e?”

Galistan nevetett.

“A fent született emberek nem bratyiznak az olyan kutyával, mint én vagyok, fiatalember.” Meggyújtott egy szivart és füstölt egy darabig. “Van valami, amit csak sokkal később akartam elmesélni, de azt hiszem most kell, mielőtt túl...”

Köhögési roham kapta el és tartott egy darabid, amíg folytatni tudta.

“... bizonyos értelemben úgy nézhetek magamra, mint a Walesi herceg életének megmentőjére.” Látva Ming Yuen megrökönyödését, gyorsan hozzátette. “Nem Károlyról van szó, hanem Edwardról, aki lemondott.”

“Tudom, hogy kire gondol!” mondta Ming Yuen, aki látott egy tévésorozatot a herceg életéről. “De nem tudtam, hogy Szingapúrban is járt.”

“Három évvel a nagy háború után úgy döntöttek, hogy Anglia leendő királyának illendő meglátogatni a birodalom keleti végét is. Nagy izgalmat okozott, hogy a jövőző királyt fogadhatjuk köreinkben.

Meg kell mondanom, a köznép egész fel volt villanyozva. Úgy tervezték, hogy ahol csak Edward nyilvánosan megjelenik, a nép “Isten áldja meg a Walesi herceget!” kiáltásban fog kitörni.

Az a szóbeszéd járta, hogy Edward nem közömbös a szépnem iránt. Mindig egy sereg vágyakozó rabnő vette körül.”

“Mit reméltek?”

Galistan nevetett.

“Egy nő sem, aki megérte a harisnyatartóját, hagyta volna ki a lehetőséget egy kis enyelgésre Anglia leendő királyával.”

“Belementek volna egy viszonyba a herceggel?”

“Hogy belementek volna-e? Sorba álltak még a csekély valószínűségért is! De kezdettől fogva nyilvánvaló volt, hogy Edward csak Esther Frankelt látta. Esther a mi bájhercegnőnk volt. És több volt, mint egy csinos arcocská...” Megrázta a fejét. “Miért is ne, Esther, szokták mondani, ki tudná bájolni a mézet a méhkasból és a herceg lévén maga is sarmőr, tényleg megfogta őt.

Minden tökéletes lett volna. A Walesi hercegnek lett volna egy romantikus közjátéka Szingapúrban és Esther Frankel a csömörig elég történetet gyűjtött volna, hogy még az unokáit is megbotránkoztassa. Minden így lett volna, ha nincs Buddy da Silva.”

Itt megállt.

“Jó jó, Galistan” mosolygott Ming Yuen. “Ki volt Buddy?”

“Egy cserkészparancsnok, egyike azoknak a kutyusszemű jótévőknek, és beképzelte magának, hogy Estherbe szerelmes. Azt hiszem, kétszer köszönt neki életében, Esther pedig valószínűleg nem is tudott létezéséről. Ez mindenestre nem akadályozta meg Buddyt abban, hogy fűnek-fának elmondja, hogy szerinte a herceggel való liaison meggyalázza Esther tisztességét. Eltökélte, hogy szembeszáll a herceggel és megesketi, hogy békén hagyja Esthert.” Galistan elhallgatott, levegő után kapkodott. “És ha Edward vonakodna, akkor megesküdtött, hogy testileg fogja bántalmazni... valószínűleg a cserkésztőrével.”

“Hogy gondolta, hogy a herceg közelébe juthat?”

“A herceg egy jótékonyági bazárt nyitott meg a St. Andrew katedrálisban és Buddy cserkészfiúi álltak díszőrséget. Amint a bazárt hivatalosan megnyitották, Buddy elő akart lépni és beszélni vele, mint férfi a férfival.”

Galistan szemei egy pillanatra elhomályosultak és abban a pillanatban Ming Yuen látta az egészet. A Katedrális kertje ragyog a délutáni napfényben: megelevenedett a lobogóktól és az izgatott gyülekezettől; és a cserkészekről, akik hátukra vetett óriási Baden Powell kalapjukkal meglehetősen hasonlítanak a riksakulikra. A herceget hölgyek veszik körül rafinált kalapokban és hosszú ruhákban. Fejét gyakran hajtja meg a legcsinosabb felé, aki egyértelműen el van ragadtatva. Dob pereg. Edward előrelép és elvágja a szalagot. Az olló még a kezében van, amikor egy cserkészegyenruhás férfi hozzá lép és túlfűtötten beszélni kezd. Edward feléje nyúl: a királyi kezet félrelökik és hirtelen mindenki számára nyilvánvaló, hogy a férfi törrel

hadonászik. A herceg hátralép, kezében még mindig ott az olló. A két férfi szembenéz, a fegyverek felemelve. A tömegeből kiugrik egy harmadik férfi és merészen közéjük lép. Ming Yuen egy pillantást vet a férfi arcára, éppen mielőtt a látomás elhalványul. Egy nagyon fiatal Galistan...

“Aztán mi történt?” teszi fel mégis a kérdést.

Újabb köhögési roham támadta meg Galistant és utána még sokáig levegő után kapkodott. Akkor egy darabig Ming Yuent nézte.

“Úgyis tudod, nem?”

Mielőtt Ming Yuen válaszolni tudott volna, az öregember még hozzátette: “Kedvesem, borzasztóan fáradt vagyok. Befejezhetjük holnap?”

“Hol találkozunk?”

“Az öreg temetőben.”

“A Bidadariban?”

“Van egy kis kápolna közvetlenül a kapu mögött. Légy ott hatra. Megmutatom neked Buddy sírját és befejezem a történetet.”

Ming Yuen korán a temetőben volt és amikor Galistan még fél hétkor sem került elő, nyugtalankodni kezdett. Nem tudott szabadulni az érzéstől, hogy valami történt az öreggel. Bolyongott a sírkövek között és furcsa mód nem Galistant kereste, hanem Buddy de Silva sírját. Várt a sötétség beálltáig, akkor hazament.

A következő héten mindenütt kereste Galistant, ahol együtt jártak. Az öregember nyomtalanul eltűnt.

A napok múltával a fiú egyre boldogtalanabb és izgatottabb lett. Nem csak egyszerűen hiányzott neki a barátja, vagy nyugtalankodott miatta; tudatában volt, hogy magára van utalva és elsodródik, mielőtt teljesen felkészült volna rá. Még annyi mindent meg kellett volna tudnia Galistantól. Mindenekelőtt tisztáznia kellett, hogy valóban megvan-e benne a múltlátás képessége vagy hogy van-e valami banális magyarázat a beleélésére. Nem valószínű, de nem is lehetetlen, hogy valaki egyszer megemlítette előtte Pavlova partnerének a nevét. Talán a nagyapja vagy más abból az évfárból mesélte neki, hogy hány Gurkha tartott ki a japánok ellen. Tényleg ismerte a ‘Kelly’ szövegét, vagy az öregember vezette őt rá fülbemászó dallammal? Csak egyetlen módon bizonyosodhat meg. Ha a valóságnak megfelelő a látomása a Walesi hercegről, amint ollóval a kezében védekezik egy templomi bazárban, akkor tényleg rendelkezik a különleges képességgel. Csak Galistan mondhatja meg.

Hogy Galistan eltűnt, Ming Yuen pontosabban jelent meg az étkezéseknél, de a szokásosnál még kevésbe volt hajlandó társalogni a családjával. Lay Ling történelmi fesztiválja átütő sikert aratott. Elmesélte nekik, hogy hogyan ötvözte az oroszántánc elemeit a Cheng Ho admirálisról készült vázlatba és hogy ez milyen tetszést aratott.

“Hosszú tengeri utak jók az eunuchoknak.” jelentette ki Mrs. Lim.

“Nem értem, miért, anya.” mondta Lay Ling.

“Nincs szükségük nőre, nem?” felelte az anyja és nyersen felnevetett.

“Ha már a női társaság szükségességéről beszélünk” vetette közbe Mr. Lim, “mi lett az udvarlóddal, Naiduval?”

“Na jól van. A sógora kórházba került, mi lenne vele.”

“De azt mondtad, hogy egy elmeosztály sem fogadja be” mondta Lay Ling.

“Annyira beteg lett, hogy a főkórházba került” mesélte Mrs. Lim leves merés közben. “Szegény öreg Naidu. Először a sógora éjjel-nappal csavarog a városban. Akkor három napig csak az ágyban fekszik. Sem enni nem akar, sem inni. Egész idő alatt csak szivarozik. És akkor félrebeszél és arról kezd mesélni, hogy megmentette Károly herceg életét...”

Ming Yuen hirtelen libabőrös lett.

“Anyá, mi volt Naidu sógorának a neve?”

“Ugyan, már hogy tudnék emlékezni rá?”

“Galistan volt?”

“Na, aztán te honnét tudod?”

Naidu örülni látszott a társaságnak és nem volt túl kíváncsi, hogy Ming Yuen miért kereste fel.

“Mrs. Lim fia” mondta, bevezetve őt a kis lakásába. “Ó én sokszor beszélgetek az anyáddal, tudod.”

“Azért jötten, hogy Galistan felől érdeklődjek. Hogy van?”

“Reménytelen” felelte és megrázta a fejét. “Végső kóma, most. Agyvérzés, tudod.” Leült és jelzett Ming Yuennek, hogy ő is üljön le. “Túl fiatal, hogy meghaljon. Most kezdte a hetvenes éveit taposni.”

“Azt hittem, ennél sokkal öregebb volt.”

“Várj csak. Amikor Tingi meghalt öt évvel ezelőtt, pont hatvan volt. Galistan hét évvel idősebb. Igen, pontosan hetvenkettő most.”

“De ott volt Victoria királynő gyémánt jubileumán” tiltakozott Ming Yuen.

“Ó, ezek a történetek!” Naidu mosolygott, szemét összehúzáva visszapillantott az időben. “Tingit és Galistant nagybátyjuk, Matt nevelte fel. Egy örült, de egész ártalmatlan. Mindig a múltból beszélt. Mesélt néhány csodálatos történetet is.”

Szünetet tartott, elgondolkozott.

“Matt bácsinak akkora hatása volt a gyerekekre, különösen Galistanra. Érdekes, ahogy Galistan öregedett, egyre jobban hasonlított Matt bácsira.”

“Volt valami köze Matt bácsinak a Walesi herceghez sok sok évvel ezelőtt?”

“Lehetséges. Annyi mindenhez volt köze. De én nem tudom. Én tíz éves voltam, amikor a herceg itt járt. Galistan kislány volt, Tingi pedig még meg sem született.” Naidu szeméi meglágyultak. “Szeretnéd látni Tingi fényképeit? Bájos lány volt, tudod.”

A következő órát régi fényképalbumok nézésével töltötték. Csak néhány elmosódott képet tartalmaztak Galistanról, aki nyilvánvalóan félt a fényképezőgéptől, és egyet sem Matt bácsiról. Naidu sokat beszélt a feleségéről, aki szemmel láthatóan egy szépség volt, de nagyon keveset tudott Galistanról vagy a nagybátyjáról. Ahogy végigrágták magukat a képeken, Naidu csevegett a múltból, de visszaemlékezései nélkülözték Galistan történeteinek metsző eleveenségét. Egy öregember emlékei voltak, csak annak számára jelentősek, aki átélte őket.

Ming Yuen lankadó érdeklődése valószínűleg nyilvánvalóvá vált.

“Sajnálom, hogy nem tudtam sokat segíteni” mondta Naidu végül. “Ha jól meggondolom, nem is ismertem a sógoromat egyáltalán olyan jól. Csak Tingi miatt törődtem vele.” Mosolygott. “Ami pedig Matt bácsit és a Walesi herceget illeti...”

“Ne mentegetődzön” mondta Ming Yuen, ahogy az ajtó felé sétáltak. “Tényleg sokat segített. Nagyon jó. Abszolút nyerő.”

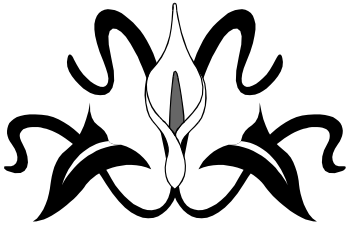
Naidu megmerevedett. Meghökken és kicsit meg is ijedt. Akkor nevetésben tört ki.

“Olyan öreg leszek lassan, hogy már a fülemnek sem hihetek.”

Többször megütögette a fülét, mintha ki akarná tisztítani.

“Egy pillanatra úgy értettem, mintha azt mondtad volna ‘nyerő’.” Kuncogott. “Már majdnem elfelejtettem ezt a kifejezést. Matt bácsi egyik kedvenc szava volt.”

- * a sofőr neve régen az angol gyarmatokon
- ** tréfás hajtóvadászat elszórt papírdarabkák után
- *** a brit hadsereg Nepálban toborzott zsoldosai
- **** maláj szó, örültet jelent

Az interjú

Apám javasolta, hogy készítsek interjút Mason tábornokkal. Nem lepett meg. Mint a többi, generációjabeli eurázsiai, ő is mélyen gyökerező csodálattal nézett az angolokra, különösen a katonai rendfokozattal rendelkezőkre. Paradox módon lelkesedése arra alapozódott, amit ők maguk összeomlásnak tartottak: Szingapúr elesésére. Apám különösen tudatlan volt katonai dolgokban és Szingapúr elését és visszafoglalását annak a szívósságnak a bizonyítékaként fogta fel, amit Mr. Winston Churchill kellemetlen ábrázata mutatott. A japán győzelmeket nemcsak időszakosnak, de szükségesnek is ítélte, hogy az angoloknak alkalmat nyújtson rettenthetetlen erejük kimutatására. Számára az egész epizód élő bizonyítéka volt annak, milyen helyénvaló is Kipling parancsa, hogy dicsőséget és csapást egyformán kell kezelni. Szemléletmódját nem úgy látta, mint öregember nosztalgiáját, ami bár megokolható, de kevésbé alkalmazható a mai világra. Ellenkezőleg, az intellektuális alkímiának valami meghökkentő vegyi reakciója által sikerült neki a szingapúriak mai generációjának minden problémáját annak tulajdonítani, hogy nem osztottuk nézeteit.

“Az a baj veletek, emberek” mondta gyakran, “hogy nem éltétek át a háborút. Nem láttatok elég változást és szenvedést, hogy értékeljétek a szilárd elveket.”

Akik, mint én, a háború utáni években születtek, azokat ‘örömkergető pragmatistáknak’ címezte. Tiltakozásom, hogy születésem időzítése teljesen egy általa kezdeményezett akciótól függött, semmiképpen sem mentett fel. “Az elvek” szokta zsolozsmázni “a toronyházak alatt fekszenek eltemetve.” Különösen szerette az alliterációkat, az intonációkat és extravagáns szóképeket, amikor öreg cimboráival ült és ivott, akik, megfogalmazása szerint ‘végigszenvedték és -nézték a háborút’ vele együtt.

Nem volt kétségem afelől, hogy valamelyik régi barátja értesítette őt Mason tábornok rövid látogatásáról Szingapúrban, mert apám ritkán olvasott újságot - azok csak megerősítették a mai világról alkotott véleményében. A média mint olyan anatómia volt neki és mindenkit, aki kapcsolatban állt vele, ‘kerítőnek és a feslettség udvari szállítójának’ tekintett. Annyira lefitymálta az én nehezen megszerzett állásomat a Szingapúri Televíziónál, hogy még le is tagadta. Ha barátai állásom felől érdeklődtek, homályos célzásokat ejtett valami ‘állami szolgálatról’. Még amikor a Mason tábornokkal való interjút javasolta sem tudta magát rászáni, hogy megemlítsa a televíziót.

“Hallom, hogy Mason tábornok Szingapúrban lesz egy-két napra. Talán meg kellene interjúvolnod az ‘izédnek’”, mondta, mielőtt dicséretet zengett arról, hogy ennek az embernek a ‘tisztessége, bátorsága, büszkesége és szilárd elvei’ hogyan álltak ellen a japánok ‘kimondhatatlan kegyetlenségének’.

“Azt hiszed, intoleráns vagyok” folytatta, “de beszélj vele és meglátod, hogy amit te toleranciának hívsz, az nem más mint a te és a generációd saját vágyainak kielégítése iránti igyekezete.”

Az én saját indokaim az interjúra vegyesek voltak. Akkoriban rég nem készítettem interjút. Egy interjú Mason tábornokkal biztosan nosztalgiát okozna az idősebb nézőkben, akik most már hamar rájönnek, hogy az emlékek útját a hatsávós autópálya helyettesíti. Az ifjabb nézőket is szórakoztathatja, akik sosem láttak egy eleven 'Túlhazafi Ezredest' és akiknek az esélyei, hogy találkoznak ennek a gyorsan eltűnő fajnak egy példányával, elég csekélyek.

Nehezen, de kapcsolatba léptem Mason tábornokkal. Nagyon el volt foglalva öreg barátaival és rendkívül időszükében volt, de beleegyezett az interjúba, ha be tudom osztani, szó szerint a repülőtérhez vezető útján. Nekem ideálisan megfelelt. Nem akartam az időmet egy olyan anakronizmusra vesztegetni, amin egyedül az javíthatott, hogy ki lehet nevetni.

Mason valahogy különbözött attól, mint amit elképzeltem.

Nagyon magas volt és szikár, kicsit görnyedt és dús ősz haja volt. Kék szemét a nap kifakította, de bőrszíne nélkülözte azt a nyers vörösséget, amit annyi angol visel magán a trópusi szolgálat stigmájaként. Az idő nyomot hagyott a bőrén, de a ráncok a szeme és szája sarkában inkább a nevetés, mint a gyötrődés hagyatéka volt. Halk, nem katonás hangon beszélt, a legkisebb nyoma nélkül annak a kissé nazális intonációnak, amivel némelyik angol mint osztályának érdemrendjével affektál.

Azzal kezdtem az interjút, hogy megkérdeztem, milyen volt japán hadifogoly lenni.

"Legfőképpen unalmas. Órákat töltöttünk azzal, hogy kieszéljük, mivel csapjuk agyon az időt."

Mason bocsánatkérően mosolygott a humornak eme szerény próbálkozásán.

"Nem voltak megfosztva életfontosságú dolgoktól?"

"Hát, a megfosztottság nagyrészt az elme hozzáállása. Az ember képes bizonyos előjogokat elvárni, anélkül, hogy felismerné, hogy előjogok. Feltételezzük, hogy egy bizonyos mennyiségű étel és ital, egyfajta öltözködési mód, életmód, hogy is hívják ezt manapság...?"

"Életstílus?"

"Igen. Egy életstílus. Feltételezzük, hogy ezek a dolgok az életnek abszolút prerekvizitumai, de kiderül róluk, hogy nem azok. A börtönben felismertem, hogy milyen kevés is, ami abszolút szükséges az élethez, sőt még a boldogsághoz is. Kétkem, hogy ön valaha is volt igazán éhes, de ha volt, akkor az éhség nem csak egy kellemetlen érzés, hanem majdnem társ. Annyira állandó és hozzám tartozó lett a börtönben, hogy közvetlenül a háború utáni időszakban tulajdonképpen hiányzott az éhezés."

"Nem mazochista dolog ez?"

"Feltételezem, ma így neveznék, talán még pszichiáterhez is küldenének." Még beszéd közben elmosolyodott, hogy szavainak minden igazságtalanságát elvegye, amit esetleg tartalmazhattak. "A megszokott valahogyan értékes lesz önmagáért. Meggyónhatok valamit?"

"Tessék csak. Nincs, amit interjúkészítők jobban szeretnének."

"Még ma is, különösen, amikor kicsit magányos vagyok, szándékosan éhes maradok, csak hogy egy jól ismert barát társaságában legyek."

"Gondolom, ettől karcsú."

"Én is úgy vélem, bár nem nagyon törődöm sem az egészségemmel, sem a kinézetemmel."

"Mesélne nekünk a japán börtöntáborokban elkövetett rémtettekről?"

"Nem választanám azt a szót, hogy 'rémtettek'. Egy árnyalattal sokatmondóbb és elítélőbb. Saját szabályaik szerint a japánok igazságosan bántak velünk. De egész egyszerűen módszereik különböztek a mieinktől."

"Ezt így érzi, még akkor is, hogy önt is megkínózták?"

“Igen, de kérem, ne engedje ezzel gyanúját igazolni, hogy én mazochista vagyok vagy, még rosszabb, a kegyetlenkedés védője.”

“Kész arra, hogy meséljen nekünk tapasztalatairól a kínzókamrában, vagy ezek túlságosan magánjellegűek?”

“Magánjellegűek, de én kész vagyok beszélni róluk.”

Mason egy darabig ujjhegyeire nézett, miközben képzeletemet megtöltötték a körömkihúzásról, elektromos sokkról, vizikezelésről, nemi szervek csonkításáról és száz más gyötrelmről való képek, amelyekkel apám szolgált. Amikor Mason újra beszélni kezdett, úgy döntöttem, nem szakítom meg.

“Az egész dolog az én kínzásommal egy inkább buta tévedés következménye volt. B-29-esek bombáztak bizonyos stratégiai berendezéseket és a japánok meg voltak győződve, hogy a bombázást olyan információk provokálták ki, amelyeket az amerikaiak valakitől Szingapúrban kaptak. Hogy miért pont engem gyanúsítottak, még ma sem tudom, bár lehetséges, hogy valami szerencsétlen, valószínűleg a mi embereink közül, önként megadta az én nevemet kínzás alatt, vagy annak fenyegetésétől.”

Mason szünetet tartott és mosolygott magában. Mosolya jóindulatú volt, mintha valamin kissé derülne és nem mutatta a keserűségnek legkisebb nyomát sem.

“A vallatás céljára átköltöztettek egy helyiségbe, ahol magam voltam. Vallatóm minden reggel ugyanabban az időben látogatott meg. Szabályszerű meghajlással köszöntünk egymásnak. Ez nem az a könnyed bólintás, ami nyugaton köszönésnek számít, hanem egy olyan gesztus, ami az egész test pontos koordinálását igényli. Csípőből hajoltunk, egy percig lebegve, a test alsó és felső részét mereven tartva; akkor mintha telepatikus jelzést váltottunk volna, egyszerre felemelkedtünk. Maszahiro, vagy Hiro, amit jobban kedvelt, azonnal a dolog lényegére tért, hogy az üdvözlésen túljutottunk.”

Egyre izgatottabb lettem nyugodt hangjától és higgadt arcától. Ismerem a közmondásos angol “hidegvért” és ösztönös hajlamukat az alábecslésre, de ez a derű, amivel arról elmélkedik, aminek a tiszta pokolnak kellett lenni, annyira megzavart, hogy kénytelen voltam félbeszakítani.

“Meséljen nekünk a részletekről.”

“A részletek annyira lényegtelenek, hogy magam is alig emlékszem rájuk. A kínzások leírása, akár a pornográfia, önmagát behatároló folyamat. Egy idő múlva a leleményesség elhal, mert a gyakorlat végső pontja előre meg van határozva. Hiro, aki véletlenül angolt tanult Japánban, az elején elmondta, hogy az ő feladata, megszerezni tőlem a módszert, amivel az információkat továbbítottuk az amerikaiaknak és az emberek nevét, akik az akcióban benne voltak. Mosolyogva figyelmen kívül hagyta tiltakozásomat, hogy mit sem tudtam a bombázásokról és nem voltam birtokában a kért információknak. Bár én az igazat mondtam, egészében igaza volt, hogy nem hitt nekem, mert a bűn elismerése azonnali kivégzést eredményezett volna.”

“Mit érzett a kínzások alatt?” Kérdésem oly hülyének hangzott, még mielőtt végigmondtam volna, hogy gyorsan folytattam egy másikkal: “Mire gondolt?”

“Először megpróbáltam Angliára gondolni. A dél finom zöld tájaira, a családomra, iskolai napjaimra, és azt hittem, hogy a múlt boldog képei enyhítik a kellemetlen jelent.”

“De a trükk nem segített.”

“Nem. A múlt és jelen egymás mellé helyezése csak elviselhetetlenebbé tette a jelent. Így elhatároztam, hogy szembenézek a fájdalommal, sőt el is fogadom mint mindennapi életem lényeges részét. Nem állítom, hogy ez a hozzáállás csodás módon elvett minden szenvedést, de az biztos, hogy jobban megbirkóztam vele.

“Milyen sokáig tartott ez a vallatás?”

“Ó, három, talán négy hétig. Bár Hiro angolja nem volt túl jó, kialakult közöttünk egyfajta bensőségeség, amit nehezen érthet meg. Rendkívül alaposan megismertük

egymást és ez mindent együttvéve nem is meglepő. Mindketten részei voltunk egy annál sokkal nagyobb intenzitású valaminek, mint amit a legtöbb ember valaha is átél. Gondolom, hogy szerelmesek, szenvedélyük tetőpontján érezhetnek hasonlóan.”

“Nem beteges ez a hasonlat?”

“Beteges?”

Kerestem egy egyenértékű szót. “Perverz”

“Elnézését kérem. El kell néznie egy öregember tudatlanságát a modern szavak terén.” Mason megfelelő bűnbánó arcot vágott. “Nem, nem volt... beteges. Sem Hiro, sem én nem kívántuk ezt magunknak. Azt hiszem, az egész epizódot mindketten ízléstelennek tartottuk. Ő a kötelességét tette, méghozzá kellemetlent, véleménye szerint, ahogy pontosan tudta, hogy én is az enyémet tettem. Azt hiszem, mindketten méltányoltuk ezt. Bensőségességünknek nem volt semmi fizikai alapja, hanem a méltányosságon alapult, ami kölcsönös tiszteletet keltett.”

“Mi történt, amikor nem sikerült neki megtörni... elnézést, megkapni a kért információt?”

“Amikor a fizikai módszerek nem értek célt, pszichológiaiakkal egészítette ki őket. Hiro tényleg jól végezte a munkáját, és kész volt elég messzire menni. Azzal kísértett meg, amit magam is el akartam hinni. Azt mondta nekem, hogy Japán közel áll a fegyverletételhez és az információk, amiket esetleg kifecsegek, nem fogják a háború kimenetelét befolyásolni. Meggyőztem magam, hogy hazudott, méghozzá okosan hazudott, mert valószínűleg tudta, hogy mi a börtönben jutottunk hírtöredékekhez Szövetséges győzelmekről, bár egyikünk sem bízott benne, hogy a háború vége belátható. Utólagos események azonban igazolták, hogy a valót mondta nekem.

Mason megállt és megint az ujjait nézte.

“Akkor egy nap visszaadta a karórám, amit bebörtönzésemkor elkoboztak. Bevallotta, hogy belebukott abba, amit vállalt és ez volt élete első kudarca. A japánoknak nem volt más választásuk, mint kivégezni engem. Ezt másnap reggelre tervezték és ő reggel nyolckor majd értem jön, hogy a vesztőhelyre vigyen. Az óra, mondta, segít majd nekem utolsó óráimat beosztani, hogy a nekem fontos gondolatokkal foglalkozzak és így megfelelően felkészüljek a halálra. Gondoskodik róla, hogy megfürödhetek, ha kívánom. Akkor olyasmit tett, amit soha előtte. Kezet fogott velem - nagyon finoman, kihangsúlyozom, hogy ne sértse tönkretett ujjaimat és azt mondta, megtiszteltetés volt számára ilyen bátor emberrel megismerkedni. Tiltakozásomat, hogy nem bátor, csupán ártatlan voltam, egy kis szkeptikus mosollyal félresöpörte, mintha azt akarta volna kimutatni, hogy szerénységemet épp úgy méltányolja, mint bátorságomat. Azután szabályszerűen meghajoltunk egymás felé és távozott.”

“De önt nem végezték ki?” Izgalmamban inkább kérdésnek sikerült mint megállapításnak.

“Úgy hiszem, nem.” felelte Mason. Először volt a szemében egy piciny huncutság. “Mai napig sem tudom, miért nem. Az egész következő napot várakozással töltöttem, gyakran néztem órámra és folyton felhúztam, de semmim történt.”

“Hogyan érzett, hogy semmi nem történt?”

“Határozottan csalódottan.”

Arckifejezésem láttán Mason gyorsan megmagyarázta.

“Amikor a halál kikerülhetetlen és a küszöbön áll, az ember több kíváncsisággal néz eléje, mint bármi mással. Hogy ne hogy megint ‘betegesnek’ nevezzen, el kell mondanom, hogy nem vagyok egyedülálló a csalódás érzésével, amikor rászedtem, vagy jobban mondva talán megfosztottak a haláltól. Nagy magasságból lezuhanó hegymászók, akik a halálra számítanak éreztek hasonló csalódást, hogy élve találták magukat.”

“Hogyan látja Mason tábornok a háború okozta sok kegyetlenséget?”

“A háború, a legjobb esetben is egy elég kellemetlen dolog. Nem használom a ‘kegyetlen’ szót, mert az magában foglalja, hogy a szenvedés önmagában célt szolgált. Mint annyi más japán, Hiro is képességei szerint a legjobban tette azt, amit kötelességének tartott. Ha jól meggondolja, nehéz párját találni annak a teljes érzéketlenségnek a mi részünkről, akik ledobtunk nemcsak egy, hanem két atombombát egy nemzet civil lakosságára, amelyik már úgymint le volt győzve.”

Az idő lejárt. Lezártam az interjút, és Masont a repülőtérre vittem. Volt több kérdés, amit szerettem volna feltenni neki, de már annyira zavarba hozott, hogy kérdéseim ottmaradtak a nyelvem hegyén. Mason teljesen higgadt volt az úton. Miközben vártuk a beszállító hívást a repülőtér csarnokában, furcsán nézett rám és így szólt: “Van még valami, amit el kellene mondanom.”

Még mindig kicsit csalódott voltam, hogy az interjú nem úgy alakult, ahogy terveztem, és haragudtam magamra, hogy olyan szemmel láthatóan elképedtem azon, amit mondott. Elébe akartam vágni egyéb nyugtalanító felfedéseknek, amit ez az ember még tartogathat és azt mondtam: “Csaknem fogja most azt mondani, hogy éppen Japánba készül egy golfhévívére a ...‘vallatójával’?”

“Sajnos, ez nem lesz lehetséges. Hirot bíróság elé állították és kivégezték háborús bűnösneként röviddel azután, hogy Japán megadta magát. De irt nekem mielőtt meghalt.”

“Irt?” hangom élessége elárulta meglepődésemet.

“Igen. Azt kérdezte, leereszkednék-e annyira, hogy jelen legyek a kivégzésénél. Azt mondta, hogy valószínűleg én voltam a legbátrabb ember, akivel valaha is találkozott és nagyon megtisztelve érezné magát, ha egy kicsit is viszonzni tudná a bátorságnak azt a kimutatását, amit tőlem látott. Bár tudtam, hogy kellemetlennek fogom találni az eseményt, rájöttem, hogy nem volt választásom. Tiltakozásom, hogy az úgynevezett bátorságom félreértésen alapult, semmi célt nem szolgált volna. Így hát visszaírtam, hogy számomra megtiszteltetés a részvétel.”

“És elment?”

“Természetesen.”

“De miért nem mondta ezt el nekem az interjúban?” Undorított, hogy nem tudtam a történet legdramatikusabb részét rögzíteni.

“Nem lenne igazságos, ha azt mondanám, hogy nem is kérdezte. Sőt, tisztességtelen lenne. Az igazi oka, hogy inkább magánügynek tartom.”

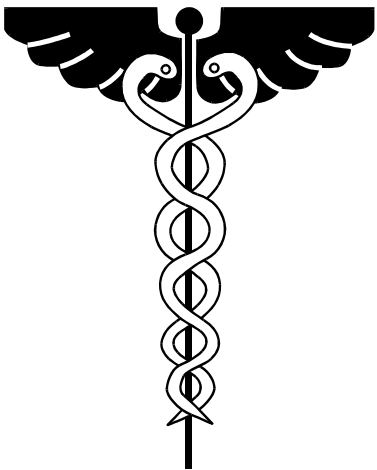
“Akkor most miért mesélte el?”

“Csak mert úgy érzem, hogy ismernie kell a történet végét. Belátom, hogy nézeteim valószínűleg teljesen különböznek a magáéitól és olyan zavartnak látszott, sőt lehangoltnak az elmondottaktól, hogy nem tudtam itt hagyni anélkül, hogy minden adatot megadnék.”

A hangszóró bement a beszállóhívást. Mason felemelte aktatászkáját és kezét rázott velem.

“Viszontlátásra” mondta “és jó szerencsét.”

Mivel kivételesen magas, Mason hajlamos rá, hogy előrehajoljon beszéd közben és én még most sem vagyok biztos benne, hogy búcsúgesztusában nem volt-e egy utalásnyi a szabályszerű japán meghajlásból.

Az utolsó mandarin

Nem nehéz öngyilkosnak lenni. Különösen nem, ha valaki kínainak született és neveltetett. Mi kínaiak régen rájöttünk, hogy az élet nem egyszerűen összefüggéstelen örömök sorozata, amiket az ember igyekszik fokozni és meghosszabbítani. Az élet inkább egy jól rendszerezett vállalkozás, amit fel kell mérni és olykor visszafogni; amit inkább a külsőségek, az illem, a méltóság, a célszerűség érzete, a bölcsességösztön jellemeznek. Ha nem adunk neki értelmet, az élet éppen olyan hasztalan, mint a bor edény nélkül, mert ha a kancsó eltörik, a bor kifolyik és nincs többé. bármily jó legyen is a bor, az elvesztésén siránkozni esztelenség.

Akkor határoztam el a halálomat, amikor tavaly hazalátogattam Hong Kongba. Wong-Li, a barátom és orvosom nevetett, amikor elmeséltem, hogy nem tudok elaludni Amerikában. "Ha meg akar halni, öregem, segítek. Hiszen orvos voltam egy életen át."

Másnap hozta nekem a pirulákat. "Vegyen be húsz tablettát egy pohárral ebből" - húzta elő kedvenc konyakomat, "és örökké aludni fog."

Az altatókat könyvek mögé rejtettem, mihelyt vissza-jöttem Amerikába. Amilyen az emlékezetem manapság, nehezen tudtam emlékezni, hogy hol vannak. Amikor sikerült, kiszámoltam a tablettákat. Csak a bolond nem venné komolyan egy olyan körültekintő ember tanácsát, mint Wong-Li. A zöld apróságokból húszat beletettem kedvenc kristály-poharamba és rátöltöttem a konyakot. A pirulák teljesen feloldódtak, anélkül, hogy az ámbra színű folyadék színét a legkisebb mértékben is megváltoztatták volna. Megkóstoltam. Talán azért éreztem egy kicsit a gyógyszer ízét az italban, mert tudtam róla. Wong-Li bölcs orvos volt és én elég okos voltam, hogy pontosan kövessem az utasításait. Egyetlenegy tablettával több ihatatlanná tette volna a poharam tartalmát; ha eggyel kevesebb, talán felébredek egy hosszú alvás után.

Eltettem a maradék pirulákat és a poharat az asztala helyeztem magam mellé. Az ablakon felmászó elnyúló reggeli fény megcsillogtatta a kristályt és a konyak felülete visszaverte a fényszikrákat. A szemnek pont olyan kellemes volt, mint a szájnak. Kedvtelve nézegettem, mielőtt kiittam volna. Hátradőltem a karosszékben és álmodni kezdtem. Az öregek visszájára fordítják a fiatalok szokását és elalvás előtt álmodnak. Bölcs gyakorlat, mert ki tudja, hogy az álmoság, amit érzünk, az alvás vagy a halál előhírnöke. Sokat álmodok manapság, és nagyon részletesen. Szuan azt mondja, azért, mert jó a memóriám. Feleségem természetesen téved, mint a legtöbb dologban. Memóriám már egy ideje rossz és napról napra gyengül. Nem egyszerűen arról van szó, hogy nem találok a szemüvegem, vagy elfelejtem eloltani a villanyt. Valami történik az agyamban. Olykor nem tudom megkülönböztetni a nappalt az éjszakától vagy a jobb oldalamat a baltól. Egyszer bekapcsoltam a légkondicionálót télen és ott ültem reszketve

pulóverekben és télikabátban. Szuan tud minderről, de csak azt látja, amit látni akar. Csak arról beszél, hogy én olyasmikre tudok emlékezni, amit ő már rég elfelejtett. Valamennyire igaza lehet, de kétlem, hogy valaha is rájön, hogy bizonyos dolgok miért maradtak meg olyan elevenen az emlékezetemben. Az a kendő dolog egész mulatságos.

Egyik alkalommal, rövidesen azután, hogy New Englandba vándoroltunk ki, egy kora nyári szeles napon Szuan egy világoszöld kendővel jött haza. Megkérdezte, hogy illik-e hozzá a szín és én azt válaszoltam, hogy ez pontosan az az árnyalat, mint azé a jade ékszeré, amit ötven évvel ezelőtt elveszített. "Hogy te milyen jól emlékszel mindenre, Yuen. Tényleg csodálatos agyad van."

Hogy is felejtettem volna el azt a jade ékszert. Esküvőnk napján anyám adta Szuannak. Bár családi örökség volt, Szuan nem szerette és évekig hevert ékszerdobozba alján. Anyám a halálos ágyán látni kívánta első menyét minden menyasszonyi ékszerével feldíszítve. De az a jade eltűnt. Mindenhol kerestük, de hiába. Végülis egy műanyag utánzattal helyettesítettem. Szerencsére, amikor Szuan megjelent anyám ágyánál minden pompájával felékszerezve, az öreg hölgy már túl messze járt, hogy bármit is észrevett volna. Feleségem és jómagam kivételével senki nem juthatott az ékszeres dobozhoz és a családi darab eltűnése rejtély maradt Szuan előtt. De nem én előttem.

Akkoriban volt egy szeretőm, Yokenak hívták. Durva és telhetetlen lány volt. Én mégis el voltam bűvölve tőle. Érthető, mert Yoke volt az első szeretőm és az ember így szedi meg magát gyorsan. Yoke kantoni nyelven jadet jelent és a lány rágta a fülem egy ékszerért ebből a kőből. A darab antik legyen és drága, mert érzelmeim komolyságát volt hivatva tanúsítani. Mint a legtöbb hong-kongi nő, Yoke is értett a jadehez és egy olcsó kő nem elégítette volna ki. Így hát elloptam a feleségem nászajándékát. Nem találtam a tettet szörnyűségnek. Végülis Szuan nem szerette és elvesztésére sosem jött volna rá, ha nincs özvegy anyám szeszélye a halálos ágyán.

Bár Szuannak fogalma sem volt róla, Yoke után még sok szeretőm volt. Szerettem őket szűzen megkapni. A kínaiak régóta hiszik, hogy a szűzlányok erősítik a férfiasságot. Én ugyan ritkán ellenkezem a régiek bölcsességével, de ebben az esetben úgy sejtem, hogy az ellenkezője igaz. Mindegy, be kell vallanom, hogy minden új dolog a gyöngém... házak, autók, csónakok..., még köpöcsészek is. Mint a legtöbb finom ember, én sem szeretek más után evőpálcikát használni.

Bár a lányomnak, I Lannak fogalma sincs az én másik életemről, tudom, hogy ő is, mint a legtöbb szomszédunk itt Cape Codban helyteleníti a látásmódomat. Ha nagyon megpróbálom, meg tudom érteni I Lan felfogását, de meg vagyok győződve, hogy ő nem képes erre az udvariasságra velem szemben. Hát igen, Harvardon tanult és most Bostonban él olyan emberek között, akiknek olyan az észjárásuk, mint neki. Értelmiséginek hívják magukat, liberális értelmiséginek, azt hiszem és gyorsan elítélnék bármilyen az övékkel nem egyező világnézetet.

Ki nem állhatom az amerikaiak szokását, hogy magukat ennek vagy annak kinevezik. Gyanítom, hogy az önbizalom hiányából fakad. Miért kell valakinek címkét hordani, ha önmaga és a környezete számára világos, hogy kicsoda és micsoda. Mégis igyekszem kedves lenni I Lan barátaival, mert fiatalok. Ők inkább az élet felé néznek és nem visszatekintenek, mint én. Viszont az emberek a környezetemben itt Long Waterben én korombeliek. Viselkedésükért nem lehet a fiatalságot okolni. Az ember azt hinné, hogy ebben a korban visszapillantanak, távlatot keresnek, kiértékelik életüket, előkészülnek a halálra. Ehelyett vég nélkül és annál nevetségesebb módon kergetik az ifjúságot. Hogyan lehet másképp értelmezni az aggok és vénasszonyok ugrabugrását a vízparton a new englandi tél kellős közepén, vagy nyáron, amikor ráncos testüket kitakarják és oly mohón ölelgetik egymást, mint a pubertástól szenvedő gyerekek?

Szuán kényszerít engem, hogy vegyek részt összejöveteleiken, ahol, mint a barbárok óriási húsokat sütnék nyílt tűz fölött, mielőtt kezükkel és fogukkal szétmarcangolják. Óvatos vagyok és keveset szólok ilyen alkalmakkor. Mosolygok magamban és emlékezem a nőkre az életemben, mert ez az egyetlen téma, amiben az emlékezetem még nem hagyott cserben.

Li Xi volt az egyik kedvencem. A bőrének rózsaszírom illata volt és a hangjában szellő fújta apró csengettyűk csilingelését hallottam. Tavasz volt és a Kínai tenger felől érkező levegő friss volt az esőtől, amit szigetünkre hozott. Üzleti ügyben Japánba kellett mennem és magammal vittem Szuant is. Akkor döböntem rá, mennyire hiányzott Li Xi, amikor megláttam a virágba borult cseresznyefákat Tokió utcáin. Csak akkor tudatosult bennem a hiányérzet ereje: Li Xit láttam a japán nők idomtalan arcában, illatát éreztem a benzinbűzben, hangját hallottam az autódudákban. Annak a pillanatnak a fájdalma tért vissza belém minden részletével az első tavaszom idején New Englandben, amikor egy cseresznyefához hasonló fa virágba borult.

Világosan emlékeztem az utcára Japánban, ahol először éreztem Li Xi hiányát..., a házak, az üzletek, az ételek. Szuannal sétáltam egy ragyogó májusi reggelen Chatham egyik utcácskájában, amikor mindez felvillant bennem. Emlékeztettem a feleségemet a Japánban töltött napjainkra, persze, természetesen, Li Xiről egy szót sem ejtve.

“Micsoda emlékezeted van Yuan,” mondta. “Nem tudom elhinni, hogy jövőre nyolcvan leszel.”

Akkoriban kezdtem észrevenni emlékezetem kihagyását. Az öregségre fogtam és nem nyugtalankodtam feleslegesen.

Amikor alkalom adódott, hogy eszembe jusson Clara Concaecio, már világos volt előttem, hogy emlékezetem rohamosan hanyatlík. Clara Macaun, a kis portugál gyarmatszigeten élt, Hongkonggal szemben. Eurázsiai volt, bőre inkább finom volt, mint az olívaolaj és nem sima, mint a porcelán. Bár nagy szeme volt, mint az európaiaknak, de a szemhéja elegáns kínai módon ívelt lefelé. Egy kolostorból jött hozzám. Tőle tanultam portugálul. Több évig kitarítottam mellette és Clara örömmel tanította nekem a nyelvét.

Clara emléke akkor elevenedett fel bennem, amikor Cambridgeben egy étteremben voltunk. I Lan hívott meg minket vacsorára. Egy párnak nehézségei voltak a rendeléssel, mert az angolt valami idegen nyelvvél keverték. Mielőtt tudtam volna, mit teszek, mellettük termettem és fordítottam angolból portugálra különösen kiemelve New England tengeri specialitásait. Viselkedésemem magam is meglepődtem. Általában nagyon tartózkodó vagyok, amilyennek egy jó házból való férfinak lenni kell. Mire asztalunkhoz visszatértem, újra önmagam voltam és csak a cipőm orrát bámultam.

I Lannak nagyon tetszett, amit tettem és megtapsolta a teljesítményemet azon a hangos, öngatuláló módon, amit az amerikaiak úgy szeretnek. “Nem is tudtam, hogy beszélsz portugálul, papa.”

“Nagyon régen tanulta, azt hiszem”, magyarázta az anyja. “Amikor sok üzletet bonyolított Macaun.”

Akkor vettem észre, hogy az agyam többé nem az enyém. Körülmények olyan tettekre tudják indítani, amik fölött nincs hatalmam. Még az emlékek is, mint Claraé, nem jönnek elő, ha akarom, hanem holtan fekszenek, amíg valami véletlen nem kelti őket életre. Az öregség kibírhatatlan lenne, ha a múltat nem lehetne egy sóhajjal felidézni, ha az emlékezés nem az élet értékének a próbaköve lenne.

Vissza kellett mennem Hongkongba. Tudtam, hogy az orvosok ebben a barbár országban nem segítenek nekem bevégezni, amire vágyom. Ha szabad folyást engedek a dolgoknak, még a végén valami intézményben halok meg, szegyenben, amire errefelé az öregeket kényszerítik. Valami bevándorlási követelmények miatt majd egy évbe telt,

mire el tudtam utazni Amerikából. Rettegve vártam, mert féltem, hogy mire eljutok Wong-Lihez, elfelejtem, hogy miért is kérem a segítségét.

Wong-Li jobban ismert engem, mint bárki. Könnyű volt kérni tőle a tablettákat, mert tudta, hogy miért van rájuk szükségem. Amikor fél évszázaddal ezelőtt először mentem hozzá, más volt a helyzet. Hosszasan kikérdezett, darabonként állította össze a múltamat, megformálta a jellememet, felfedte a szándékaimat, hogy jobban tudjon segíteni megvalósításukban. Ilyen a jó orvos.

Jól emlékszem az első találkozásunkra. Kaptam valami nemi betegséget egy nőtől, akit egy alkalommal felszedtem. Állapotom kényelmetlensége megijesztett. A vizeletürítés testi funkciója, ami megkönnyebbülést, vagy akár kéjt is okoz, rettentő fájdalmas lett. Ami még rosszabb, biztos voltam benne, hogy kezdek kellemetlen szagot is árasztani. Nem volt annyi eszem, hogy tartós kapcsolatot keressek, és még kevésbé anyagi fedezetem, amivel egy szüzet tudtam volna keríteni. Gazdagsághoz és bölcsességhez általában egyszerre jutunk.

Wong-Li legalább egy óra hosszat kérdezgetett. Ezalatt felfedte nekem a kapcsolatomat Szuannal, akinek akkor még nem volt gyereke, de akit mélyen és kötelességtudóan szerettem, felfedezte a tehetetlen dühömet, hogy nem tudtam az örökségemhez jutni, megvilágította azt a rettegést, amiben anyámat tartottam, aki a családi vagyont kezelte. Az évek során több ilyen "ülésünk" volt, amíg csak feleslegessé nem váltak. Wong-Li mindent tudott kérdés nélkül is. De ha mégis meg kellett kérdeznie, hogy miért tettem, amit tettem, akkor a beszélgetés így zajlott le.

"Látom, nem hitte, hogy ilyesfajta boldogtalanság lehetséges."

"Ez igaz. Úgy gondoltam, hogyha elmegyek Hongkongból, itthagynom a bizonytalanságot és ezzel együtt a boldogtalanságot is. A boldogság viszont sokkal bonyolultabb ügy, mint tudni, hogy mi lesz 1997 után. A biztonság jobban tud nyomni valakit, mint a bánat."

"Tudom, mire céloz, de azt hiszem, jobban megérti, ha Ön magyarázza el."

"Tudom, hogy a pénzemet jól fektettem be, elég lesz, amíg élünk és még az utódainknak is, ha én már elmentem. A lányom, aki vénlánynak indult, talált egy férjet. Szuan alig fér a bőrébe az örömtől. Még egy négyéves unokám is van. Tudom, hogy a nevem nem fog kihalni, mert I Lan úgy döntött, hogy megtartja a családi nevünket és nem veszi fel amerikai férje nevét."

"Ebben látok biztonságot, de semmi boldogtalanságot."

"Megvan a biztonság alapja, de nincs meg a bizalmam, hogy a nekem értékes dolgok meg is maradnak. I Lannak van végre egy férje, de ennek ellenére továbbra is úgy viselkedik, mint egy férfi. Nem bánom, hogy az unokám özszipós és szeplős. De nagyinak hív. Megmagyaráztam neki, hogy én az anyja apja vagyok és "kong-kong"-nak kell hívnia engem. Nem bírta a nevetést abbahagyni a kínai szó hallatán és azt mondta, hogy úgy hangzik, mint a popó. Minek unoka, ha annyira más, mint mi vagyunk."

"De van még valami, ami bántja."

"Maga az ország."

"Nagyon más, mint amire számított."

"Paradox módon, pont olyan, mint amilyennek elképzeltem. Az ország, az épületek, ahogy a változó évszakok jelzik az idő múlását. Pontosan tudtam a könyvekből, karácsonyi lapokból, filmekből, hogy milyenek. Minden new englandi város képe megvolt a fejemben, még mielőtt láttam volna. Long Water, a tó, ami mellett lakom, egy naptáron volt anyám hálószobájában. Salem egy könyv borítóján, Concord egy képeslapon. De az emberek, akik körülöttem élnek, én korombeli emberek, ahelyett, hogy a tájat szemlélnék és alakítanák az álmaikkal, táncolnak, mint a tüzelő lovak. A tavasz friss és üde zöldje nem a vágy emlékét idézi fel bennük, hanem arra ösztökéli őket, hogy próbálják ki és találják meg újra. Az őszi színpompájában nem találnak

vigaszt a halálvágyra, hanem úgy tekintik mint látványosságot, az érzékek ünnepét. Mire jó, mondja meg, a fény és árnyék, ha nem arra, hogy a filozófia szöttezésébe szőjük? Csak a barbár nem látja a juhar haldokló vörösében és aranyában a vér és gazdagság színeit, amely színek az érett kor vigaszát jelképezik?”

“De nők is vannak, Yuan. Emlékszem, azt mondta, hogy a szívét melegítik, még akkor is, ha már nincs szüksége, hogy az ágát melegítsék.”

“Amerikában a nők hangos, nagy, hetyke lények, nem azok a finom játékszerek, amikhez szokva voltam. Szórt növesztenek az arcukon és a bőrük szaga, mint a megsavanyodott tej. Valahányszor elmegyek mellettük, erővel azokra a nőkre gondolok, akiket ismertem és akiknek a legitimebb helyükön is olyan illatuk volt, mint a mandulás kerten átszaladó tengeri fuvallatnak.”

“Mindenesetre, ott vannak az emlékei, hogy távol tartsák a mindennapi valóság szörnyűségeit.”

“Felejték, Wong-Li. Olyan feledékeny vagyok ezekben a napokban. Ha egy gondolat nincs velem, örökre veszve van. Már nem uralom a múltat, úgy tér vissza hozzám, ahogy akar, összefüggéstelen töredékekben. Túsza vagyok egy számomra érthetetlen folyamatnak. Tudom, hogy idővel még az is el fog tűnni, amit a lelkembe égettem. Üres burok leszek, tartóedénye ételnek és italnak útjukon a mosdó felé.”

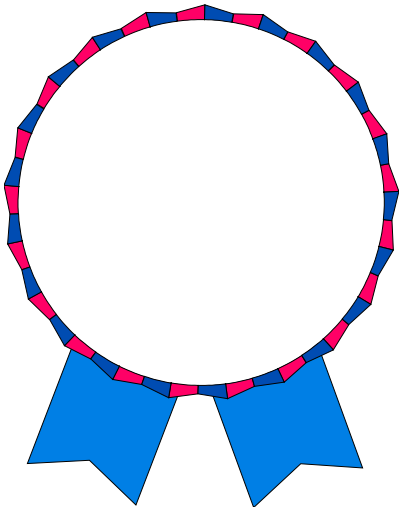
A beszélgetésnek ezen a pontján Wong-Li mosolyogni szokott majd feltenni az egyetlen egyenes kérdést, amit ezekben a párbeszédekben megengedett magának. Ez mindig olyan kérdés volt, hogy mindent magába foglalt és döntött az elkövetkezendő teendőkről.

“Van valami, amit még befejezetlenül hagyott, valami, amit még szeretne bevégezni?”

“Már semmit sem kell elérnem. Jól ismer engem ahhoz, Wong-Li, hogy megértse. Gondját viseltem a szüleimnek és megnagyobbítottam az örökölt ültetvényt. Vagyonunk biztonságban van a mai világ kiszámíthatatlan fordulataitól, mert józanul fektettem be. Unokám viselni fogja a családi nevet. Hogy felkészüljek a halálra, sokszor megvizsgáltam magam és úgy találtam, hogy életem semmiben sem szenvedett hiányt. Semmi sem maradt elvégzetlenül.”

Megválaszoltam Wong-Li kérdéseit, ahogy mindig is tettem, félelem nélkül és teljes őszinteséggel és furcsállottam, hogy nem érzem azt a mély elégedettséget, amit általában az ilyen beszélgetések után szoktam. Feltett kérdései nem voltak olyan találóak és nem vágtak ösvényt a tetteknek életkörülményeink dzsungelében. Feltételezem, hogy öregszik és elfelejti a kérdés lényegét, mialatt megformálja. Velem is megesis néha, hogy belekezek valamibe aztán elfelejtem, hogy minek. Nehéz ezt elhinni egy olyan formátumú emberről, mint én vagyok, de itt van például ez a pohár konyak. Valószínűleg tegnap este töltöttem ki és elfelejtettem meginni. Kár, mert remek ital és mint a legtöbb jó dolog, Amerikában nem kapható. Elveszíti a zamatát, ha sokáig áll. Ezt a tényt jól tudom, de az ital oly drága nekem, hogy újra és újra meg kell róla bizonyosodnom, valahányszor találok egy pohárral valahol és mindig iszom egy kortyot, mielőtt kiöntöm. Igen, épp mint a többi, amit különböző helyeken találtam, ez is ízetlen és van egy furcsa, gyógyszeres utóíze. Ki kell öntenem, mielőtt Szuan megjön a vásárlásból. Még azt hiszi, hogy vén részeges válik belőlem, ha ilyenkor reggel egy pohár itallal a kezemben talál. El nem tudom képzelni, miért töltöttem ki egy ilyen nagy pohár italt vagy hogy miért nem ittam meg. Biztos vagyok benne, hogy majd később eszembe jut. Majd eltűnődök rajta, miközben az árnyékok változnak a tájon. Ha valakinek már semmit sem kell bevégezni, rengeteg ideje van, hogy elintézzé. Most például kényelmesen hátradőlök és figyelem, hogyan kergeti a napsugár a hullámokat a tó felszínén.

* A mandarin a régi császári Kínában minisztert jelentett. Különös, hagyományos gondolatvilágukat nehéz volt áttelepíteni a kommunista, vagy a kapitalista világba. A történet a régi mentalitás konfliktusáról szól az új világrendben.

Jellemtanulmány

A krematórium kápolnája csak félig volt tele és Yin kénytelen volt az első sorban helyet foglalni. Elkerülhetetlen volt, hogy a koporsóra nézzen. Igyekezett nem rábámulni, és inkább csak lopva pillantgatott rá, mint ahogy az ember egy nyúlajkúval beszél. A halál, végülis, a végső torzság. Szegény Thevar, gondolta. Szegény George Thevar.

A legjobb barátok voltak addig a szörnyű éjszakáig tíz évvel ezelőtt. Most Thevar egy undorítóan díszes faládjában feküdt. Elmúlt a lehetősége, hogy nézeteltéréseiket tisztázzák. Az évek során gyakran elgondolkozott, vajon mi készítette Thevart arra, amit tett. Nem kíváncsiság volt, nem az izgalom igénye. Sem pedig mindent felemészítő szenvedély. Végül úgy döntött, hogy ártatlansága volt az oka. Nem volt más szó Thevarnak arra a beállítottságára, ahogy minden tapasztalatot a legkisebb előítélet nélkül közelített meg és azt ezáltal egyedülállóvá tette. Yin ezt akkor fedezte fel, amikor Thevar gépe késett Dubaiban.

“Gyilkos unalmas lehetett. Mi az ördögöt csináltál nyolc órán keresztül?”

“Csak körbenézegettem, azt hiszem.”

“Mit?”

“Zarándokokat.”

“Az istenért, Thevar, zarándokokat?”

“Ezreket. Mind Mekkába ment.”

“Csak ültél a tranzitváróban és bámultál egy tömeg fedett fejű arabra nyolc órán keresztül?”

“Először kicsit félelmetesek voltak.” nevetett Thevar. “De akkor egész közelről figyeltem meg őket és egy idő múlva rájöttem, hogy ők maguk féltek meglehetősen. Biztosan először utaztak életükben.” Szünetet tartott. “A férfiak szemmel tartották nőiket...”

“Azok nem nők. Fekete sátrak kilátórészekkel.”

Thevar megint nevetett. "Igen is meg nem is. Láttam kilátóréseket más kilátórésekkel kommunikálni és a férfiakkal is a másik oldalon."

"Egész nyolc órán keresztül."

"Aham."

"És nem unatkoztál?"

"Nem-nem."

"És látom, nem is találod furcsának, hogy nem untatott egy csomó egyforma, arcnélküli alak hangtalan beszéde."

"Nem mind egyforma, Yin."

"Hogy tudtad megkülönböztetni őket?"

"Úgy, hogy jól megnéztem. Nézz bármire, tényleg, alaposan nézz rá, és magad is rájössz, hogy különbözik minden másától."

Talán igaza volt, gondolta Yin. Minden tapasztalat újdonság, az idő minden töredéke egyedülálló, de különleges képesség kell, hogy az életet így lássuk.

Paradox módon, ártatlansága, amivel lerombolta az előítéleteket, olyan szabadságot adott neki gondolattársításokra, amittől a legtöbb ember meg van fosztva. Ettől ugyan a világot nem látta sem pontosabban, sem mélyrehatóbban. Csak másképp... és meglepő módon. Yin csak egyszer osztotta Thevarral a látásmódját.

Együtt utaztak Közép-Szumátrán és éjszaka egy kis menedékházban szálltak meg a dzsungel szélén. Yin hajnalban ébredt és Thevart nem találta a szobában. Kissé ideges lett és körbesétált a menedékház körül. Úgy tűnt, senki sincs még fent és Thvarnak híre hamva sem volt. Végül a kert egy sarkában talált rá. Majmokat figyelt egy közeli tisztáson. Thevar teljesen elmerült a látványban, egész idő alatt mosolygott és olykor hangosan nevetett. Yin mellé állt és figyelte a csivitelő állatokat. Először fel sem tudta fogni, min szórakozik Thevar olyan jól, aztán hirtelen megértette. Vezetőségi ülést tartottak. Már hogy lehetne összehasonlítani vezető emberek megbeszélését azzal, ami a dzsungel tisztásán zajlott, de egy közös vonásuk volt. Ott állt és osztotta Thevar vidámságát. Csak azon az estén, mielőtt elaludt, világosodott meg előtte, mi volt a közös a majmokban és a vezetőkben: hogy apró-cseprő dolgokat nagyhangon, fontoskodva vitattak meg.

Ezután többször is megpróbált Thevar szemével nézni, de sikertelenül. A banális banális maradt. A köznapi nem tudott meglepni.

"Ugye, te sosem unatkozol?" Thevar zavarba jött.

"Nem tudom..."

"Igen, az unalom nem sokat zavar téged vagy nem eléggé ahhoz, hogy a dolgokat a kedved szerint alakítsd."

"Lusta disznó vagyok. Csak sodródok és hagyom, hogy a dolgok megtörténjenek."

"És a következményeik sem nagyon érdekelnek, ugye?"

"Ha jobban meggondolom..."

"Nem kell. Te az a típus vagy, aki ellen többet vétenek, mint aki maga vétkezik."

Stella volt az oka mindennek, ami történt. Kihasználta Thevar ártatlanságát. Talán, gondolta Yin, előre meg kellett volna sejténie.

Ötéves házasságok voltak, amikor Thevarral megismerkedtek és a párból azonnal "hármast fogat" lett. Thevar kezdettől fogva nyíltan és felháborítóan flörtölt Stellával, azt a fajta figyelmességet nyújtva neki, amit Yin nem tudott megadni. Féltékenységről szó sem volt. Hálás volt Thevarnak a figyelmességért. Tulajdonképpen még aggódott is, hogy Thevar kapcsolódása hozzájuk meggátolja őt egy komoly kapcsolat kialakításában.

"Mi mindketten örülünk, hogy velünk vagy, de nem szeretném, ha magánéletedet bármi módon is zavarnánk."

"Ne aggódj, Yin. Az én magán... szerelmi életem rendben van."

“Úgy érzem, tudod, hogy nincs sok barátnőd.”

“Ha kell, mindig találok.”

“És most?”

“Boldogan megosztom magam kettőtök között.”

Ezután a beszélgetés után nem gondolt többé rá, hogy Thevarnak szexuális életre is szüksége van. Vagyis, addig a szörnyű éjszakáig nem.

Hamarabb zárt le egy üzletet Kuala Lumpurban, mint várta és ahelyett, hogy az éjszakát ott töltötte volna, még elkapta az utolsó repülőt vissza Szingapúrba, abban a hiszemben, hogy Stella örülni fog. Mindig örült, ha az üzletet hamar megkötötte és korán hazaért. Gondolta, meglepi őt és nem telefonált, hanem a repülőtéren taxiba ült. A ház sötét volt és ő csendben beosont. Talán nem veszi észre, hogy megjött, csak amikor már mellette van az ágyban. A lépcső aljáig jutott, amikor kinyílt a hálószoba ajtaja és Thevar sétált ki. Zoknijában volt és inge kilógott a nadrágjából. Stella kidugta a fejét az ajtóból és olyan halkán mondott valamit Thevarnak, hogy Yin nem hallotta.

“Thevar” kiáltott hangosan.

Egy pillanatra mindhárman megdermedtek a felszarvazott férj időtlen csoportképében. Majd megfordult és kisértelt a házból.

Az a jelenet kísértetiesen tisztán maradt meg benne tíz év elmúltával is. Stella feje az ajtóban, haja lebontva, a “csábítóingébe” öltözve. Ez egy túlméretezett, régimódi, gallértalan férfiing volt, melynek hátsó része leért a térdéig. Volt valami abban az ingben. Sebezhetőnek látszott benne. Ahogy a fény Stellát hátulról megvilágította, Yin felismerte, hogy ez az utolsó védelmi bástyája. Nem is esett el könnyen. Emlékezett a tantaluszi kínokat okozó várakozás óráira és Thevar is biztosan...

Alattomban felnézett. A koporsó nyitva volt. Kíváncsi volt, mer-e most Thevarral szembenézni.

Azután az éjszaka után természetesen egyiküket sem látta többé. Másnap reggel telefonált Stellának.

“...nincs olyan nagy baj...”

“Te csak küldd a holmimat az irodába.”

“Nem tépheted ketté csak így az életünket.”

“Ha nem tudod megtenni, mondd meg, mikor nem vagy otthon, majd beugrok és elviszem.”

“Kérlek, hívd fel Thevart, hadd magyarázza meg ő.”

Letette a kagylót.

Soha többé nem látta Thevart, soha nem adott neki lehetőséget a magyarázatra, de a jelenetet újra és újra átélte, betoppanása előtti és utáni eseményekkel töltve meg, a fájdalomnak újabb és újabb oldalát felfedezve, amivel a tapasztalatot elevenen tartotta. Az idő nem homályosította el a képeket, amelyek az évek múlásával még elevenebbé váltak. Az egyetlen mód, hogy kiűzze őket az lett volna, ha beszél Thevarral.

Nem a büszkeség, vagy a még több sérüléstől való félelem akadályozta meg. A fájdalom volt túl sok. Az érzés, hogy inkább Stellát kellett okolni, mint Thevart. Stella az ódivatú ingben. A Thevar alatt nyögő Stella, felfelé forduló szemei...

Ha nem félt a fájdalmas emlékektől, akkor mégis, miért nem beszélt Thevarral? Sok gondolkozás után rájött: nem akarta vállalni a felelősséget Thevar ártatlanságának lerombolásáért. Thevar soha semmit nem bánt meg és Yin rájött, hogy Thevar azért tudott minden pillanatot frissnek érezni, mert képtelen volt utólag azon zsémbelődni, hogy mivel töltötte az idejét.

“Rendben van, nem unatkoztál Dubaiban a nyolc órás várakozás alatt, de nem szeretted volna az idődet valami mással tölteni?”

“Nemigen.” És mosolyában a kétértelműségnek a legkisebb jele nélkül hozzátette: “Próbálok nem sajnálni utólag, hogy mi történt. Valami azt súgja bennem,

hogya elkezdénék azon bánkódni, hogy valami így vagy úgy történt, azonnal nem élvezném többé az életet. Hülyeség, gondolom.”

Igen, az volt. Bármilyen is történt, Yin nem akarta Thevarnak ezt a különös képességét tönkretenni.

Hosszabb pillantást vetett a koporsóra. Thevar fekszik benne, legjobb öltönyében, arca sápadt és egy kicsit fényes a temetkezési vállalkozó kikészítésétől; orra, hosszú és keskeny, az orrlukaknál kiöblösödik, szája higgadt, mint mindig, kezei a mellén összekulcsolva. Szép kezek. Hosszú ujjak, mindig manikűrözött körmök. Szép, kifejező kezek. Amikkel Stellát fogdosta. Tapogatta, megragadta, ajzotta, simogatta... Valami hiányzott. Újra átvizsgálta annak az estének minden mozzanatát. A képek visszajöttek, oly elevenen, mint mindig, de valahogy elveszítették metsző élüket. A fájdalom elmúlt.

Yin, az ateista, nem térdelt le a templomban. De szégyenlős volt és nem akart feltűnést kelteni, hogy ülve marad a szertartás alatt. Ezért egy semleges meghajlást választott, valamit a térdelés és ülés között. Valameddig ebben a helyzetben maradt, mindvégig megpróbálva nem nézni a koporsóra túl feltűnően. Most izomrándulás jött a nyakába. Körbeforgatta a fejét, hogy megszabaduljon tőle, és meglátta Stellát. El kellett jönnie, természetesen...

Természetesen, el kellett jönnie. Mindegy, hogy mit pletykálnak. Hogy tudná elfelejteni, hogy a sok szajha mit mondott?

“Csodálatos, ahogy Stella Yin zsonglörködik a férfival.”

“Akár a golyókat...”

“Azt mondtad, hogy akár, vagy hogy akarja?”

Undorító vénasszonyok. Gyűlölte az izléstelenséget. Mindenesetre, semmi nem úgy volt. Mindig is Yin feleségének tartotta magát és hűséges volt hozzá. A maga módján. Olykor-olykor egy lánynak kell egy kis izgalom. Fiatalon tartja, egy kis szórakozás. Semmi többet nem akart Thevartól, csak egy kis szórakozást.

Hát igen, nem lehet változtatni rajta. Yin nagyszerű pasas volt. Jó férj, megbízható és minden. Ha jól meggondolom, még az ágyban is meglehetősen jó volt. De, ah, oly komoly a témában. Soha, egyszer sem neveltette meg őt... sem előtte, sem utána, sem alatta. Csak módszeresen elvégezte és ügyelt rá, hogy Stellát is kielégítse. Valakinek rá kellett volna ragasztani a fenekére “kielégítés garántálva”, annyira megbízható volt e téren. De egy lánynak egy kicsivel többre van szüksége. Legalább is néhanapján. Nevetés, egy icipici romantika. Ezt akarta. Erre célzott Thevarnak, amikor ebédet javasolt.

“Miért ebédet?”

“Yin mindig vacsoráig dolgozik. Egész délután unatkozó, magányos lány vagyok.”

“De az ebédek szörnyűek. Nincs rendes kezdetük vagy végük.”

“Ez attól függ, nemde, hogy hogyan kezdi valaki és hol végzi.”

Thevar megjátszotta az ártatlant. Sokszor tette. Valójában teljesen bolonddát tette Yint. Ha valaki hallotta, ahogy Thevar ártatlanságáról beszélt! Igazán, Thevarnak lehetett volna adni az Academy Díjat színészkedésért. Ártatlan, a seggem! Csak egy hígféjú alak, aki képtelen dönteni. Egy kicsit gyáva is. De őt Simonra emlékeztette, aki mindig megnevettette.

Viszonya Simonnal nem volt komoly, és mégis, ennyi év után, még gondol rá. Még most is vihog, ha eszébe jut, hogy Simon a mellbimbóit Pinkynek és Perkynek nevezte. Azt most már nem tudja, melyik volt melyik. Amikor egy este miniszoknya és

lakkcipő volt a lábán, sokáig bámult a cipőire, majd azt mondta: "Megállapítottam, hogy van rajtad bugyi."

"A cipőmön visszatükröződik?"

"Nem. Abból, hogy nincs rajtuk korpa."

Egy lánynak kellene ilyen viccek. Nem disznók, dehogy, hanem kicsit körülírva. Hogy kicsit el kelljen gondolkozni rajta, mielőtt az ember nevet. Szép, könnyűszívű viszony volt. Tele viccekkel, amin még később is nevettek.

"Ha félsz egy ebédnél Szingapúrban, akkor mit szólna egy vacsorához Bangkokban?" - ajánlotta Thevarnak.

"Kérlek, Stella. Sosem tudnék Yin szemébe nézni, ha megtennék."

Egy kicsit korai volt, talán. De ő nem volt kezdő és Thevar sem volt az. Felesleges kerülgetni a forró kását. Fel nőttek voltak, nemde és lehetek őszinték ezekben a dolgokban. Ő lehetett, mindenestre.

Talán azért, mert tudta, mit akar. Tudta, hogy közben tudja tartani ezt a viszonyt. Nem hagyná, hogy a házasságát tönkretegyje. Semmi félelem! Egy kis viszony valószínűleg javítana a dolgokon közte és Yin között. Ha Thevar nem lett volna olyan hígféjű, nem lett volna a sok baj. De olyan hülye volt és gyenge, hogy ő maga kénytelen volt csalni egy kicsit. A nő előjoga.

"Azt hiszem, Yin kezd unni."

"Ugyan már, Stella, csak öt éve vagytok házasok."

"Tudod, hogy érez egy lány a harmincas éveiben."

Nevetett. "Már honnét tudnám?"

Vele nevetett, majd komollyá vált. "Ernyedt test, nem izgató, csúnya..."

"Hagyd abba, Stella. Fene vonzó vagy, tudod."

"...teljesen magától értetődőnek veszi. Szombat éjjel szex, ha Yin kilenc lyukba gurította a golfabdát, vasárnap reggel, ha fáradt tizennyolc után."

Egész ügyes volt, tényleg. Megint felhozta a témát a vasárnapi ebédnél, amit mindig hármasan költöttek el a klubban.

"Milyen italt hoztál nekem?" - kérdezte Yint.

"A szokásosat, öreglány."

"Mi az, hogy a szokásos?" vágott vissza. "Engem már semmibe sem kell venni? És mi az, hogy öreglány? Nemsokára anyának fogsz hívni."

"De te mindig Dubonnet-t iszol vasárnap, öregem!"

"Tessék, itt van megint. Öreg, öreg, öreg."

Thevar, akit először meglepett a kitörése, lopva megértő pillantást vetett felé az ebéd alatt. Némelyik férfi ilyen. Nem tudnak örülni egy kis játéknak csak úgy. Kell nekik valami morális igazolás. Nem tudnak egy lánnyal csak úgy ágyba bújni. Kell nekik, hogy úgy érezzék, szívességet tesznek a lánynak. Hogy megmentik az önbecsülését, hogy bizalmat adnak neki, hogy érezze, hogy megéri a fáradságot, vagy akármi. Férfiak. Tisztességtelen fattyú mind. Nézzük csak meg ezt a Yint most. Nem térdelne le, mint egy keresztény, de nem is mer leülni, nehogy a világ megtudja, milyen pogány. Olyan abszurd... és sajnálatra méltó. Szeretethullám rohanta meg. Ha Thevar nem lett volna egy olyan gerinctelen gyáva, akkor még most is együtt lennének.

Az után a vasárnap után tudta, hogy Thevar elfogadta a viszony gondolatát. Másnap Yin üzleti útra indult és két nap múlva Thevar telefonált és beleegyezett, hogy eljön vacsorára. Két álló napig tartott neki annyi bátorságot összeszedni, hogy felhívja. Yinnek négy napra kellett elmennie, és ki gondolta volna, hogy az a nagy bolond hamarabb befejezi az ügyet? Minden más annyi időt vett nála igénybe.

Még csak bele sem kezdtek, amikor Yin megjelent. Hogy Thevar hogy nézett ki, miután Yin elment! sápadt volt, remegett. "Rettentően sajnálom. Rendentően sajnálom" ismételte. Az ember majd azt hitte, hogy az ő házassága ment tönkre. Azon az

éjszakán nem volt jó vele, természetesen, és még utána több éjszakán sem. Mikor végre újra férfi lett, egész megváltozott. Nem volt több vicc, nem volt több nevetés. Furcsán elgondolkozó és heves lett. Bűntudata van, gondolta először. Bántja, hogy becsapta a legjobb barátját. Majd túljut rajta. De a hetek múltak és Thevar továbbra is komoly volt, elgondolkozó és néha szomorú. Akkor Stellának egy gondolat villant az agyába és nem akart onnét távozni.

“Miért vagy mindig itt?”

“Szeretek veled lenni, Stella.”

“Mondd meg az igazat. Bűnösnek érzed magad a házasságom miatt.”

“Ismersz engem, édesem. Nem szoktam a miértekkel és minekekkel törődni.”

“De felelősnek érzed magad a szakításban?”

“Most már nem segíthetek rajta, ugye?”

“És ha azt mondanám, hogy nem vagy felelős?”

“Hogy higgyem ezt el, Stella? A férjed rajtakapott a hálószobádban, emlékszel?”

“Nem akarsz benne hagyni a pácban, ugye, erről van szó?”

“Szeretek veled lenni és felelős vagyok a mostani helyzetedért.”

Többről volt szó, természetesen. Buta volt, hogy előbb nem vette észre. Thevar mindig gondolt rá, beszélt a jövőről, üzleti vállalkozását minden eszközzel sikeressé akarta tenni. Csak akkor vette észre, mi folyik itt, amikor elkezdett hízni. Átvette Yin személyiségét. Még a méretébe is megpróbált belenőni. Ez a baj a gyenge férfiakkal. Nem volt saját jelleme, hát el kellett lopnia Yinét. Olyan mesterkélt volt. Yin nagy, szilárd, megbízható jellem volt. Mint a bank. Igaz, néha kicsit abszurd. Na, most is, ha ránézek. Teljesen összegömbölyödött.

Senki sem tudott olyan lenni, mint Yin. Végülis az utánczás taszította el Thevartól. Igen, ez volt az. Még a színjátékában is tisztességtelen volt. El nem ismerte volna, hogy megpróbált Yinhez hasonulni: felelős, de zaklatott üzletemberré válni. Mindig a partnerét, Fernandezt okolta.

“Ne haragudj, drágám, megint nem tudok vacsorára jönni. Ferdi feltétlenül ragaszkodik hozzá, hogy elvigyük valahová ezeket a japánokat.”

Mindig Ferdi ezt és Ferdi azt, de ő végig tudta, hogy Thevar jellemgyengességéről van szó. Azért Stella mégis gyűlölte Fernandezt.

Kicsi és fekete. Kiugró szemöldökcsonttal. De mindig ténykedett, mintha a világ megállt volna nélküle. Gusztustalan bűdös szájú és még ő beszélt testszagról. Fúj. Végigfut a hátán a hideg, ha rágondol. Szerencsére nem jött el a temetésre.

Fernandez a kápolna végében ült. Elkésett. El sem jött volna, ha a távolléte nem keltett volna gyanút, hogy nem volt minden rendben közte és Thevar között. Az ilyen szóbeszéd tönkretelheti az üzletet. Az üzlet furcsa dolog, amit kevés ember ért. A legkevésbé pedig Thevar.

Mint a legtöbb ember, Thevar is úgy képzelte, hogy az üzlethez kell néhány okos ötlet, a megfelelő kapcsolatok, egy adag báj és csiribi, gazdag vagy. Csak az igazi szakmabeliek tudják, hogy a siker igazi titka a kemény munka. Egyszerűen makacsul kell dolgozni egy terven, a problémákat szétmorzsolni, amíg sikerül. Egyszerűen le kell rombolni minden akadályt, ami köztünk és a siker között áll, tekintet nélkül arra, hogy mi az, és nyerünk. Thevar, a lusta kurafi, csak lecsücsült a seggére és várta, hogy minden meg legyen csinálva. Más sem volt, mint “Ferdi, vizsgáld meg” vagy “Ferdi intézd el”. És Ferdi mindig megcsinálta, mert ha nem tette volna, az egész üzletük tönkrement volna. Itt van például az az örült Turista a Faluban ötlet.

“Alapvető dolog, kedves Ferdim,” mondta Thevar. “Itt vannak mindenféle ezek a falvak. Az eredeti, romlatlan maláj falvak és mellettük a csodálatos tengerpart. Kibérlünk néhány konyhót a faluban, kipofozzuk őket és kínálunk a turistáknak egy hetet az igazi maláj faluban.” Tapsolt néhányat. “Jó konyhával, folyóvízzel és légkondicionálással, természetesen.”

Természetesen. És ezzel Ferdire hagyta, hogy szervezze meg nem csak a jó konyhát, a folyóvizet, a légkondicionálást, de a turisták odaszállítását is. Ha Ferdi nem csinálta volna, akkor a cégük lennől fölig kutyaszorítóba került volna, annyit költöttek a kivitelezésre. A vállalkozás elég sikeres lett és Thevar gyorsan magáénak könyvelte el a sikert, bár egyszer sem emelte ki a fenekét a bőrkarosszékből.

A gyülekezet énekelt:

“Ó boldogság!

Rövid kín, örök béke.”

Pontosan ez az, ami tetszett volna neki, gondolta Fernandez. A fattya még arra is lusta volt, hogy találjon magának egy saját nőt, ahova bedugjon, így a legjobb barátja feleségével kezdett ki. Micsoda egy félelmetes nő. És nimfomániás is, ha egy olyan nagydarab fickó, mint Yin nem tudta kielégíteni. Baljóslatúan fixírozta Stella tarkóját, ahogy a fejét ingatta jobbra-balra az ének ütemére.

De egyet el kellett ismernie Thevarról: mindig gyorsan talált módot a lustaságra.

“Nem jövök az irodába Ferdi majd az egész jövő héten.” mondta ujjhegyeit összetéve és hátradőlve a bőrkarosszékből. “Nem tudom miért, de felelősnek érzem magam a házasság szétesésében. Meg kell tennem, amit tudok, hogy segítek.”

Thevar képmutatásának tipikus esete. Szétrombol egy házasságot a lustasága miatt, majd ürügynek használja fel még több lustaságra. De a legbosszantóbb, hogy hogy tudott mindenbe erkölcsi tanulságot tenni.

Amikor üzletpartnerek lettek, Fernandez azt hitte, hogy Thevar csak egy ilyen túlérzékeny, túl aggályos típus volt. Az üzletember rémálma. Minden hivatásbéli tudja, hogy moralistáknak és puhányoknak nincs helyük közöttük. Erősnek kell lenni és szétmorzsolni az akadályokat. De hamar rájött, hogy Thevar aggályoskodása csak abban gátolta meg őt, amit úgysem akart megtenni: más szóval olyasmiben, ami részéről erőfeszítést követelt volna. Az ügylet az ápolónővel stílusának tökéletes példája volt.

“Tudod, Ferdi,” mondta akkor, hátradőlve és lábait kinyújtva előtte. “Mostanában találkoztam jó néhány ápolónővel.”

Fernandez mormogott valamit, remélve, hogy elejét veszi a további kinyilatkoztatásnak. Thevar szerelmi élete nem érdekelte. Továbbá el volt foglalva egy számcsoporttal, ami sehogy sem akart összeállni.

Thevar folytatta: “Furcsa, de úgy néz ki, hogy egymásnak adogatnak engem.”

“Nagyszerű, te vagy a nők kedvence alul-felül.” - felelte idegesen. Úgy tartotta, hogy a társalgásnak az irodában csak üzleti ügyekről kell folyni. “És most folytathatom ezekkel a számokkal, amikkel más úgysem fog törődni?”

Thevar azonban kitartott. “Miután a negyedik ápolónőmmel randevúztam egy héten belül, támadt egy ötletem.”

“Nézd, ennek semmi köze a turistaüzlethez, tud várni, amíg bezárjuk az irodát.”

“Megint tévedsz, Ferdi. Éppen hogy elég sok köze van a turistaüzlethez.”

Fernandez letette a számológépét. “Eltökélted, hogy elmeséld, hát mondd.”

Thevar összetette az ujjhegyeit és előredőlt.

“Úgy vettem észre, szép számmal van ápolónő a városban, aki szórakozást keres. És, ahogy a legújabb tapasztalataim mutatják, készek a szívességet viszonzni.”

“Na de mi köze van ennek a mi üzletünkhöz?”

“Miért nem foglalkozunk azzal, hogy összehozzuk ezeket a szórakozni vágyó ápolónőket gazdag turistákkal?”

“Felejtsd el, Thevar. A kerítés túlságosan veszélyes vállalkozás.”

“Ki beszél prostitúcióról, te erkölcstelen öregember!” - nevetett Thevar. “Mi csupán annyit teszünk, hogy bemutatjuk egymásnak szép városunk prominens látogatóit és bájos helyi..., bájos helyi karrierista lányait.”

“Mégis, rengeteg rizikó van benne és nem látom, hogyan esne le ebből a haszon nekünk.”

“Ferdí, engedd meg, hogy felvázoljam neked lépésről lépésre.”

“Remélem, nem valami újabb örült ötleted támadt.”

“Mindent bevetek, hogy... megismerkedjek annyi ápolónővel, amennyit csak találok. Minden lányról aktát vezetünk, amiben benne foglaltatik a külsője, a háttere, érdeklődési köre, végzettsége, mit részesít előnyben és miben ügyes...”

“Mit részesít előnyben és miben ügyes?”

“Szexuális téren, te kretén! Szexuális kedvteléseit és ügyességeit.”

“Olyasmi, mint amit a pornó újságok hirdetéseiben látunk?”

“Egyetlen különbséggel: minden lányt személyesen fogok garantálni.”

Fernandez nevetőgörcsöt kapott, és azt felelte: “Egyszemélyes minőségi ellenőrzés.”

“Pontosan.”

“És a vevőkörünk?”

“Középkorú külföldi üzletemberek, rövid itt tartózkodással. Tiszteletreméltó ürgék. Nem a szokásos turistacsöcselék vagy olajmatróz. Képzeld csak el” - tárta szét kezeit Fernandez előtt - “Az ötvenöt éves Nils Svendgaard itt van egy hétre Koppenhágából. Nagyon tiszteletreméltó és nem szeretné, ha bordélyházakban látnák őt, vagy hogy lányokat próbál felcsípni. Mit tehet hát a szenvedélyéért, hogy odavan a hatalmas, sötét nőkért?”

“Semmit, amíg be nem mutatjuk neki Leela Muthut. Nagydarab, és még tamilnak is fekete. Emiatt alig akad barátja. Mi nem teszünk többet, minthogy összehozzuk őket.”

“És felszámítjuk neki” - mondta Fernandez sugárzóan. “És felszámítjuk neki.”

“Kreditkártyával” - játszotta ki az ást Thevar. “Kreditkártya-cupidók adósság nélkül, igen, azok leszünk, Ferdí.”

Az ötlet nem volt rossz. Ki kellett dolgoznia, hogy mekkora az igény. Meg kellett állapodni a szállodákkal és a kreditkártya társaságokkal. A hirdetés. természetesen, nem volt egyszerű. Fernandez kész volt mindezt a munkát elvégezni, de nem volt meg benne a szükséges csáberő és sima modor az ápolónőkkel való kapcsolatteremtéshez. Ha a kereslet elég nagy, miért kell megállni az ápolónőknél. Kell, hogy legyenek titkárnők, tanítónők, telefonkezelők is, akik készek az üzletre.

De Thevar még arra is lusta volt, hogy nekilásson rendszeresen kefélni. A randevúkra nem ment el. Az, hogy “fegyelmetlen”, nem kifejezés rá. Egyszer fülig beleesett egy lányba és két héten keresztül csak vele találkozott. Hat hónap múlva négy szóba jöhető lány volt a listájukon és Thevar azt mondta: “Azt hiszem, ejtenünk kell a tervet, Ferdí.”

“Miért? Hogyhogy?” - nyögött fel Ferdí, aki kidolgozta az összes előfeltételt.

“Mi történik, ha az egyik lányt valami perverz alakkal hozzuk össze, aki megveri, vagy még esetleg meg is öli?”

“Nagyon valószínűtlen a mi klienseink esetében. És még ha történe is valami erőszak, hogy tudná a rendőrség bebizonyítani, hogy közünk van hozzá?”

“Nem a rendőrség miatt” - mondta Thevar nagyon komoly arckifejezéssel. “Mit gondolsz, mit éreznék, ha felelős lennének azért, hogy egy lány, akivel valaha szeretkeztem, kegyetlenség áldozata?”

Fernandez tudta, hogy Thevar erkölcsi aggályoskodása csupán színlelés. Ezzel a ravasz csellel próbálta a kitartás és az önfegyelem hiányát palástolni. Erkölcsösségét, mint bárkiét, a saját hiányosságaira szabták.

A gyülekezet felállt az utolsó énekre. A koporsót lezárták és egy belső terembe vitték, ahol hangtalanul a gázkemencébe gurították.

“... légy mindig velünk, Amen.”

A virágok a krematórium kertjében szemérmetlen bujasággal nyíltak. Mindennek ellenére, a halál aurája érezhető volt a téglafal nedves faltjain, egy eldobott női cipő körül, aminek a csatja még be volt csukva. A sehonnét támadó finom szellő dobálta ide-oda és együtt mozdult a változó árnyékkal.

Az alkalomhoz illő volt, hogy a három ember, aki a legközelebb állt hozzá, összejöjjen és a halotról beszélgessen, legalábbis egy darabig. Yin arra gondolt, hogy Stella még mindig nagyon vonzó nő a negyvenes éveikhez képest. Stella mindent elkövetett, hogy ne mutassa ellenérzését Fernandezszal szemben. Fernandez azon csodálkozott, ahogy Yinre nézett, hogy vajon mit látott Stella Thevarban.

“Szívinfarktus volt” - válaszolta meg Yin kérdését. “Fájdalmi voltak már hetek óta és beutalták a kórházba egy teljes kivizsgálásra, de nem ment. Tudjátok, milyen.”

“Igen, tudom, hogy milyen volt.”

“Lusta” - mondta Fernandez. De ahogy észrevette Yin arckifejezését, gyorsan hozzátette: “Hogy vigyázzon magára.”

“Talán nem akarta tudomásul venni,” - mondta Stella. “Nem tudott szembenézni az igazsággal.” Várt, majd hozzátette. “Ki tud?”

“Ó, én tudom, milyen volt.” mondta Yin. “Vidáman hajózott az élet tengerén. Mindig friss volt, soha nem gondolt a holnapra.”

“Mindig ugyanaz maradt.” - fűzte hozzá Fernandez.

Ott álltak, nem mozdultak, egy félszeg csoport, maguk sem tudva, hogy mi tartja őket össze. Füstgomolyag szállt fel a kéményből és lebegett egy darabig a kert fölött, mielőtt feljebb sodródott a felhők felé.

A kacsadal

Csi Szu lekuporodva figyelte, hogy megy az anyja fel a lépcsőn a nagy házba. Mérges volt és becsapva érezte magát, szemeit könnyek homályosították el. Általában elkísérte anyját a házba, követte mindenhol, amíg port törölt, takarított és a szennyest szedte össze, amit a mem és a tuan mindenfelé elszórt a hálószobában. De ma, amikor annyira szüksége lenne rá, hogy bejusson a házba, anyja ráparancsolt, hogy maradjon lent. "Holnap hat éves leszel és ne gyere már mindenhova utánam."

A hat év mindkettőjüknek, Csi Szunak is és anyjának is rendkívüli kor volt. A hatodik születésnapja után hamarosan iskolába fog járni. Anyjával sok órát töltöttek az iskoláról és a jövőjéről való álmodozással. Amikor a ház ki volt takarítva és a mosott ruha száradt a délutáni napon, anyja melléje szokott ülni a földre, ujjáival a haját fésülgette és hangosan álmodott. Az iskolában meg fog tanulni írni és olvasni angolul. Nagyon okos lesz és majd a nagyobb iskolába is fog járni a város közepén. Azután a nagyon nagy iskolába fog járni a dombon, ahová a legokosabbakat küldik, hogy ügyvéd és orvos legyen belőlük. Néha azt akarta, hogy ügyvéd legyen, hogy ne engedje a rendőröknek, hogy embereket börtönbe csukjanak és máskor orvosnak akarta őt, hogy ne hagyja az embereket megbetegedni.

Csi Szu nem nagyon értette, hogy ez mind mit jelent. Ő csak arra vágyott, hogy felvehesse a fehér vászoncipőt, zoknit és iskolai egyenruhát, amit anyja fáradhatatlanul megvarrt és kivasalva, készen tartott a szekrényben. Valahányszor Csi Szunak eszébe jutott az iskolai ruha, szeretettel vágyott anyja után és odaszaladt hozzá, hogy testét vagy ruháját megérintse. Ha túl elfoglalt volt, akkor csak közel állt hozzá, hogy legalább az illatát beszívja. Nagyon szerette látni, szagolni, megérinteni a szüleit.

Az esték voltak a legboldogabbak: hárman ki szoktak ülni vacsora után a cselédszállás elé. Apja gyakran mesélt a múltból. Mesélt Csi Szunak arról az időről, amikor ő és anyja elhagyták kis falujukat Dzsuhorban. Csi Szu még anyja hasában volt. Hírét vették, hogy mindnyájukat elköltöztetik egy új faluba, amit szögessdrót kerítés vesz körül és fegyveres katonák őriznek. A fehér katonák vezetője úgy döntött, hogy elköltözteti őket, mert azt rebesgették, hogy a falu lakói segítették a gerillákat, akik a dzsungelben éltek és a fehér katonák ellen harcoltak. Nagyapja kényszerítette apját és anyját, hogy azonnal induljanak, mert félt, hogyha egyszer elkerülnek az új, bekerített faluba, nem lesz többé menekvés. Anyja akkor már nagyon kövér volt és csak nehezen bírt mozogni. Ahogy lassan haladtak déli irányba, Szingapúr felé, állandóan féltek, hogy Csi Szu még útközben megszületik. Amikor apja idáig ért az elbeszélésben, anyja meg szokta szakítani, hogy elmondja, hogyan rugdalódzott Csi Szu a hasában a rázós buszon, mintha türelmetlenül meg akart volna születni. Mindhárman nevettek az emléken.

Amikor végre megérkeztek Szingapúrba, apjának sikerült azonnal munkát találni inasként mem és tuan házában. Anyját elrejtette a cselédszállás hátsó szobájában, amíg Csi Szu megszületett, mert biztos volt, hogy a tuan nem adott volna munkát neki, ha tudja, hogy anyja hamarosan szülni fog.

* * *

A mem és a tuan csak nagyritkán zavarta őket este. Akkor is csak jeget vagy szódát kértek, amit apja, akit Dzso-Dzsonak neveztek, fel szokott vinni nekik, vagy anyját hívták, akit Mei Linek neveztek, hogy mossa fel a kiöntött italt vagy ételt. Csi Szu elfogadta a furcsa neveket, amelyeken men és tuan hívta a szüleit, ahogy egyéb különbségeiket is. Bizonyos alkalmakkor azonban, apja is, anyja is állandóan el volt foglalva a kívánságaikkal. Apját gyakran küldték a városba beszerzőútra, míg anyja a memmel együtt a házban rendezkedett és színes képeket és kis lámpákat akasztottak fel. Apja elmagyarázta neki, hogy a Kacsára készülnek, ami az a nap, amikor az istenük megszületett.

Csi Szu megkérdezte, hogy áldoznak-e ételt vagy más ajándékot az istenüknek Kacsá napján. Apja elmagyarázta, hogy ehelyett egymásnak szoktak ajándékot adni. Csi Szu megkérdezte, hogy miért gyűlnek össze és csapnak furcsa zajt késő éjszakáig ilyenkor. Nem félnek, hogy istenük megdühödik? Apja nevetett és elmagyarázta, hogy énekelnek. A különleges ének, amit énekelnek a Kacsadal. Minden fehér mem és tuan összegyűlt a Kacsá előtti éjszakán. Ettek, ittak és énekeltek a Kacsá hajnaláig, amikor egymásnak adták az ajándékokat, amik a kivilágított fa alatt feküdtek. Csi Szu még mindig nem értette. Él-e még az istenük? Nem, felelte az apja. Már sok száz éve halott. Nem égetnek akkor áldozatot a sírjánál? Apja megint mosolygott. Nem, ehelyett színes fényeket gyűjtenek egy fán.

Eddig Csi Szu a Kacsát mem és tuan sok furcsasága közül csak egynek tekintette. Most azonban egy gondolat zavarta őt, ahogy a Kacsá közeledett. Ő is szeretett volna ajándékozni. Csi Szu tudta, hogy anyjának van egy lánc sárga fémből, amit az ő anyja adott neki, amikor apjával összeházasodott. Tudta, hogy szereti ezt a sárga láncot, mert látta, hogy néha felveszi és magára mosolyog a tükörben. Majd ad neki valami hasonlót.

* * *

Amikor anyja dolgozott, Csi Szu azzal töltötte az idejét, hogy a kertben csavargott. Figyelte a bimbókat kinyílni, mielőtt leestek, a bogarakat a virágok körül tüsténkedni, a kopasz kismadarakat egymást lökdödni a fészekben. Célaltanul csavargott, élvezte a világot maga körül. De amióta elhatározta, hogy Kacsá ajándékot ad anyjának, a csavargásból keresés lett. Keresett valamit sárga fémből, amit anyja annyira szeretett. Beletúrt a virágágyásokba, felmérgette a kertészt, mert szétzilálta a levágott fűkupacot, amit az olyan szépen összerakott égetésre készen, és még a szemetes kukákat is felforgatta a ház mögött. A nagy házat körülvevő verandák körül kezdett sürgölődni, kutatott a sarkokban és papírkosarakban, de sehol nem talált semmit sárga fémből.

Ahogy álldogált a tuan hálószobája előtti verandán, tudta, hogy néhány nap múlva Kacsá lesz. Hallotta, hogy a tuan nyugodtan járkal bent. A lengőajtó a szobabelsőnek csak egy részét takarta el. Ahogy közelebb lépett, Csi Szu látta, hogy a tuannak egy vastag lánc volt a kezében a sárga fémből. Néhány tárgy is volt hozzákötve ugyanabból az anyagból. Csi Szu rájött, hogy ez az ajándék, amit a tuan a memnek akar adni Kacsára. Ugyanakkor eszébe villant a kép, hogy milyen szép lenne a lánc anyja nyakán. Megfigyelte, hogy a tuan visszateszi a láncot egy dobozba, színes papírba csavarja, amihez egy apró színes kártyát is tűz. Csi Szu végigkúszott a verandán a nappali szobáig és látta, hogy a tuan a kis dobozt a többi száz színes papírba tekert csomag közé teszi, amelyek a kivilágított fa alatt hevertek. Ez lesz, határozta el, anyja Kacsá ajándéka.

Ahogy ott kuporgott a lépcső alján, hallotta, hogy a mem utasítja 'Mei Lit', hogy toljon odébb valami bútort. Nem mert bemenni a házba, hogy elvegye az ajándékot, mert tudta, hogy anyja azonnal leküldené a lépcsőn. Akkor, amikor már megjelentek szeméből az első könnyek, anyja és a mem lejött a lépcsőn. Hátrajöttek a póznákért, amelyeken az olajlámpák lógtak. Anyja ezeket a kocsibehajtó mellé és a kertbe állította. Mielőtt a többi mem és tuan megérkezik, meg fogja gyújtani őket.

Anyja, látva könnyeit, megállt, hogy ujjával a hajába túrjon. Csi Szu könnyei azonban hamar felszívódtak. Tudta, hogyha a mem és anyja a kertben van, akkor lesz néhány perce egyedül a nagy házban. Alighogy a kertben voltak, Csi Szu felrohant a házba, elkapta az ajándékát és gyorsan az új iskolai egyenruhája alá rejtette.

Anyja és apja egész nap el volt foglalva, de Csi Szu nem bánta a távollétüket. Gondolatai az öröm körül jártak, amit ajándéka fog szerezni anyjának. Szülei későn értek a cselédszállásra, mert csak azután hagyhatták el a nagy házat, hogy minden mem és tuan megérkezett és felszolgáltak nekik. De a titka Csi Szut türelmessé tette. Akkor vette elő az ajándékát, amikor kint ültek kis szobájuk előtt vacsora után.

Anyja megijedt.

“De Csi Szu, ezt te a mem Kacsafája alól vetted.”

“Igen. Neki annyi ajándéka van, neked meg egy sincs.”

Apja félt.

“Ki leszünk dobva, ha a mem vagy a tuan megtudja. Vissza kell vinnem.”

“Nyisd ki, anya, nyisd ki” könyörgött Csi Szu. Nem értette, hogy mitől félnek, de biztos volt benne, ha anyja meglátja a szép láncot, megtartja. Apja látva, hogy nyugtalanságuk hogy elkeseríti Csi Szut, óvatosan kibontotta a szalagot és kinyitotta a dobozt. Boldogság áradt szét anyja arcán.

“Vedd fel, anya. Vedd fel csak egy kicsit.”

Apja beleegyezően mosolygott és anyja nyakába akasztotta a láncot.

“Most nézd meg magad a tükörben, anya.”

Meggyújtotta a villanyt a szobájukban és a tükör elé állt, két oldalán Csi Szuval és apjával. A lánc nagyon szép volt az anyján. Három tükörkép mosolygott rájuk.

Akkor anya visszatette a láncot a dobozba. Apa vigyázva becsomagolta a színes papírba és belopakodott a házba, hogy visszategye a Kacsafa alá. Mikor mindez biztonságban megtörtént, mind nevettek. Anyja megölelte Csi Szut és ujjait a hajába túrta, míg apa a karját szorongatta. Hamarosan mindhárman ágyban voltak.

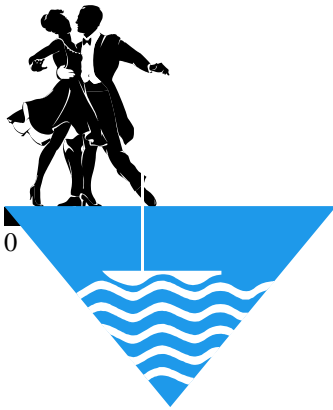
* * *

Csi Szu azonban nem tudott elaludni. Mindig arra gondolt, milyen boldog lehet a mem, ha felveszi a láncot. Mindjárt itt a Kacsfa ideje és neki látni kell azt a boldogságot a mem arcán, amit anyján látott. Megvárta, amíg szülei mélyen alszanak, akkor kimászott az ágyból és kiosont a nagy házhoz. Hallotta a memek és tuanok hangját, ahogy a sötét verandán lement.

A nappali szobát csak a Kacsafa villódzó fényei világították meg. A szoba közepén volt a tuan. Kicsit imbolygott, ahogy menni próbált és minduntalan megbotlott a saját lábaiban. Egy mem, akinek hasonló problémái voltak, próbált segíteni neki. A szoba végében egy csoport furcsa zajt csapott, amit Csi Szu a Kacsadalként ismert fel. Annyira akarta látni a boldogságot a mem arcán, de a félhomályban és a villódzó fényben nehezen találta meg őt.

Végül rálelt, és közelebb kúszott, hogy lássa az arcát. A mem nem látszott különösebben boldognak. A földön ült a szoba egyik sarkában egy fiatalemberrel, aki a karját a dereka köré tekerte. Szeme csukva volt és úgy lélegzett, mintha éppen messziről futott volna. Viselte a láncot, de szemmel láthatóan nem sokat törődött vele.

Az egyedüli ember, aki érdeklődést mutatott a lánc iránt, a férfi volt mellette. Aki, úgy látszott, hogy eszi azt.

Oh

Szeretek a Dorset és Owen Road kereszteződésének a környékén sétálni, bár természetesen minden megváltozott azóta. A szegényes házikók apró kertjeikkel átadták helyüket a mutatós lakótelepnek. Az árkokat, amikben sűrű sötét lé folydogált a legfurcsább élőlényekkel benépesítve, széles lefolyó kanálisokkal helyettesítették, amelyek tartalma, ha nem is iható, de egész bizonyosan fertőtlenített. A tisztaság és célszerűség levegője hatja át a helyet, ami amúgy irigylésre méltó lenne, ha egy kicsit kevésbé lenne kiszámított.

És mégis, mindezek a változások nem képesek a múltat sem megsemmisíteni, sem annak ígézetét eltüntetni. Agyunk szokta az elmúlt időket olyan kellemességgel felruházni, ami semmihez nem hasonlítható a jelenben. Valahányszor ezen a most jól kivilágított útkereszteződésen találok magam, gondolataimat boldogan hagyom visszasodródni a múltba, amikor az utcák sötétek voltak. Azokba a szép időkbe, amikor tíz éves voltam és Ravi, Hee Seng és én, három lelkes boxszurkoló, a sötét kertben lapultunk.

Akkoriban hét órakor már szuroksötét volt. Az angolok már visszatértek, de még nem állítottak fel az utcai lámpákat, amiket a japánok leszereltek. Nem tudtam elképzelni, hogy kinek kellett azok a rozsdás vasrudak gázlámpákkal a tetejükön. Hiszen még a zsaroló alvilág, a feketepiac urai sem tartottak rájuk igényt.

“Az ellenségnek” - fejtette ki apa (apa olyan ember volt, aki javallt, lehurrogott, óvást emelt, olykor még fel is kiáltott. Soha nem mondott csupán.) - “szüksége volt a vasra puskákhoz, csatahajókhöz és repülőkhöz.” Szünetet tartott és kissé megrázta a fejét.

“Helyesebben csatahajókhöz, puskákhoz és repülőkhöz.” Bólintott, megelégedve a helyreállított ábécésorrenddel.

Bármi is volt az oka, én akkor örültem a sötétségnek. Ez azt jelentette ugyanis, hogy Oh úr képtelen lesz minket észrevenni, ahogy a kertjében kuporgunk.

Vártunk és figyeltünk. Hamarosan hallottuk őket: a riksakuli papucsának a csattogását ahogy közeledett, majd megállt Oh kapuja előtt.

Oh kitámolygott a járműből és a kulit jóval túlfizette az út értékén felül. Lebuktunk, amennyire csak bírtunk és teljesen csendben maradtunk. Oh részeg volt, de mint sok

részeg megvolt benne a tisztánlátás képessége, ami rögtön közölte velem, ha valami nem volt rendben a környezetében.

Mi azért voltunk ott, mert Oh és felesége, Bridget, mindig lejátszott egy mérkőzést, amikor Oh részegen jött haza. Ami körülbelül minden este megtörtént.

Egy vékony függöny meggátolt minket, hogy akár a felét is lássuk annak, ami a nappali szobában zajlott. Hallottuk a puffanásokat, de nem láttunk sem vért folyni, sem a zúzódásokat dagadni. Barátom, Ravi árnyboxolásnak hívta. Hangosan és sokszor neveltünk a tréfán, de csak majd tíz évvel később értettem meg, hogy a részben elrejtett események miért izgatóbbak a láthatóaknál.

Tizenkilenc éves koromban egy éjszakát töltöttem egy vékonyfalú szállodában. A szomszéd szobában egy pár szerelmeskedett. Hallottam az ágy ritmikus nyikorgását, zokogásokat és sóhajokat, zihálásokat és nyögéseket. Fogalmam sem volt, hogy fiatalok-e vagy elhízott középkorúak, de a fantáziám betöltötte tudatlanságom hézagjait. Soha nem voltam felizgatottabb állapotban.

“Hol voltál?” - kérdezte Bridget, amint Oh belépett. Oh válaszát nem hallottuk. Bármilyen is volt, Bridget okát látta, hogy egy jobbkezes ütést mérjen az arcára.

Oh visszakapta a fejét és egy balkezest szánt Bridget testére, aki könnyedén félreugrott, mielőtt megkérdezte: “Mit csinálsz egész nap, te töketlen fattyú?”

“Mondtam neked, te napon kiaszott ... Kém vagyok.”

“Ha, ha, ha,” - nevetése hangos volt és mesterséges.

A miénk, bár nagyon kellett türtőztetni magunkat, mert féltünk, hogy megzavarjuk a harcosokat, teljesen őszinte volt. Mi sem volt mulatságosabb, mint elképzelni, hogy a részeg Oh, aki semmi nagyobbal nem viaskodott, mint a vézna feleségével, kém legyen.

Nem olyan anyagból gyúrták, mint a kémeket. A kémek, tudtuk, beesettképzű férfiak, szemükben acélos lánggal, ajkuk a bajban vékony egyenes vonal. Férfiak, mint Simon Templar, az Angyal és Dick Borton a különleges ügynök. Férfiak, akik reménytelen esélyekkel csatáznak és legyőzik a hatalmas és nem kevésbé förtelmes ellenséget.

Felesége gúnyolódása arra készítette Oht, hogy technikáját összeszedje. Hangosan szipákolva, ahogy keze fejével az orrát dörzsölgette, előrenyomult. Jobb- és balkezese kombinációja a testre irányítva, majd egy szimulált balütés után egy jobbhorog a fejre. Bridget felkészült rá, félrelépett és a nyakával fogta fel.

“Kém vagyok” - énekelte Oh - “olyan biztos, mint ahogy a te lukad kiszáradt. Kém vagyok.”

A nyakára mért ütéssorozat, ami a férjét visszavetette, Bridgetet arra inspirálta, hogy utánozza férfi líraiságát. “Részeg vagy, olyan biztos, mint ahogy a tököd összetöpörödött. Részeg vagy.”

Oh két világméretű lengő ütéssel célzott, amit Bridget arra használt fel, hogy belül kerüljön a lefogásban, oly ügyesen, hogy bizony Joe Louis is megirigyelhette volna és géppuskasorozatként rövid ütésekkel mért Oh testére. De nem ez volt az oka, hogy Oh hangosan zihálni kezdett és a földre zuhant, felségét is magával rántva. Tudtuk, hogy mi volt az a más, de nem láttuk: egy térd az ágyékába. A küzdelem véget ért és mi hazakúsztunk.

Apám mindig ragaszkodott hozzá minden este, hogy Anya és én vacsora után egy órát töltsünk vele. A “családi egyesség” órájának hívta, olyan kifejezést használva, amit csak egy apa-formátumú ember használhatott közröhej keltése nélkül.

“Ez az a szent idő, amikor beszélgetünk, eszmét cserélünk, nézeteltéréseket tisztázunk.”
Sose fáradt bele a magyarázásba.

Az egész óra alatt apa beszélt, illetve előrejelzett, javasolt, és, ha tényleg olyan volt a hangulata, pontifikált. Anya és én figyeltünk. A mi “ehem” “aham”-jaink elegendő bátorítás volt számára a folytatáshoz.

Bármilyen nevetséges is volt Oh állítása, hogy kém, valami csak nem hagyott nyugtot nekem.

Megkérdeztem apát: “Apa, tudad, hogy Oh azt állítja, hogy kém?”

Nevetve kérdeztem és Anya a szájára végéig csavargatta és a szája elé tartotta.

“Nem értem,” - tiltakozott - “hogymi mulatságosat látsz abban, hogy Oh segítette az igaz ügyet és szembeszállt a japán ellenséggel, amikor erre kérték.” Szünetet tartott, nem annyira azért, hogy jókedvünk elüljön, hanem inkább hogy felülvizsgálja a kiejtett mondat szerkezetét. “Nem arra neveltelek, Krishna, hogy minden helyzetben keresd annak sajátos érdemét?”

“De igen, Apa.”

“Engedelmeddel, amit most el akarok mondani, hadd hozzam fel példának arra, hogy mennyire nem szívleled meg szavaim súlyosságát.” Szünetet tartott, hogy súlyuk belém ivódjon. “Oh nem volt mindig az a részeges semmirekellő, mint akinek ma ismered. A háború alatt értékes, igen értékes szolgálatot nyújtott a japánellenes felszabadító erőknél. Összekötő volt a dzsungelben harcoló gerillák és a városokban lakó támogatóik között. A mi Oh urunk bátorsága példamutató volt.”

“Kik voltak ezek a micsodaellenes erők, Apa?”

“Olyan férfiak csoportja volt, akik nemcsak az életük kockáztatását, hanem a haláluk előtti megkínzatas eshetőségét is magukra vállalták az ellenség elleni harcban. Nagyrészt kommunisták és angolok voltak, akik a harchoz szükséges eszközöket előteremtették. És egy maroknyi rettenthetetlen civil, mint Oh.”

Kérdésem által felbátorodva Anya is kérdezett: “Akkor miért van az, athan, hogy a háborúnak ez a bátor hőse ilyen fajankó lett?” Bár kihívó kérdést tett fel, Anya mégis ragaszkodott a formális tamil megszólításhoz, amikor apával beszélt. Apa már feleletre nyitotta a száját, amikor Anya, minden illemszabály ellenére, tovább beszélt. “Részeges és veri a feleségét a zárt ajtó mögött. Az asszony abból él, hogy a süteményeit árulja és a fantasztikus szerencséjéből a chap ji kiből.

Kezdték magam nagyon kényelmetlenül érezni a témánál és nyugtalanul fészkelődtem a székemen. Éreztem, hogy arcom elsápad és izzadság gyöngyözött a felső ajkamon. Apa még képes eltűnődni, sőt, ami rosszabb, kérdezősködni.

A chap ji ki egy számokkal történő szerencsejáték volt, amivel a helybéli alvilág üzérkedett. A két nyerő számot kellett eltalálni egy tizenkét számjegyű lottóban. A helyes szám eltalálásával a befektetés százszorosát nyerhették. A két számot meg lehetett játszani egymás utáni sorrendben, vagy visszafelé. Ez utóbbi esetben a nyereményösszegnek csak a felét fizették.

És akkor ott volt még a szám titokzatos szelleme: az egy szelleme a tizenkettő volt, a kettő a tizenegy és így tovább.

Ezt mind pontosan tudtam, mert én voltam Bridget küldönce. Minden reggel megjelentem a hátsó ajtaja előtt amikor ideadta nekem a számokat, amiket meg akart

játszani, valamint a szellemüket és a fordított sorrendjüket és elmagyarázta, hogyan tegyem meg a fogadást a közeli kávézóban. Megtettem a számokat ahogy kívánta, és késő délután felvettem a nyereményt.

Figyelemreméltó volt az üzérkedő gengszterek becsületessége. A veszteségeket minden további nélkül kifizették. Figyelemreméltó volt Bridget nagylelkősége is. Nekem is adott részt a nyereményeiből arányosan. Hamarosan én lettem a leggazdagabb tízéves a környéken.

Szerencsémre apa túlságosan el volt foglalva bölcsességosztogatással, mintsem hogy észre vegye zavaromat.

“Soha, Krishna” - intett, - “ne ítélj meg senkit a gyengeségéről. És” - tett hozzá egy függelékkel - “soha ne feledd, hogy egy gyengék nélküli ember nélkülözi a szilárdságot is.”

Amikor aludni mentem, nem apa szavai jártak az eszemben, hanem hogy mennyit fog Bridget másnap a chap ji kira tenni és mennyi lesz az én részesedésem belőle.

Kora reggel a hátsó ajtaja előtt voltam. Többször kopogtam. Ez általában felesleges volt, mert már a lépcsőn várt az aznapi tétellel a kezében. Óvatosan benyomtam a horgonyajtót. Nyitva volt.

Oh horkolva feküdt a nappali padlóján.

“Bridget néni” - kiáltottam.

Válasz nem jött. Lábujjhegyen a hálósobába mentem.

Bridget az ágyon feküdt. Egyik lába lelógott az ágy oldaláról. A nyakán volt egy zúzódás. Kezében szorította a chap ji ki számokat, amiket aznap nekem akart adni. Teljesen mozdulatlan volt és minden kétséget kizáróan nem lélegzett. Megvizsgáltam a nyaki ütőerét. Az sem mozdult. Világos, hogy halott volt.

“Egy valamit meg kell tennünk, mielőtt bármi másba kezdünk.” - jelentette ki apa. - “Értesítenünk kell a rendőrséget. A halál körülményei szokatlanok és állampolgári kötelességünk meggyőződni róla, hogy Mrs. Oh természetes halált halt.”

“Miért, athan?” - tiltakozott Anya. - “Valószínűleg szívbajban halt meg. Bridget említette, hogy szokott a szíve fájni és magas volt a vérnyomása.”

“Akárhogy is van, a törvény világosan kimondja, hogy mik a teendők váratlan haláleset bekövetkeztekor.” - erősködött apa. - “És nekünk engedelmességek kell a parancsainak.”

Így megjelentek a rendőrök és elfuvarozták Bridgetet a nyilvános hullaházba. A boncolás kimutatta, hogy, amint anya sejtette, szívszélhúdásban halt meg.

Felesége halála iszonyatos változást hozott Ohban. Teljesen józan maradt és egész napját, sőt az éjszaka egy részét is azzal töltötte, hogy a kertjében sétált és maga elé motyogott. Amikor azt hitte, senki sem látja, körbeugrált és boxütéseket mért egy láthatatlan ellenfélre. Időnként olyan pózba meredt, amit leginkább lefogáshoz tudok hasonlítani. Ilyenkor mindig hangosan zokogott és a lefogások tovább tartottak, mint amit egy játékvezető valaha is megengedett volna.

Nem törődött a külsejével, sem az étkezéssel, és Anya vállalta magára, hogy ételcsomagokat küldjön neki. Ezek legtöbbször a kukába kerültek. Amikor utoljára láttam, szócsatát vívott a nappaliban, megtört hangom beszélt egy láthatatlan vitapartnerrel.

Aznap éjszaka hallottuk a lövést. Tizenegy óra után kellett, hogy legyen, mert én már ágyban voltam, a “családi egység” rég véget ért.

Lent, a lépcsők előtt gyülekeztünk. Anya öreg pongyoláját terítette a vállára. Apa átölelte egyik karjával. A másikat az én vállamra tette. Megértettem oltalmazó gesztusát. A háborúnak ugyan vége volt, de még sok embernél volt fegyver. Fegyveres rablásra használták, vagy régi számlákat egyenlítették ki és az erőszak szinte közhely volt.

“Úgy gondolom, a lövés Oh házából jött” - vélte apa. “Átmegyek és megnézem, mi történt. Ti ketten el ne mozduljatok innét, amíg visszajövök.” Minden villanyt eloltott a házban. Ezekben a napokban a biztonság a feltűnés elkerülésében rejlett.

Anyával a lépcső alján várakoztunk a sötétben. Pongyolája szabad végével betakart. Védelemnek ugyan nem volt sok, de vigasznak elég.

Apa néhány perc múlva visszajött.

“Semmi ok a riadalomra” - jelentette ki. - “Oh agyonlőtte magát. Felhívom a rendőrséget.”

“Kíváncsi vagyok, miért tette?” - kérdezte Anya.

“Oh megtört ember volt.” - magyarázta apa. - “Úgy gondolom” - nagyon megválogatta a szavait és nyilvánvalóan eltöprengett - “hogyan életének nem volt többé értelme a háború után és alkotott magának egy képzeletbeli életet, amit még a felesége is képtelenségnek tartott. Azért élt, hogy bizonyítsa neki, hogy a maga alkotta álmovilág valóság. Halála után ez teljességgel lehetetlenné vált, így kioltotta az életét.

És akkor Anya tett valamit, amire soha nem tartottam őt képesnek. Ellentmondott apának. “Talán, athan, Oh szerette Bridgetet a maga módján és nem tudta elviselni az életet nélküle.” Szemében apró könnycseppek csillogtak.

Oh halála után három nappal egy idegen férfi jött át a hídon, ami a sötét utcát a házunkkal összekötötte. Egy ösztövr angol volt zöld szemekkel és fehéres-szőke hajjal. Közeledett a “családi egység” órája, de apa bejött a házba és megkért minket, hogy maradjunk bent és várjunk, amíg ő a fehéremberrel beszél a verandán.

Kilestem a félig nyitott ablakon.

“Jó estét” - szólalt meg az idegen. - “Corridan őrnagy vagyok a Katonai Kémelhárítástól.”

“Magának is jó estét, uram” - ereszkedett le apa.

“Ugy tudom, Ön találta meg Oh holttestét?”

“Valóban, én voltam az.”

“Elképzelhető, van rá a legkisebb eshetőség, hogy más is tartózkodott a házban, amikor Oht a lövés érte?” Corridan kicsit túlságosan mellékesen kérdezett ahhoz, hogy a dolog ne legyen fontos.

“Uram, ön tréfál!” - kiáltott fel apa. “A ház egész üres volt, a férfi az ágyon feküdt. Halántékon lőtte magát és a revolver még a kezében volt.”

“Nem lehetséges, hogy valaki bejött, elrendezte az öngyilkosságot és távozott, anélkül, hogy ön észrevette volna?”

“Több mint valószínű, hogy nem.” - vetett ellent apa. - “Néhány perccel a lövés után ott voltam. Az egyedüli bejárat a hátsó ajtón keresztül volt lehetséges. A bejáraton el volt reteszelve belülről és senki nem volt a kertben.” - Apa elhallgatott, csodálkozott. “De miért ezek a kérdések? Mind tudjuk, hogy a szegény Ohból egy lezüllött alkoholista lett.”

“Talán nem lenne szabad elmondanom” - várt egy kicsit és elképzeltem, hogy a fejét vakarja. - “De ön ismerte ezt az embert, és hogy úgy mondjam, az egyetlen barátja volt.”

Meg fogja érteni, hogy amit most elmondok, rendkívül bizalmas.” Megállt, hogy az elmondottak tudatosuljanak. - “Oh régóta velünk dolgozott.

“Ezt” - értett vele egyet apa - “mindenki tudta, amint véget ért a háború. Oh együttműködött az angolokkal és a kommunistákkal a közös ellenség, a japánok ellen. Tudom, hogy nagyon bátor ember volt.” - apa itt megállt, gondolom, hogy elmosolyodjék. - “Azonban az sem titok, hogy a háború után Oh egyetlen tevékenysége az volt, hogy lerészegedjen és minden csalódását a feleségén töltse ki.”

Corridan hosszú szünet után szólalt meg. “Oh az egyik legmegbízhatóbb ügynökünk volt a háború alatt, amikor velünk és a kommunistákkal dolgozott a japánok ellen. És” - várt Corridan egy darabig - “a háború végén folytatta az együttműködést.”

“Ki ellen?” - apa nem titkolta a kétkedést a hangjában. Hiszen a japánokat igazán és alaposan legyőzték.”

Éreztem Corridan mosolyát. “A kommunisták ellen, a következő ellenség ellen, akik ebben a pillanatban is harcra készülnek ellenünk Malaya őserdeiben. Látja, uram, sokfajta harc van. És kevés embernek van annyi kitartása, hogy az egyik oldalon maradjon. Oh az ön számára talán nem volt más, mint egy lezüllött alkoholista” - állt meg, gondolom, hogy mosolyogjon megint - “és egyetértünk, hogy túl sok piát bevedelt. De ez semmiképpen nem csökkenti azoknak az információknak az értékét, amiket a kommunisták terveiről és szervezetéről nekünk hozott.”

Apa nem jutott szóhoz a meglepetéstől és csak több perc elteltével kérdezte: “Miért olyan fontos, hogy Oh egyszerűen öngyilkos lett vagy hogy a komcsik ölték meg? Mindenképpen halott.”

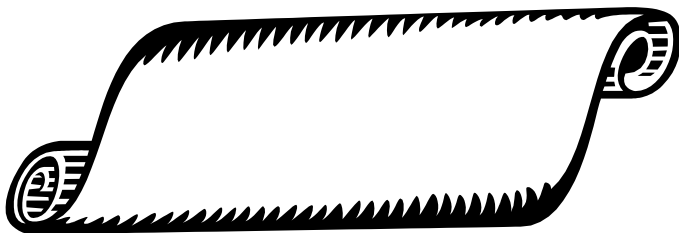
Kikémleltem az ablakon és láttam, hogy Corridan a fülét huzigálja. “Oh a kommunistákkal dolgozott és azok bíztak benne. Remélve, hogy csatlakozik hozzájuk, felfedték neki a szervezeti formájukat. Ő pedig nekünk továbbította. Ha megölték őt, mert rájöttek, hogy elárulta őket, akkor újjá fogják szervezni a hálózatukat. Ha nem ők ölték meg Oht, akkor feltételezhetjük, hogy nem tudják, milyen szerepet játszott valójában és azt hiszik, hogy a régi szervezeti formájuk még biztonságos.”

“Meg vagyok győződve, Corridan őrnagy,” - jelentette ki apa - “hogy Oh egyszerűen azért végzett magával, mert nem tudott felesége, Bridget nélkül élni. (hurrá, Anya, gondoltam.) Furcsa házasság volt az övék és nagy kár, hogy a felesége meghalt, mielőtt Oh meg tudta volna győzni őt, hogy mit is csinál.”

Corridan meg volt elégedve. Felállt és kezét rázott apával. Majd sarkon fordult, átment a hídon és besétált a sötétségbe, ahonnan jött.

Ezen a helyen tanultam meg, hogy a szeretet olykor a legperverzebb módon nyilvánul meg, hogy a ragaszkodás olykor a legvalószínűtlenebb helyeken található. Itt fogtam fel, hogy az ellentmondás sok dolognak a természete: ellenségeskedés a szeretethez van kötve, csalódás a ragaszkodáshoz, fantázia a realitáshoz: eléggé hasonlóan, mint ahogy egy chap ji ki szám kötődik a szelleméhez.

Így hát amikorcsak a Dorset és Owen Road kereszteződésénél találom magam, megállok és körbesétálok. És bármennyire változzon is az utcakép, én mindig szeretni fogom ezt a helyet. Sok szeretetről lemondtam már, de erről nem tudok. Hívjatok szentimentális bolondnak. Én leszek az első, aki igazat ad nektek!

A szerelmeslevél

Nem lepődött meg, hogy a megoldás akkor ötlött az eszébe, amikor az irodájában ült. Már rég rájött, hogy gondolataiban csak akkor tud rendet teremteni, amikor megszokott tárgyai vannak körülötte. Dohos akták tartalmuktól függetlenül “sürgős” vagy “azonnal” felirattal; a koszos ventilátor a mennyezeten, ahogy fáradhatatlanul igyekszik a helyiséget hűteni, a várakozóan az íróasztalán guggoló telefon, elcsavarodott redőnylemezek, amik sem a vakító fényt ki nem zárják, sem elegendő fényt nem engednek be, mind valamiképpen hozzájárult ahhoz, hogy döntéshozó elmeállapotba kerüljön. Új képek és benyomások állandóan a jelenbe térítették és kilökték agyából a múltat, amit vissza kellett idéznie, hogy kiértékelje.

Biztos volt benne, hogy a viszonynak véget kell vetni. A probléma csak az volt, hogy melyik lesz a legmegfelelőbb módja. Elgondolhatatlan volt, hogy egyszerűen ne találkozzon többé Örömmel minden magyarázat nélkül. Nem mintha elmúlt viszonyaiban habozott volna így tenni. De azok az ügyek olyan stratégiai körülményeket hoztak létre, amelyek okot adtak a gyors visszavonulásra. A tisztességes dolog az lenne, ha találkozna vele és megmagyarázná a helyzetet. De tapasztalata szerint a “tisztes dolog” gyakran a legkegyetlenebbnek bizonyul, a legembertelenebbnek vagy, legjobb esetben a legkevésbé tisztességes a létező alternatívák között. Továbbá bizonyos volt, hogyha szembekerül Örömmel, kompromisszumot köt és kieszel olyan alternatívákat, amelyek megtagadnák eredeti szándékát. Nyilatkozatot kellett tennie, nem párbeszédbe merülni. Ennek pedig csak egyetlen kielégítő módja van. Elkezdett hát írni.

Drágám,

Gyakran megkérdeztél, hogy miért szeretlek, sőt, még rosszabbat, hogy mi a szerelem. A kérdések csak annyiban kapcsolódnak egymáshoz, hogy mindkettő egyformán megválaszolhatatlan. Azt szoktam hinni, hogy a szerelem olyan illúzió, amit a célból alkottak, hogy mentséget találjanak egyszerű biológiai követelményekre vagy arra az időtöltésre, amikor az ifjúkori vágy elveszített parancsának tesznek eleget. Úgy tűnik, hogy egyik sem igaz. Nem szeretnék Neked racionális magyarázatot kínálni, sem pedig tagadni annak a jelenségnek a valóságát, amit megtapasztaltunk. Csupán az elmúlt néhány hét eseményeit szeretném röviden összefoglalni és remélem, hogy ezáltal fogok tudni Neked valamelyes betekintést nyújtani döntésembe.

Találkozásunk szokatlan volt, mint ahogy az azt következő kapcsolat is. A legtöbb affér munkahelyen kezdődik, partikon vagy valami értelmiségi összejöveten, amelyeket legfőképpen a szabadszerelem elősegítésére szerveznek. Mi egy áruház éves kiállításán találkoztunk. Rabja vagyok az ilyen kiállításoknak. Nem mintha valamit is vennék. De szeretem megfigyelni azokat, akik vesznek és még jobban szeretem megpróbálni elképzelni, hogy mi okból vesznek ezt vagy azt. Különösen lebilincselnek a nők, akik elárasztják a kiállításokat: matrónák, akkora combokkal,

amelyek a bugyi viselését felesleges erényességgé teszik, miniszoknyát tartanak maguk elé és nem veszik észre, hogy természetük eleve lehetetlenné teszi, hogy valaha is elérjék a csábításnak azt a fokát, amire ezt a divatot leginkább tervezték. Nagyfenekű bakfisok próbálják magukat szűk farmerekbe szorítani, miáltal a hájat testük alsóbb régióiból felfelé nyomják, ezáltal elveszítve azt a kicsiny előnyt, amit a csúfság egyenletes elosztása adományozott nekik. Hullyszerű szipirtyók, szemük körül a halál árnyékának a völgyével kísérleteznek, na mivel? szemfestékekkel! Az abszurd ellenállhatatlan. Szingapúr hősege és páratartalma még a legvékonyabb ruhát is büntetéssé teszi. És mégis, a kabátosztály tele van próbáló nővel, mintha mindegyik Anchorageban készülné kitelelni. Kiárusításokon mindig megfogdosom az árut, mert tudom, hogy aki nem teszi, magára vonja az áruházi detektív figyelmét.

Először két kabát között láttalak, amikor széthúztam néhány akasztót. Olyan kicsinek látszottál. Először gyerekek néztelek. Még inkább a gyorsan pislogó nagy szemeid miatt. (Csak sokkal később fedeztem fel, hogy nagy, gyorsan pislogó szemek miért keltenek gyengédséget. Könnyeivel küszködő gyerekekre emlékeztetnek.) Valószínűleg sokáig bámultan Rád, köztudott, hogy a magas pislogásszám hipnotikus hatású, mielőtt rájöttem a ráncokról a szemed sarkában és fejlett melleidről, hogy nő vagy. Gyorsan odébbálltam, mert nem akartam, hogy megfigyeléseim maguk is vizsgálódás tárgyát képezzék.

Tovább sétáltam a kabátok sora mellett és az anyag alapos előzetes megtapogatása után újra széthúztam a vállfákat. Ismét megijedtem a szemeidtől. Amikor ugyanez harmadszor is megisméltődött, nem tudtam ellenállni a versornak

“Nekünk találkozni kellett...”

“...így? Nem. Ihatunk együtt egy kávé.”

Szemeid továbbra is komolyan pislogtak rám és sehol az arcodban nyoma sem volt mosolynak vagy egy csöppnyi kacérságnak. Ismerem a flört minden huncutságát és megtapasztaltam a szexuális ingerlés minden változatát az intellektuális csevegéstől a felfedező térdkontaktusig. De a nyíltság újdonság volt számomra, amit ritkán élveztem és már csak ez is lehetetlenné tette a visszautasítást. Volt azonban még egy oka, hogy elfogadtam a felhívást. Kezdtem hinni, hogy van valami mágikus a véletlenben, ami háromszor hozott össze minket azonos körülmények között egy zsúfolt áruházban. Szkeptikus vagyok az előreelrendelésben, de mint minden skeptikus, a saját szkepticizmusommal szemben is skeptikus vagyok és titokban elfogadok apró eseteket, amelyek, hacsak pillanatra is, de talán lerombolják hitetlenségemet. (Nem tudom, mit válaszoltam volna, ha akkor elmondod nekem, hogy Te konstruáltad a találkozásainkat azzal az egyszerű csellel, hogy a cipőimet követted a kabátosor alatt, mert látni akartad, hogyan reagálok a látszólag lehetetlenre.)

“Miért ne mennénk kávézni. Szedd össze a csomagjaidat és...”

“Nincsenek.”

“Egy se? Nem mindennapi nő vagy. Leértékelésen nem esel kísértésbe.”

“Az vagyok.”

“Nem mindennapi?”

“...és nem esek kísértésbe. Pontosan azt csináltam, amit te. Figyeltem őket és csodálkoztam.”

Találtunk egy asztalt a zsúfolt kávézóban. Csomagokkal terhelt emberek vettek körül minket: kinyújtott lábak, ernyedten lógó karok, kimerülten a nevetséges hajszájától és eltelve a vásárlás tettjétől. Nem terhelve csomagokkal felkeltettük érdeklődésüket és azt a fajta megrökönyödést keltettük, mit a jegyvizsgálatra csomag nélkül sorban álló légiutas. Megtöltöttem a csészédet és amikor a cukorért nyúltál, feldöntöttem. A folt vádolva terjedt az asztalterítőn. Szemek meredtek ránk. Alattomban kíváncsiskodó arcok nyíltan ellenségessé váltak.

“Talán el kellene...”

“...mennünk máshová?”

“Ismered “A Grotto”-t? Sötét és inkább lezser és...”

“...ellenállhatatlan.”

“Viszont bizonyos formalításokat be kell tartani.”

“Úgy hangzik, mint valami félig szentély félig bordély.”

“Egy Dipak nevű pasas vezeti.”

“Iszik.”

“Igen. És mindenki Dipónak hívja.”

A taxiban meséltem Neked a Grottóról. Akik be akarnak rúgni, a bárpultnál ülnek és Dipó méltó vetélytársai az ivásban. Akik beszélgetni kívánnak, az asztaloknál ülnek. Ezeket csak a pult felől jövő fény világítja meg, vagyis minél távolabb a bártól, annál sötétebb és annál kisebb az esély, hogy az ivók zavarják az embert.

“Ezek szerint az intimitás fokát be lehet állítani.”

“A bártól való távolsággal.”

“Túl szép, hogy igaz legyen.”

“Ha az asztalnál ülünk, Dipo feltételezi, hogy nem akarunk inni.”

“És ha mégis rendelsz az asztaltól?”

“Csak a kíséretet kapod.”

“Dipo természetesen elfogyasztja az alkoholt.”

“Nagyon kövér, nagyon csúnya és...”

“A szükséglete nagyobb, mint a miénk.”

“...és a legkedvesebb ember, akit ismerek.”

“Remélem, nem lesznek sokan ott.”

Kívánságodnak megfelelően a hely üres volt. Dipo azzal a jóindulattal köszöntött minket, amivel mindenkit. Bókolt Neked a szemével és majd elrepült a boldogságtól, hogy két dupla gin-tonicot rendeltem. Az első rendelés optimizmusra hangolta.

“Ha újra akarsz tölteni,” mondta “csak villants fel egy gyufát az asztalodnál.”

Abban az állandó alkonyban foglaltunk helyet, amit A Grotto középső része nyújt és igazoltuk Dipo optimizmusát, mert tonicunkat gyorsan kiürítettük.

“Mit frissít fel a tonic?”

“A hólyagot, gondolom.”

“Hol van a női mosdó?”

“Olyan nincs.”

“Nincs?”

“Sem férfi, sem női. Csak egy vegyes osztály a bár mellett.”

Meggyújtottam egy gyufát és Dipo olyan gyorsan jelent meg a két pohár tonickal, hogy valószínűleg már előre kitöltötte őket, majd Téged a mosdó felé irányított. Már rég abba hagytam a csodálkozást azon, hogy mit csinálnak a nők a mosdóban. Tulajdonképpen idővel inkább hálás lettem a pihenőkért, amiket ezek a hosszú ottidőzések adnak nekem. A szünetekben hajsza vagy menekülési terveket kovácsoltam. Alig volt időm magamra, Te már is visszajöttél.

“Van egy ajtó a mosdó másik felén?”

“Igen.”

“Hová vezet?”

“Dipo hálósobájába.”

“Amit a vendégek használhatnak?”

“Némelyik.”

“Azért hoztál ide, hogy elvezess?”

“Levezesselek, talán. Inkább a kíváncsiság hajtott, mint...”

“Felséges úr.”

“Asszonyom.”
“Azt hiszem, nyugodtan hívhatsz Örömmek. Mindig is Öröm akartam lenni.”
“Feltételezem, hogy te pedig Vígasznak akarsz hívni engem?”
“Viginek, inkább. Barátságosabb. És ha valaki ugyanabban a mondatban hallja az Örömet és a Vígaszt...”
“Akkor karácsonyra gondol...”
“...vagy hogy ajánlsz valamit egy illusztrált szexkézikönyvből.”
“Amit nem teszek.”
“Még.”
“Hiszel a szerelemben első látásra?”
“Nem. Csak utólagos előrelátásra.”
“Visszapillantva. Mint egy poszthumusz kitüntetés?”
“Inkább. Nem gondolod, hogy az ember csak visszapillantva szeret?”
“Feltételezem. Az emlékezés elszöktet a jelen elől.”
“És fenntartja a jogot a jövőben a gyakorlat megisméltésére.”
“Amaturus esse. Szeretni fogni.”
“Lehetetlen eshetőségnek hangzott, amikor latin igéket ragoztunk. De még rosszabb...”
“... volt amaturum iri. Szeretve lenni fogni.”
“Még csak felfogni sem tudtuk ezt az eshetőséget.”
“Talán a Rómaiak többet adtak nekünk, mint az egyenes utakat, a törvényt...”
“...és a keresztrefeszítést.”
“Ahogy beszélgettünk, simogattad a kezemet. Úgy gondoltam, ez a szokásos női hízélgés, amíg észrevettem cselekedeteid szándékosságát. Középsőujjadat erősen a kezem fejére szorítottad, majd mutatóujjaddal felfelé simogattál.
“És most mit?”
“Meg akarom találni, hol vannak az ereid szelepei.”
“Miért?”
“Csak. Szeretem tudni, hol vannak a szelepek az erekben.”
“Mennyire tudományos.”
“Nekem nagy öröm, ha megtalálom a szelepeket és forgatom őket a bőr alatt, mint egy borsószemet. Ugyanakkor nagyon kedves dolog is.”
“Tehát egyetlen mozdulattal minden együtt van. Philos, eros...”
“... és agape.”
“Nem az első szótagon van a hangsúly és nem kell a szóvégi “e”-t kiejteni?”
“Nem, ha úgy érzem magam, mint most.” *

Dipo szobája nem volt kimondottan romantikus környezet. A fal tele volt aggatva meztelen nők képeivel, meghökkentő bonyolultságú kígyóember pózokban. Némelyiket fényképészkerettel vették fel, úgy hogy a nő anatómiájának csak egy-egy részletét mutatták, akár csak meghatározhatatlan helyű kulcslyukakon keresztül nézve. A képek ellenére a helyiséget egy óriási és használatnak látszó ág uralta. A mosdó ajtaja volt az egyedüli bejárat. Mindent együttvéve egy olcsó bordélyházi szoba klausztrófikus hangulatát idézte.

Még ideális környezetben is, az első alkalom egy nővel kivétel nélkül nem kielégítő tapasztalat szokott lenni számomra. Aggályosan magammal vagyok elfoglalva. Azt teszem, amit akar? Merjek többet, vagy kevesebbet? Undorodna, ha javasolnám... vagy csalódná, ha nem? Felérek a régi szeretőivel? A vetkőzés megalázó rítusa. Makacs cipzárak, kikapcsolhatatlan melltartók, Gordiuszi csomóvá előlépő cipőfűzők. Mindennél rosszabb azonban az a rémitő idegenség, először egy nőbe hatolni. Ha objektívan végiggondolom, a lehetőségek száma korlátozott: szorosabb, vagy lazább, melegebb, vagy hűvösebb, nedvesebb, vagy szárazabb, simább vagy érdekesebb.

Összesen nem több, mint huszonnégy kombináció. És mégis, a peniszem testemről leválasztott magányos idegenné válik. A szafáritól különváló felfedező. Nem emlékszem a részletekre, de Veled olyan biztonságérzetem volt, hogy az már egyenlő volt a meghittséggel. Később, ahogy a nyirkos lepedőn hevertünk, megpróbáltam elmagyarázni.

“Az első alkalommal sosem volt még ilyen nekem.”

“Minden nőnek ezt mondod.”

“Sebezhetőnek érzem magam...”

“Így hát hízelegsz nekik.”

“...és védekezem.”

“Mert akinek hízelegnek, könnyen felejt a tök...”

“...életlenséget.”

“Azért én hiszek neked. Éreztem, hogy az első alkalommal a rettenet határán voltál.”

“ ‘Alone, a stranger and afraid...’ “

“ ‘...in whorl I never made.’ “

“Egy szerető teste ismeretlen táj.

“Akklimatizálódunk kell.”

“Legalábbis meg kell ismerkednünk veled. A meghittségből lesz a biz...”

“...alom.”

“Hogy tudod a szavakat a nyelvem hegyéről ellopni?”

“Igy.”

Áthajoltál és megcsókoltál, nyelvem hegyét egy darabig az enyémen tartva. Nagy szemeid rám pislogtak, gyengédséget ébresztve bennem, ami lejjebb szállt a testemben és kifejezést követelt.

“Plaisir d’amour?”

“Több.”

Így kezdődött. Találkozásunk váratlan kincsek felfedezése. Beszédünk szójátékok és célzások. A szemantikát érzékvé tettük. A szavakat testté.

Csak Dipónál találkoztunk és akkor is csak néhány órára, de egyikünk sem emelt kifogást ez ellen.

Talán megpróbáltalak Téged a követelés kísértésébe vinni, amikor megkérdeztem: “Nem bánod, hogy csak ilyen rövid időt töltesz velem?”

“Nem.”

“Nem?”

“Minden pillanatot átélek, amikor veled vagyok és minden óra háromezer hatszáz másodpercet ad nekem.”

“És?”

“A szerelem átható. Átlépi a tudat zsákutcáját.

“Mint a depresszió.”

“Minden reagálást áthat.”

“A szerelem talán csak a depresszió fordítottja.”

“Belekényszeríti az embert olyan kapcsolatokba, amelyeknek a logika szerint nem szabadna létezni.”

“A reakció a bánatra és a boldogságra érthető, mert az okaik felismerhetők. De...”

“...a szerelemnek, mint a depresszióknak nincs felismerhető oka.”

“Betegség kórokozó nélkül.”

“Mint a rák?”

“És pont úgy leteper.”

Ahogy beszélgettünk, elkezdte csókolgatni. Először felfedezően, majdnem tapogatózva, de ahogy csókjaid intimitását fokoztad, céljuk is támadt.

“Kérlek, Öröm, ezt így nem szeretem.”

“Nem érdekel.”

“Téged nem érdekel, hogy én mit akarok, mit szeretek. Nem érdekel...?”

A szád túlságosan el volt foglalva, mintsem hogy válaszoltál volna, én pedig túlságosan élveztem, mintsem hogy tiltakoztam volna.

Később...

“Nem, drágám, nem érdekel. Szeretlek. Csak az igazit adhatom neked.”

“És először az életemben nem bántam.”

“Tudom.”

“Eddig mindig megalázonak tartottam a nő számára, hogy kéjt adjon felpeckelt szájjal.”

“Néha azt hiszem, te vagy a világon a legbutább férfi. Nekem okoz gyönyört.”

“Tényleg?”

“Nem a más öröméből fakadó gyönyört, hanem azáltal élvezem, hogy testi élvezetet okozok.”

“Nem magadat képzeled az én helyembe.”

“Buta vagy.”

“Vagy ártatlan?”

“A szájunkat a szerelem szavaira használjuk...”

“Így használhatjuk a szerelem cselekvésére is”

“Igen, a száj a leghatásosabb szerelmi közvetítő.”

“És te vagy a világ legokosabb nője.”

“Mesélhetek neked egy történetet?”

“Légyszíves.”

“Egyszer egy aranylakodalomra voltam hivatalos.”

Nem említetted, hogy tegnap volt-e, a múlt hónapban vagy tíz évvel ezelőtt, ezáltal minden elmékedemnek életednek arról a szakaszáról elébe vágva. Kövérebb voltál akkor, vagy soványabb, ártatlan vagy tapasztalt, naiv vagy kiművelt?

“Az öregember, akinek az aranylakodalma volt, felállt, hogy italt töltsön a feleségének, aki ezalatt elrendezte a párnát a székén, hogy kényelmesebb helye legyen, miután leült. Az egyik vendég felhívta rá a figyelmem. ‘Nézd’ mondta, ‘az egész életet együtt töltötték és még mindig így törődnek egymással.’ ‘Nem tehetnek róla,’ feleltem, ‘Még ha több életet is töltenének együtt, sem fedeznék fel, mi a szerelem, hanem a törődésre támaszkodnának, mint az életbiztosításra.’ A vendég ezen elborzadt.”

“Megígérem neked, hogy belőled sosem fog ez a fajta érzelmi befektetés válni.”

“Felesleges. Mi szeretünk.”

“Nézzük meg, mi van e szentélyen kívül?”

Ez volt az egyetlen alkalom, hogy kimerészkedtünk Dipo barlangjából. A nap, miután erőtlentítő hőséget sugárzott egész nap, kezdett kimerülten a fák mögé roskadni. Az utcák szélén virágzó erdőlánya fák sorakoztak.

Apró piros virágok foglalták el a levelek helyét: minden fa vörös fáklya lett. De gyorsan égő fáklyák, mert még a virágzásuk alatt az utca tele volt piros virággal vörös tócsákat képezve a fák alatt. Pépszerűvé és sötétvörösé váltak, ahogy elrohadtak vagy a betonba taposódtak. “Ne lépj rájuk,” kértél - “mert akkor véreznek.” Ujjainkat összeérintve bonyolult balettlépéseket lejtettünk, hogy elkerüljük a virágokat. Nem tudom, mit gondolt, aki látott, hogy két felnőtt látható minta nélküli ugrójátékot játszik a járdán. Az utca másik felén levél és virág nélküli fák csontvázszerű tagjaikat nyújtották a sötétedő ég felé, míg a könnyű esti szellő a még lombos fák legfelső ágait kuszálta.

“Tudsz valamit a fákról, Vigi?”

“Egy keveset. Miért?”

“Tudod, hogy vannak közöttük optimisták és pesszimisták?”

“Azt hiszem, tudom. Az optimisták kinyújtják lesoványodott karjaikat, hogy visszatartsák a napot, míg a pesszimisták, bár még erősek és egészségesek, búcsút intenek neki?”

“Mennyire szeretlek. Mondd meg, miért.”

“Nem tudom.”

“Mi a szerelem?”

“Én is szeretlek, de kell, hogy egy nehéz kérdést egy lehetetlen kövessen?”

“Fontosak a válaszok?”

“Remélem, nem.”

Megszólalt a telefon az íróasztalán. Figyelte, ahogy minden csengetés élesebb lett, mint a következő, míg a készülék majdnem leugrott az asztalról tehetetlen dühében. Először csábította a gondolat, hogy felveszi. Talán a rendőrkapitány volt az, vagy akár maga a miniszter akart vele azonnal beszélni. De hagyta, hadd csöngjön, mert félt, hogy a legkisebb megszakítás eltérítené szándékától, azáltal, hogy halasztást adna neki az újraértékelésben. Végre tehetetlensége elhallgattatta a telefont és ő folytathatta az írást.

* * *

Szeretlek, de nem tudom sem okát adni, sem bebizonyítani. Örömmel elfogadom a tényt mint valóságot de sem nem szükséges, sem nem lehetséges a valóságot bebizonyítani. Hanem a világ nem úgy látja a dolgokat, mint mi. Csak szerződések, üzletek, cserét, kölcsönös biztosítást ért, gyönyört a gyönyörért. Ami statisztikailag nem mutatható ki, az nem valóságos. A piac nem tud olyan jelenségeket szóval jelölni, ami nem tranzakció. Az emberek az elcserélhetőség értelmében beszélnek kapcsolatokról. Még Isten is bűnös. Nem szerette oly mértékben a világot, hogy megengedte egyetlen fiának a keresztrefeszítését cserébe a világ megmentéséért? (Krisztus, egy ilyen apával borzasztó lehetett egyetlen gyereknek lenni!)

Tudom, hogy együtt egy olyan összetett identitásba merülünk, ami sem te, sem én. Lehet, hogy olyan szavakat tulajdonítottam neked, amelyeket én mondtam ki, mert lehetetlen és nem is fontos, hogy magamat megkülönböztessem Tőled. Mondd el ezt a világnak és nagylelkű barátaid kölcsönösségről a szerelemben és egymás kiegészítéséről a kapcsolatban fognak makogni, ezáltal belekényszerítve azt, ami köztünk van, a tranzakciók kategóriájába. Elkerülhetetlenné válik, hogy lassan mi is ilyen relációkban gondolkodjunk. Van egy rettenetes előérzetem: érzem, hogy a folyamat elkezdődött.

Emlékszel, a múltkor egyik délután elkéstél? Dipóval ittam a bárnál, amikor levegő után kapkodva és idegesen berontottál. Csak örülöm kellett volna, hogy megjöttél, megvárni, hogy kifújd magad és rendelnem Neked egy italt. Ehelyett engedtem a kísértésnek és megkérdeztem: “Szaladtál, kedvesem? Valaki elől?”

“Nem” - felelted. “Asztmám van. Éppen volt egy szívrohamom. A mentális orgazmus tetőpontján vagyok.”

Még mielőtt befejezted, szavaid arculcsaptak. Észrevetted, kinyújtottad a kezed és az arcomra tetted. De a gesztussal a bűnöm nem lett levezekelve és sokáig tartott, míg gyorsan pislogó szemeid újra gyengédséget sugároztak. Mindennapi incidens, de arra utalt, hogy minden tiltakozásom ellenére kezdtem kíváncsi lenni Tebelőled arra, ami a tapasztalatomon kívül esett. Félttem, hogy ez a folyamat magyarázkodások

elvárásához fog vezetni. Kiagyalhattam volna, hogy aggódtam, hogy tényleg szívrohamod volt, vagy hogy elütött egy busz. El tudsz képzelni egy ilyen jelenetet közöttünk?

“Bocsánat, drágám, elkéstem.”

Csend.

“Tim kényszerített, hogy igyak vele egyet/elromlott a hajszárító/borzasztó dugó volt a városban/Maya feltétlenül meg akarta beszélni velem házassági problémáit...”

“Nem veszed észre, mennyire aggódok, ha elkésel? Oly kevésbé értékeled a szerelmünket, hogy...”

A szemantika alattomban tönkretenne minket. Kiértékelnénk és szerződéseket kötnénk kölcsönösen kötelező záradékokkal. A szavak olyan jól megolajozott rúgók, amik úgy zárják ránk a csapdát, hogy még csak egy nyikorgás sem figyelmeztet.

Voltak más jelzések is. Mindegyikük apróság volt és megtévesztően jelentéktelen. Nem szoktál rendkívüli fehérneműt hordani, és bár észrevettem a csipke stratégiai helyét és bonyolult mintáját a bugyidon, nem törődtem vele. De nagyon kihozott a sodromból, amikor egyszer pánikba estél, mert nem tudtuk megtalálni Dipo ágyának összevisszaságában.

“De miért nem tudsz néhány óráig bugyi nélkül maradni? Senki sem fogja megtudni.”

“Meg kell találnom. Nézd meg az ágy alatt.”

“Nincs ott.”

“Jaj Istenem, hol lehet?”

“Igazán nem értem, hogy miért olyan fontos.”

Végülis a végében találtuk meg és én végig tudtam, hogy miért olyan fontos. Szeretők és férjek nem könnyen törődnek bele, ha intim ajándékaiknak lába kel. Nyugtalanúságom okának is tudatában voltam. A féltékenység oly gyakori szeretők között, hogy a szerelemtől elválaszthatatlanként van nyilvántartva. Éreztem, hogy bennem is kezd feltámadni, bár jól tudtam, hogy minden gyötrelme abból származik, hogy az ember úgy érzi, tulajdonjogába beletapostak. Akárhogy is próbáltam palástolni, a birtoklás érzése jelen volt. De hogy is lehetne elkerülni, amikor még egy ilyen egyszerű mondat, hogy “enyém volt” is birtoklásra utal? A kifejezések mindenütt jelen vannak és piacmagatartásra kényszerítenek minket csupán azért, mert nem áll rendelkezésünkre más szókincs.

Amikor az útleveélbe való fényképeim kiestek a zsebemből, megjegyezted, hogy mennyire nem hasonlítanak rám. Könnyedén még azt is megjegyezted, hogy ezen a fénykép és személy közötti különbségen alapul a hamisított útlevelekkel való jól jövedelmező kereskedelem. Később azonban mégis megkérdezted:

“Mikor mész el?”

“Elmegyek? Miből gondolod?” Akkor eszembe jutottak a fényképek. “Csak úgy csináltattam őket.”

“Hogy?”

“Nem hogy, valami más okból.”

“Mi okból?”

“Nem érdekelne téged.”

“Megígéred, hogy szólsz, ha elmész?”

“Természetesen.”

Azóta is tudni szeretném, hogy minek. Hogy adjak neked időt alternatív megegyezésekre? Tényleg csak egy megegyezés van közöttünk, kimondatlan és íratlan szerződés? Nem hiszem. Nem most, semmiképpen. De lesz. A piac zsargonja ármányosan kompromittálni fog minket. Szavakat fogunk használni, amelyek bemocskolják tapasztalatainkat és ahogy egyre jobban hozzájuk szokunk, el fognak

tűnni belőlük az utalások. Azért találkoztunk, mert ki akartuk nevetni az embereket a piacon és el kell válnunk, mielőtt csatlakozunk hozzájuk.

Nem bízom az emlékezésben. Nem hiszem, hogy ezt a tapasztalatot valamelyikünk is kövületként fogja őrizgetni az emlékezetében. De ez úgysem lehetséges. Az emlékek halványulnak, változnak, átadják helyüket másnak. De a tudás, hogy léteztek, azt hiszem, az megmarad. Legyen ez a tudás vigaszunk és örömünk.

* * *

Miután befejezte a levelet, összeszedte a lapokat és el sem olvasva őket, leragasztotta a borítékot. Dipónál akarta hagyni, ahol majd Öröm átveheti másnap, amikor találkájukra megy. Dipo bárja volt az egyetlen hely, ahol kapcsolatban álltak. Nem ismerte sem Öröm címét, de még csak az igazi nevét sem. Hallgatólagosan egyetértettek az anonimitásban, mert azt tartották, hogy ahol a személyazonosság nyilvánvaló, ott a címkék használata felesleges.

Furcsa hangulatban sétált a városban, miután Dipónál hagyta a levelet. Arra számított, hogy majd szomorú lesz vagy legalábbis kifosztottnak érzi magát, de egyik sem következett be. Esti csúcsforgalom volt. Minden jármű, ami elhúzott mellette emberekkel sietett házassági, gyermeki vagy titkos kötelezettségeik kielégítésére és azon tűnődött, inkább objektív módon, milyen jól szórakozna Öröm, ha megfigyelhetné, hogyan akadályozzák egymást a megérkezés fölötti aggodalmukban. De gondolatai nem Örömmel foglalkoztak legfőképpen. A közlekedési lámpákkal versenyt rohanó, jobbra forduló vagy gyorsabb sávra váltó autók látványa gondolatait a munkája felé fordította: közúti baleseteket elemzett, nem a helyszínen, hanem utólag. Nem az volt a feladata, hogy minden egyes balesetről ítéletet mondjon, hanem arról dönten, hogy a balesetek száma csökkenthető-e, ha a közlekedési lámpákat máshogy állítják be, ha az úttest kettéválasztását vagy az útszakasz akadálytalanítását alkalmazzák. E célból minden, a városban történő baleset adatait megkapta. Miután kielemezte az anyagot, bizonyos balesettípusok elkerülésére javasolni szokta, hogy például csúcsforgalom esetén egyirányúsítsanak bizonyos utcákat. Munkája nem volt sem unalmas, sem izgalmas és még csak különösen fontosnak sem tartotta.

Pályafutása elején arra a következtetésre jutott, hogy a balesetek fő oka az emberi tévedés. Ezt a kategóriát viszont nem használhatta. A baleseteket mindig a járművezetőn kívül álló okoknak kellett tulajdonítani. A tévedés olyan tulajdonság, ami embereknek nincs megengedve. Ebben a kissé elgondolkozó állapotban nem vette észre azonnal az utca másik felén összecsődült tömeget. Egy nyilvánvalóan nagy sebességgel haladó autó átment az útelosztón és nekiment egy lámpaoszlopnak. Valami szokatlan kíváncsiságtól hajtva átment az úton és átdolgozta magát a tömegen, lustán eltűnődve, vajon képes lesz-e egy valódi balesetet a később az íróasztalán megjelenő adatokkal kapcsolatba hozni.

A szolgálattévő rendőr jóindulatú pasas volt és rásugárzott a csődületre, ahogy bejelentette 'mindkettő halott' és bólintott, bejelentésére mosolyogva nyugtázva a színlelt elképedés morajlását. Az autó, fényes és könnyű, mint egy flitter, úgy összenyomódott, hogy a harmonika és egy púpos hát keverékének látszott. A lámpaoszlop szeretettel hajolt az utastérbe nyomott motor fölé. Átsétált az ablakhoz, hogy megszemlélje a halott utasokat, akiket a törhetetlen szélvédő tejüvegszerű homályossága elrejtett. A rendőr, látva érdeklődését, magyarázattal szolgált: "Elvesztette uralmát a jármű fölött, amikor megpróbálta elérni a zöldet."

Ahogy átnézett a férfi fölött a vezetőülésein, fokozatosan felismerte, hogy az utas Öröm volt. Arca nekiütődött a műszerfalnak és feje furcsa szögben lógott. Mintha a ruhája hátára nézne le. Ahogy nézte, agya kezdett árulkodó részleteket regisztrálni. Az

ütközés pillanatában valószínűleg kinézett az oldalablakon. Ha magasabb lett volna, nem vágódott volna előre ekkora erővel. Nocsak, szemüveget viselt és a sűrű pislogást, amitől ő úgy meghatódott, a kontaktlencse okozta. Mint sok nő, ő is a biztonsági övében ült.

Ahogy elsétált, képtelen volt érzelmeit besorolni. Sem bánatot, sem kint nem érzett. Jogában állt, hogy egyiket se érezze, hiszen viszonya Örömmel véget ért. Sem nem félt, sem túl érzékeny nem volt, amikor arra gondolt, hogy az iratokban, amik majd íróasztalára kerülnek, részleteket fog megtudni róla.

Céltalanul járkált. Ahogy Dipo bárjához közeledett, azon a napon már másodszor, rájött, hogy nyugtalansága csalódásból eredt. Öröm sosem fogja elolvasni a levelét. Akkor egy új gondolat villant át az agyán. Tényleg Öröm feküdt holtan az autóban? Egy töröttnyakú nőt látott, szétfeszített arcát részben egy kitekeredett szemüveg takarta és hogy kicsi volt, azt abból következtette ki, hogy előreesett. Hogy lehetett annyira bizonyos benne, hogy a halott, torz alak tényleg Öröm volt, akinek személyazonossága annyira a jelenlététől függött? Ahogy ezek a gondolatok átjárták, felnézett az esti égre. Kopasz fák próbálták erőtlenséggel visszatartani a lenyugvó napot, míg a lombos fák lemondóan búcsút intettek neki.

* Lefordíthatatlan szójáték. Az agape szó másik olvasata ('egép'), ahogy a szereplő szándékosan ejtette, annyit jelent, mint 'tátott szájjal'.

A japán lány

Nem voltam jelen apám kivégzésénél. Ez nem jelenti azt, hogy a részleteket sem tudom. Anya nem kímélt meg tőlük. Ő ott volt.

Furcsa mód, ha bizonyos eseményeknél nem vagyunk jelen, sokkal gyötrelmesebbnek tűnnek, mintha ténylegesen átéltük volna: ahogy képzeletünk más kínjait kiszínezi, jobban fáj, mintha a saját bőrünkön éreznék. Két éves voltam, amikor a japánok kivégezték Apát, és ha ott lettem volna sem tudnék emlékezni rá.

Még a megkeményedett frontparancsnok is szükségtelennek tartotta a jelenlétemet.

“Az ön férjének a bűne a japánok ellen nagyon nagy és sértés császáruk isteni mivolta számára.” Magyarázta a parancsnok. “Szükséges, hogy felesége tanúja legyen a kivégzésének és részt vegyen a szenvedésében.”

Apa neve Jasper Cuthbert volt és JC néven volt közismert (még Anya is úgy hívta). Orvos volt és a szingapúri eurázsiai közösség prominens tagja.

“Apád, Christian,” - szokta Anya mondani - “nagy kaliberű ember volt.” Itt meg szokott állni, hogy emberének nagyságára emlékezzen.

Szemei egy pillanatra el szoktak homályosulni, majd felélénkülve elő szokta venni Apa fényképeit.

Egyet kellett értenem vele, hogy Apa tényleg nagyon jó benyomást keltett. Több, mint hat láb magas volt, bajsza állán túl lelógott és a pocakja maga mögött hagyta mellkasa térfogatát. Úgy képzeltem el őt, hogy mezítelenül és szégyenkezés nélkül odaállhatott volna az Olimpusz lejtőire.

“Ne felejtse el, Christian, fiam, hogy nemcsak tiszteletet parancsoló benyomást keltett, hanem igen nagyra becsülték orvosi körökben is.”

Gyakran csodálkoztam, hogy elképzelhetetlenül vékony anyám hogyan állta meg a helyét egy olyan ember mellett, mint apám, de emiatt Apa iránti szeretetem nem lett kisebb. Sőt, gyilkosai népére az évek során nem csökkenő gyűlölettel gondoltam. A gyűlöletet természetesen Anya elbeszélései is táplálták, ő pedig nem fukarkodott a részletekkel.

“Orvos volt, Christian, az Edinburghi Egyetemen végzett. Elsőként a világ e tájáról! Az angolok egyenrangú félként kezelték. Beszélt, vadászott, ivott velük. Egyenrangú fél, érted, Christian, akinek megengedték, hogy saját szanatóriumot tartson fel európai orvos felügyelete nélkül.”

“Miért gyilkolták meg a japánok, Anya?”

Ajka legörbült. “Amikor a japánok megszálltak minket, példát akartak statuálni prominens kínaiakon, hogy kimutassák Kína fölötti felsőbbrendűségüket, ugyanis Kínával már több éve háborúztak. Ezek között a kínai urak között sok volt apád közeli és bizalmas barátja.” Kicsit szipákkolt, majd kétségkívül eszébe jutott, hogy Apa önfegyelmet követelt

minden körülmények között és összeszedte magát. "JC olyan ember volt, aki a barátságokat megbecsülte. Ezeket a kiváló kínaiakat páciensnek álcázta és elrejtette őket a szanatóriumban."

"Mi történt azokkal, akiket nem bújttak el?"

"Azokat lefejezték és a fejüket póznára tűzve kiállították a fontos útkereszteződéseken. Ilyen emberek elrejtése nagy bátorságot kívánt és az biztos, hogy apádnak nem volt hiánya a bátorságban, Christian."

"Hogyan jöttek rá a japánok?"

Összeszedett arcvonásai megkeményedtek. "Ez az alattomos Szelvam, aki megbukott az orvosi egyetemen és akinek apád orvossegédi állást adott, volt a besúgó."

"Miért tette, Anya?"

"Azt hiszem, abban a reményben, ha apádat eltávolítja, a japánok megengedik neki, hogy vezesse a szanatóriumot."

"Mi történt, miután a japánok megtudták?"

Anya felhagyott minden önfegyelem színlelésével, arca rángatózni kezdett.

"A kempetait elvitte. Három nap múlva közölték velünk, hogy visszahozzák a szanatóriumba kivégezni."

Szemei megteltek könnyel, a könnycseppek legördültek az arcán és az orrából szivárgó náthával keveredtek. Nehezen folytatta:

"El nem hiszed, mit csináltak belőle, Christian. Hogy mit csináltak három nap és három éjszaka. Amikor bejött a szanatórium kertjébe és megpillantottam, nem akartam elhinni, hogy az én JC-met látom.

Arca többször megrándult.

"Apád bátor ember volt, Christian, és büszke férfi. Az a lény, akit akkor reggel a Kempetait hazahozott, reszketve járt és csak a lábára nézett. Ruhája tépett volt és tele azzal, amit mi piszoknak véltünk, amíg elég közel nem került, hogy szaga megcsapja az orrunkat."

Anya itt megállt, hogy időt adjon nekem a jelenet elképzelésére és hogy kifújja az orrát.

"Tele volt a saját... a saját ürülékével."

Megrázta a fejét és nyelt. "A kezeire néztem. A legcsodálatosabb kezei voltak, mindig frissen manikűrözve. 'Egy orvosnak,' - szokta mondogatni, - 'legyenek ápoló kezei.' Most nem volt körme és az ujjhegyei alvadt vértől ragadó csonkok voltak."

Mindnyájunkat köréje tereltek. Abdul Rahmant, a mentőautó sofőrjét, az ápolónőket, az ayah-kat, akikhez apád mindig olyan udvarias volt, bár ők csak cselédek voltak, akik takarítottak és a vécét tisztították. Mindenkinek, minden egyes embernek könny gyűlt a szemébe."

Az elbeszélés ezen pontján Anyának is annyi könny gyűlt a szemébe, hogy újra abba kellett hagynia a mesélést.

"És akkor hallottunk valami gagyogást. A hangok apád torkából jöttek, de vékony, siránkozó hangok voltak. JC-nek mindig is mély, dallamos hangja volt. Amit hallottunk nem az ő hangja volt, nem az igazi hangja és mindenki döbbenet hallgatott. A motyogásban volt valami furcsa ritmus. Azt hiszem, akkor hirtelen megértettük, hogy mi történik. Az én büszke, bátor JC-m, az orvos, akit mindenki olyan nagyra tartott, könyörgött. Könyörgött az életéért. Éppen olyan tisztán hallom a szavait, mint évekket ezelőtt. 'Nem akarok meghalni. Kérem, ne öljenek meg. Nem akarok meghalni, kérem, ne öljenek meg.' Újra és újra ismételte a könyörgést."

Most én is abban a kertben éreztem magam. A kora reggeli fény szivárványt varázsolt a harmatcseppekből. Hűvös volt és virágpór illata érződött a nedves levegőben. A föld túl szép volt, hogy itt lehessen hagyni és az én hajdan büszke és bátor apám rimázkodott, hogy még egy kicsit itt maradjon.

Áthajoltam és átöleltem Anyát, olyan szorosan öleltem magamhoz, hogy a történet végét a fülembé mondta, elszuttogta.

“Megásatták vele a sirját. Nem tudom, miért egyezett bele. Talán azt gondolta, ha pontosan úgy tesz mindent, ahogy parancsolják, akkor megkegyelmeznek neki. De lehet, hogy csak még néhány percet akart nyerni.” Anya teste reszketni kezdett. “Olyan gyenge volt, hogy több mint egy órát tartott, amíg elkészült vele. Többször összeesett és a parancsnok az arcába rúgott és felrángatta. A sír egyik végéhez térdeltették és tarkón lötték.”

Ahogy az évek múltak, a legtöbb ember elfelejtette a japán megszállás éveit. De én nem. Ha lehet, a japánok iránti gyűlöletem még csak nőtt.

Gazdasági sikereik csak rontottak a dolgon. Seiko készítette a hüvelykzszorítókat, NEC az elektromos generátorokat, amivel Apát kínozták, Mitsubishi gyártotta azokat a célzószervezeteket, amiknek a segítségével dobták ránk a bombákat, valamint a golyót, amivel Apa agyát átlőtték.

Még Yolanda sem változtatott ezen.

Egy munkahelyi partyn ismerkedtem meg vele. Nem mondom, hogy szerelem volt első látásra, de ahogy belegondoltam, ami gyakran jobb tanácsadó, mint az első meglátás, kíváncsi volt, sőt, majdnem tökéletes: úgy éreztem, hogy ezzel a nővel el tudom tölteni életem nagy részét.

Mellei felfelé álltak, a feneké lefelé lógott és a mosolya az ember szívébe hatolt. Még más is volt, amit ellenállhatatlannak találtam Yolandában. Szeretett csendben, mosolyogva ülni, fejével valami titkos dallam ütemére bólogatva. Mintha keresett volna valakit, akivel ezeket megoszthatja, és én szerettem volna az a személy lenni.

Nemsokkal megismerkedésünk után, és Anya nagy öröme, eljegyeztük egymást.

Boldog napok következtek. Yolanda tudott Apa kivégzéséről és feltételeztem, hogy értette japángyűlöletemet. Nem kellett magyarázgatnom, hogy miért hordok Omega órát, járok egy öreg Volkswagennel és nézek Philips tévét, mégha drágább is, mint a Sony.

Legalábbis én úgy véltem, hogy tudja.

És akkor egy vasárnap délután Kaorival jött haza teázni.

Kaori színe világosabb volt, mint a legtöbb kínaié, kicsit sasorra volt, szabálytalan fogai, amik táncoltak, mosolygás közben.

“Kaori?” - kérdeztem. “Milyen kínai név ez?”

“Kaori japán, kedvesem” - mondta Yolanda, mosolyogva és fejével ritmikusan bólogatva. “Minden japán név jelent valamit és az ő neve illatot jelent.”

Azt hiszem, akkor éreztem az illatát először. Az emlékezet a legmegbízhatóbb képesség és lehet, hogy csak szeretném azt hinni, hogy az első találkozásnál éreztem az illatát. Hiába próbálok az illatára most emlékezni; nehéz felidézni a napfényben táncoló pillangók illatát, a holdfényét a pázsiton, a fák mögötti alkony aromáját.

Emlékszem, hogy megkérdeztem, “Miért neveztek a szüleid illatnak?”

Vihogott és egyik kezét a levegőbe emelte. Csengettyűk csilingelése és pillangók szárnycsattogása. “Amikor kisbaba voltam...”, egy kis sóhaj, “amikor megszülettem, apa megszagolt és azt mondta, hogy illat vagyok.”

Gyors pillantást vetett Yolanda felé, mielőtt megkérdezett: “Úgy gondolod, igaza volt?”

Tudtam, hogy gyűlölnöm kellene ezt a lányt. Japán volt, egyike apám gyilkosainak. Ehelyett azonban valami az ellenkezőjét tette énbennem. Próbáltam a kora reggeli kertre gondolni, ahol egy büszke és bátor férfi az életéért könyörgött. Nem

tudtam. Mélyeket lélegeztem, hogy minél több illatot szippantsak be, ami ennek a bájos japán lánynak a bőréből áradt.

Amikor Kaori elment, azt mondta: "Viszontlátásra" és közben oly könnyedén érintette meg a karomat, hogy jóformán nem is éreztem az ujjait a bőrömön. És mégis, pontosan tudtam, hol értek hozzám még sokáig azután, hogy elment.

Azon az éjjelen nem voltam boldog Yolandával. Általában szerettem a gátlástalanságát, valamint testének szagát és előre örültem annak a nagy békének, ami együttlétünk után szétáramlott bennem. De ezen az éjjelen boldogtalan és kielégítetlen voltam, ahogy horkolását hallgattam.

Másnap reggel Kaori telefonált az irodába. A bank, ahol dolgozott, cocktail-partyt adott és Kaori érdeklődött, hogy ráérnék-e elmenni.

"Hánykor lesz és ki lesz ott?" kérdeztem csupán azért, hogy meghosszabbítsam a csengettyűket és pillangókat.

"Hét órákor lesz és szingapúriak lesznek ott. Sok-sok szingapúri." Egy kis vihogás. "Mister Christian is ott lesz?"

"Mister Christian ott lesz." - biztosítottam őt.

Az összejövetel az a fajta szokásos party volt, amit a cégek szoktak adni. Rengeteg alkoholt fogyasztottak, névkártyákat cseréltek a legbanálisabb közhelyekkel együtt. Soha nem értettem, hogy mi célt szolgálnak ezek a partyk.

Ezen az estén azonban megvolt a magam célja. Követtem az illatot körben a teremben, mintha vezetnének. Furcsa volt, hogy bár alig érezhető, de sem a drága parfümök, sem az izzadság és alkohol bűze nem tudta elnyomni.

"Akarom, hogy a barátom legyél, Christian" - szólalt meg Kaori miközben kissé nekem dőlt.

Barát? Én nem barátságot akartam. Én szagolni akartam őt, megízlelni, teste legtitkosabb helyeit is.

Mély lélegzetet vettem. "Igen, Kaori, én is a barátod akarok lenni."

Ami igaz, az igaz, furcsa barátság volt.

Részemről mind vágy volt. Amikor csak illatát éreztem vagy megérintettem őt, a szívem fájt. Torkomat dagadás fojtogatta, testem más részét szintén dagadás kínozta. És mégsem próbálkoztam semmiféle szexuális közeledéssel. Nem azért, mert Kaori hűvös volt irányomban.

Ellenkezőleg, nagyon is kedves volt. Gyakran megölelt, tapsolt és megcsókolt, amikor úgy vélte, valamit ügyesen cselekedtem, és még csak gátlásai sem voltak, hogy hol érintett meg. Sokszor feküdt velem az ágyban, és két alkalommal az egész éjszakát mellettem töltötte.

Nekem mindvégig volt valami fogalmam, hogy miért tartottam vissza magam. Amikor együtt voltunk, Kaori a hazájával ismertetett. Én nem beszéltem neki Apa haláláról, sem a japánok iránti mély gyűlöletemről, de úgy látszott, neki volt szüksége arra, hogy többet tudjak a népéről, mielőtt közelebbi kapcsolatba kerülünk. Így hát beszélt. És én, lélegzetének édességét belélegezve, csengettyűket hallva a hangjában, kezeiben pillangók táncát látva, figyeltem.

Tanultam a sado, a teaceremónia kifinomultságáról, és a kadouról, a virágok körülményes elrendezéséről, ami egy miniatűr világot alkot. Megtanultam szeretni a tizenhét húrú koto hárfán játszott zenét. A koto zene bonyolultán kidíszített tud lenni a barokk túlcifrázottsága nélkül vagy oly egyszerű, hogy szinte szegényesnek hat. Megértettem a hikamae elvét, a finom burkolt választ, amiben az "igent" és a "nemet" a hallgatóságos tudomásulvétel helyettesíti.

Barátságunk egy ilyen pillanatban ért véget.

Lakásom erkélyén ültünk, hagytuk, hogy az alkony beburkoljon minket. Élveztem az illatát, ami az éjszaka közeledtével mindig intenzívebbé vált és a fantáziám ilyenkor elszabadult.

Kaori megkérdezte: "Akarod, Christian...?"

"Hogy akarom-e?" Természetesen akartam. Hónapok óta erre vártam.

"...tudni, hogy hogy csókolóznak a pillangók?"

Semmi sem volt távolabb a kíváncsiságomtól, mint a lepidopterák szerelmi előjátéka, de azt mondtam: "Igen. Akarom. Akarom tudni."

"Tedd a bal szemedet az én jobb szememre és megmutatom, amit tudni akarsz."

Úgy tettem.

Tudatosult bennem, hogy szempillák verdesik az enyéimet, csiklandozás és egy kis szurkálás, könnyek összekeveredése. De ezután nem tudok többre emlékezni. Nem emlékszem, hogy ágyba mentünk, hogy levetköztünk, még a behatolásra sem. Útálom az "egydarabban szótt" kifejezést, amikor a művészetre alkalmazzák. Olyan fellengzős. De ez az egyetlen helyes kifejezés, amivel a történeteket le tudom írni. Tudatában voltam szagoknak, ízeknek és gyönyörnek, de nem mint különálló eseményeknek, amelyek végkifejlethez vezetnek.

És utána nem voltam képes emlékezni. Kénytelen voltam a tapasztalatot újra átélni.

Újra és újra megtettem azon az estén és a következő hónapokban. Elfelejtettem Yolandát, elfelejtettem Anyát, és még Apa gyilkosságát is. Egyetlen szükségletem volt, hogy újra átéljem, amit mindig elfelejtettem.

Három hónappal azután, hogy megszűntünk barátok lenni, összeszedtem annyi bátorságot, hogy feleségül kérjem.

"Kérdezni akarok valamit, Kaori". Abbahagyta, amit éppen csinált, a kéz abbamaradt és azt hiszem, az illat is.

"Én is akarok mondani neked valamit, Christian."

"Te mondd először, amit mondani akarsz."

"El kell mennem. Vissza kell mennem Japánba, hogy férjhez menjek."

Az éppen ágaskodó testrészem összeomlott, de sokkal rosszabb volt, ami bennem tette ugyanezt. "Miért?" kérdeztem, alig tudatában a pillangócsókoknak és a szájnak, ami mástól is sós volt, nemcsak a könnyektől.

"Az eljegyzésem ideje lejárt, itt a házasságkötés ideje. Családjaink várnak rá és én is."

Könyöröghettem volna az életemért, ahogy az apám tette. De én talán büszkébb vagyok nála.

Így élek és megpróbálom élvezni a két lányom társaságát. Amelia tizenöt, Amanda tizenhárom. Mindkettő Yolandára hasonlít. Vagy inkább, mint amilyen Yolanda volt. Elhízott a terhességektől és a házasság adta tiszteletreméltóságtól.

Belőlem a japán nyelv és művészet helybeli szakembere lett. Nem cél nélkül. Keresem bennük Kaori illatát és ízét, de tudom, hogy sosem fogom megélni őket ott.

Gondoltam rá, hogy megyek és megkeresem őt, de tudom, hogy kultúrájának gyakorlatiasságával nem bátorítana.

"Megváltoztam és talán már nincs többé az az illatom, amit keresel" mondaná, ha valaha is megtalálnám.

Feltételezem, hogy igaza lenne, de ez a tudat egy csöppet sem tesz boldogabbá.

A sötétet beragyogó emlékek

A fájdalom mindig vele volt: néha vakító szikraként, szúrt, mint porszem a szemben. Általában soha nem szűnő fájás volt, ami jött és ment, mint apály és dagály. Amikor nagyon rossz lett, nyögött és olyankor a fehérruhás nő odajött és beleszúrt egy tűvel abba, ami a fenekéből még megmaradt. Amint a fájdalomcsillapító hatott, mély, álomtalan alvásba zuhant. Nem ezt akarta, de túl gyenge volt, hogy tiltakozzon. Nem tudta közölni velük, hogy inkább ébren maradna és elbánná a maga módján a fájdalommal. Amikor magánál volt, valami Őbelőle mindig vele volt és amíg Ő vele maradt, a fájdalom nem számított. Az emlékek újra gyülekeztek, ahogy a morfium hatása múlni kezdett...

Asszonya felkelt pisilni, ahogy mindig szokta hajnal előtt.

Kicsit kinyitotta a szemét és figyelte, ahogy átmegy a szobán.

A halovány fény húsát keményebbé varázsolta, mint amilyen valójában volt, olyan kiterjedéssel ruházta fel, aminek nem volt birtokában. Szemügyre vette a domborulatokat és síkságokat, a horpadásokat és sötét foltokat, az örömöket. Amikor így erőlködött, hogy lássa Őt a félhomályban, olyan volt, mintha megérintette volna, szemei megálltak ott, ahol ujjhegyei is elidőztek volna. Hallgatta a vizelés surrogását és vele együtt érezte a megkönnyebbülést. Az ágy nyikorgott és érezte, hogy asszonya feléje nyúl, még mielőtt a keze hozzáért volna. Kölcsonösen kívánták egymást. Sosem szűnt meg csodálkozni, hogy mennyire tökéletesen összehangolt az egymás iránti kívánczóságuk. Alhatott, amikor egy kis változás a nő lélegzésében, valami könnyű mocorgás jelezte, hogy kívánta őt, és szinte fel sem ébredve máris asszonyában találta magát. És a nő is olyan fogékony volt az ő testének kívánalmaira. Szokott mellette feküdni, mellkasa mozgását figyelve, vágyát visszatartva. Ha elég sokáig nézte a nőt, annak lélegzése megváltozott, sóhajtott, majd félrerúgva a takarót, lábával átfogta. Szerette ezeket a pillanatokot. Gondolat nélküli, őszinte reflexek voltak.

De idővel bizonyos dolgok nyugtalanítani kezdték. Első együtt töltött éjszakájuk után tudta, hogy erre a nőre nemcsak a vágy időfoszlányaiban van szüksége, hanem a kéj elmúltával is; szüksége volt rá, még mielőtt a teste újra kívánta volna. Volt valami maradandó közöttük. Közel akart lenni ehhez a valamihez, állandóan közel. Elmondta

neki ezt egyszer, amikor elnyugodott testtel egymás mellett feküdtek. Azt felelte: "Érints meg engem, amikor csak tudsz és olyan gyakran, amilyen gyakran csak tudsz. Ez minden, amit adhatok."

"Nem" - válaszolta. "Többről van szó. Sokkal többről. Egy együtt töltött életről. Otthonról, gyerekekről. Állandóságól. Mindezt akarom."

Nevetett. "Légy velem hosszabb ideig és meg fogod érteni, miért beszélek így. Fogok neked állandóságot adni, de nem azt a fajtát, amit kérsz. Nem fogod megérteni azt a fajta tartóságot, amit kínálok. Nem most. És nagyon sokáig nem. Talán soha.

És a férfi tényleg nem értette. Akkor lehetetlenség volt felfognia, hogy mit jelentsenek a nő szavai. Csak most, amikor a sötétség már majdnem teljesen körülfogta, kezdtek a képek sugározni és értelmet nyerni. De amikor a nő beszélt róla, akkor lehetetlenség volt megértenie, mire célzott és nem okolta magát miatta. Visszaidézte az első alkalmat, amikor depresszióban látta asszonyát.

Iszonyatos volt. Soha semmi ehhez hasonlót nem látott. Nem szomorúság volt, nem melankólia, még csak nem is kétségbeesés. Feketeség volt, ami megelevenedett, amint az akarat elillant a testből.

Ott feküdt, teljesen felöltözve a szoba sarkában és a falat bámulta. Olykor beszélt is hozzá, megérintette, mint egy barátot, mint egy szeretőt. A férfi nevéen szólította, de a nő nem vett tudomást jelenlétéről. Melléje térdelt, megpróbálta a hátára fordítani. Csak az arcát akarta látni, a szemébe nézni. Olyan mozdíthatatlan volt, mint a fal, amire meredt. A férfi nem értette, hogy egy ilyen életteli teli, fékezhetetlenül pezsgő valaki hogyan válhat élettelenebbé, mint egy hulla.

Két napig ült mellette. És akkor minden előrejelzés nélkül asszonya megfordult, mosolygott és karjaiba vette őt. Ragyogóbb volt, mint valaha, szeretőbb, a nevetéstől kicsattanó. El sem mozdult mellőle egy egész héten át. "Mondd meg a helyettesednek, hogy intézze az ügyeidet az irodában. Mondd meg neki, hogy a főnökének fontosabb dolga van." Testét teste köré fonta és a férfi minden akaraterejét elveszítette. És jól tette, hogy maradt. Még most is, annyi év elteltével, emlékezett arra a hétre. Soha ehhez hasonlót nem élt át azelőtt. Meleg volt, gyengéd és elviselhetetlenül édes. Mindenekelőtt pedig a ragyogására emlékezett.

Elmúlt három hónap és meggyőzte magát, hogy a depresszió egy kivételes incidens volt, egy soha vissza nem térő hirtelen elmezavar. De ez csak még elviselhetlenebbé tette, amikor az újabb roham bekövetkezett. És a második még rosszabb volt.

Egy fél üveg whisky feküdt a földön és mellette egy üres altatósdoboz. Egy hétig tartott, amíg visszatért az életbe.

Akkor megkérdezte a férfi: "Nem vagy boldog velem? Nem akarsz élni? Élni csak azért, mert veled vagyok?"

"Semmi köze tehozzád. Csak énvelem van kapcsolatban."

"Betegség." - mondta.

"Nem betegség. Énhiány." - nevetett. - "Egy mínusz. Amikor az énem távol van magamtól."

Nem beszélt róla többet, csak néhány éjszaka elmúltával.

A klubban vacsoráztak, utána a kertben sétáltak. Köd takarta el a csillagokat, a fákat és a környező épületeket. A páratól sűrű levegőben nehéz volt lélegzeni. Hirtelen meglátták őket. Apró táncoló fénypontok a nehéz levegőben. Mindegyikük jeltűz volt, üzeneteket villogtatva a sötétben át.

"Szentjánosbogarak" - mondta. A raj felé nyúlt és elkapott egyet. A klub kivilágított verandájához sétáltak. Itt megmutatta a férfinak a bogarat a kezében. Szürkésbarna kis lény volt. A farkánál icipici nyílások nyíltak és csukódtak, de fény nem

villant fel. Nem volt más, mint egy közönséges repülő bogár, amilyent gondolkozás nélkül eltaposunk. "Ezek ilyenek a sötét nélkül" - mondta és elmosolyodott.

A férfi még mindig nem értette. Ki akarta gyógyítani őt a depresszióból. Betegség volt. Ami a testébe hatolt és ártott neki. Így hát könnyögött, gyözködött és imádkozott. Végül is a nő beleegyezett, hogy segítséget keresnek.

Az orvos kedves volt. Hangulatokról beszélt nekik. Hogy ezek hogyan függenek a test alkímiájától, ami a maga részéről a velünk született géneknek van alávetve. Ezek teszik az embereket különbözővé. "Emiatt senki se érezze magát bűnösnek. Senki nem tudja a hangulatait irányítani, éppen úgy, mint a szeme színét sem tudja megváltoztatni. Szerencsére vannak gyógyszereink, amelyek kiegyensúlyozzák azokat a vegyi anyagokat, amikből a test túl sokat termel."

Egy darabig beszédte őket. Legalábbis a férfi így hitte. De egyszer csak abbahagyta. Vagy talán a gyógyszerek nem segítettek. Akkor kezdődött csak igazán a rémálom.

Ezúttal férfiak voltak. Idegen férfiak, veszélyes férfiak, férfiak, akiket az utcán csípett fel. Férfiakat, akikben esetleg kimondhatatlan betegség bujkált. Tudott róluk, a nő arcán látta. És a teste szagán érezte. Mintha mindez nem lenne elég, egyik nap úgy találta, hogy egy férfi feküdt rajta. Gyúrta a számára legszentebb testet a földön.

Amikor a nő újra vele volt, azt mondta: "Nincs fényesség a sötét nélkül. Te vagy ez én fényességem. De ismernem kell előbb a sötétet, hogy meglássam a fényt. Nem érted, most nem, de majd megérted. Sok év elmúltával majd belátod, hogy szükségünk van a sötétre, hogy a fényesség létezzen..."

Emlékezett, hogy ragyogott az arca, élvezte testük újraegyesülését és eltávolodott a fájdalomtól, ami most minden éber pillanatát kitöltötte. Mennyire igaza volt, gondolta. A sötét nélkül fényesség sem lett volna és amire most emlékezhetne csak unalmas szürkeség lenne. Talán valamit sejtett ebből akkoriban. Hogyan tudta volna másképpen túlélni azt a napfényes délutánt, amikor megtörtént, amit soha nem mert elképzelni...

Asszonya a munkahelyére telefonált. Hangja színtelen volt, egyik szó sem kapott több hangsúlyt, mint az előző vagy a következő. Mondta neki, hogy csak várjon, hamarosan vele lesz.

A lakáshoz ért. Az ablak nyitva volt. Lenézett és meglátta őt egy párkányon, messze lent. Teste lehetetlen helyzetben volt, feje a válla alá préselve, combcsontja, porcosan és véresen, mint hentesnél a hús, kiállt a térdéből. Piciny csomag volt: mint egy széthasadt szemeteszák. Emlékezett arra a percre és ugyanakkor jelenlétének édességére is. Mosolygott magában. Megértette végre, miért fényes a fényes és mi is az emlékezet.

Idegen hangok szakították meg a gondolatait.

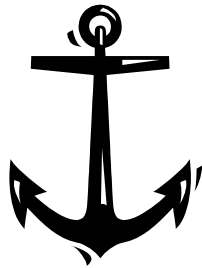
Egy fehérköpenyes férfi szidta a fehérruhás nőt. Ugyanazt a nőt, aki tüket szurkált a fenekébe.

"Adott neki morfiumot, ahogy rendeltem?" - kérdezte a férfi.

"Nem, doktor úr. Úgy tűnik, hogy nincs rá szüksége."

"Hányszor mondjam maguknak, nővéreknek, hogy a rák utolsó napjaiban morfium kell, morfium és morfium. Amíg élnek, szükségük van rá."

"De doktor úr," - tiltakozott a nő " - nézzen rá. Mosolyog."

Isten hozott

Az a nyugodtság, amivel a CANTON úszott be Szingapúr kikötőjébe, bizony nem volt meg minden utasában.

Az egyik alsó kabinban Margaret kísérletezett egy szári felöltésével. Már a legutóbbi két órát ezzel töltötte, de nem látszott közelebb lenni a sikerhez, mint amikor elkezdte. Eközben Babunak, iszap színű fiának, ördögi zsenialitással, amivel kizárólag a kétévesek rendelkeznek, sikerült pontosan azon a darabon ülni, állni, abba beleharapni, amiért anyja nyúlt, hogy betúrje a derekán és Margaret már több olyan zajt hallott, ami baljóslatúan a selyem szakadására hasonlított. Végül rájött, hogy igyekezete, hogy anyjának segítsen, lassan feldühíti őt, a gyerek könnyekre fakadt és énekelgetni kezdte: "Mama nem szereti Babut. Mama nem szereti Babut. Mama nem szereti Babut. Mama nem szereti Babut." Akkor eszébe jutottak a személyes tisztaság szigorú követelményei, amiket Margaret nevelt belé és szemét, orrát és kezeit a szári egyik sarkába kezdte törölgetni, a halvány rózsaszínű anyagon könnyek, takony és mocsok egyvelegét visszahagyva.

Ahogy Margaret a tükörben szemügyre vette magát, megállapította, hogy a rózsaszín egész biztosan nem az ő színe. Nem illett természetadta sápadt bőrszínéhez és el sem ütött tőle. Az út alatt több órát töltött a napozófedélzeten, lankadatlanul igyekezve egy kis színt összeszedni, amivel azt remélte, hogy kevésbé fog feltűnni Szingapúr bárányszőrű lakosai között. Amit elért vele, azonban nem volt más, minthogy bőre sápadt színét a leégés nyers rózsaszínre változtatta barna foltokkal, amikre a hámló bőr fehér pikkelyei tapadtak. A színhatás hátborzongatóan ugyanaz volt, mint rózsaszínű szárijáé, amire a kabin szőnyegjéről fehér bolyhok tapadtak és magán viselte Babu tevékenységeinek barna foltjait. Ahogy Margaret újra megnézte magát, megállapította, hogy amire a leginkább hasonlított, a füstölt lazac volt és aggódott, hogy a hőség és a partraszállás izgalmi hatására hamarosan ennek az ingyencsésnek az illata is érezhető lesz rajta.

Most keserűen megbánta azt az indiszkréciót, aminek Babu lett az eredménye, elhamarkodott házasságát Balával és azt a holdkóros sietséget, ami a Szingapúrba való visszatérésre sürgette őket. Az ő kezdeti kétségeit, hogy bölcs dolog-e Angliát elhagyni, Bala könnyen eloszlatta, mert volt benne valami könnyed báj, amivel minden problémát képzelődésnek tüntetett fel és akinek az a fajta sötét és finom bőre volt, ami Margaretben minden esetben megzabolázhatatlan vágyat keltett. De az elmúlt néhány nap idegeskedésében báj is és vágy is elvesztette csáberejét. Margaret attól félt, hogy ha még olyan barnára is sült és még olyan jól el is sajátította, hogy kell a szárit viselni,

Bala családja több mint valószínű el fogja őt utasítani, és valószínűleg Babut is mint külföldieket.

Bala különösen szűkszavú volt a családját illetően. Margaret kérdezősködése kivétel nélkül mindig depressziót váltott ki belőle, amikor is hosszú hallgatásba merült, amit Margaret sem megérteni, sem megtörni nem tudott. Margaret végülis beletörődött. Férjével olyan környezetben találkozott és házasodott össze, amely számára teljesen idegen volt és sokszor teljesen mesterséges és Margaret maga is elismerte, hogy nem is várhatja, hogy férjét valóban megértse.

Ezalatt Bala a fedélzeten járt fel s alá, csak azért állt meg olykor, hogy a félig elszívott cigarettát eltapossa és útvonalát csikkek jelölték, mint kecskéét a kecskebogyók. Gyapjúöltönyét, bár Saville Rowtól volt, most kényelmetlennek érezte a párában. A dezodor, amiből reggel oly pazarlóan vett, mostanra kezdett csatát veszteni a gyapjú, hőség és idegesség okozta izzadás ellen, bár biztos volt benne, hogy legyen személye mégoly kellemetlen szagú is, a várakozó rokonság illatszímfóniája, amelyet kétségkívül még most is termelnek, hamarosan minden egyéb szagot elfojt. Általában izzadások, de természetes szűrős szagukon állandóan segíteni akarnak majd ájulást okozó parfümök kiadás használatával, hogy ne is említse az áporodott alkoholpárát, ami dicsfényként veszi körül nem egynek a fejét közülük. A gondolat, hogy mindez milyen hatással lesz Margaretre, újabb izzadságkitörést okozott, ami szabályos folyammá vált, amikor elképzelte a szembesítést egy általában kimért, higiénikusan tartózkodó és kifogástalanul angol feleség és szertelenül érzelmi indíttatású, azonnal bizalmas és kompromisszum nélküli tamil rokonság között.

A partra bámult, de még nem tudott embereket megkülönböztetni a rakparton várakozó tömegben. Próbálta meggyőzni magát, hogy valami oknál fogva rokonai úgy döntöttek, hogy bojkottálják hazaérkezését. Talán házassága egy nem-tamillal igazol egy teljes kitasztást. Talán a levél, amiben érkezését jelezte, elveszett. Talán valami isteni sugalmazású holokauszt elpusztította az egész átkozott bandát. Mindez nem valószínű. Az ő ötévi távolléte után semmi sem tudná őket távoltartani, és a tény, hogy most jogi diplomája van, még a legmakacsabbakat is meggyőzné, hogy jelen legyenek érkezésénél. Legtöbb reménye anyjában volt, akinek a józan eszére mindig számíthatott. Majd ő tekintélyével határt szab a fogadók számának is és az alkoholfogyasztásnak is. De Bala tudta, hogy a remény sokszor a szerencsétlenség előhírnöke és ez a megérzése csak megerősödött, ahogy a hajó elég közel ért ahhoz, hogy jobban lássa a várakozó tömeget.

A tömeg közepén volt egy - sötét bőrűk és ruházatuk színekombinációja alapján jól megkülönböztethető - nagy csoport. Narancs ütközött a lilával, arany csapott a kékbe, vörös törte meg a mályvát. És valahogy mégis, ez az optikai tornádót valami képes volt összetartani. Káosz volt a rendjük, ahogy billegtek, lökdösődtek, ugráltak, integettek és szó szerint eltaposták egymást a nagy izgalomban. Ahogy némelyikük imbolygott, kevés kétséget hagyott Balának afelől, hogy mivel töltötték a délután korábbi részét, és biztos volt, hogy Szambaszivam bácsi ebben a csoportban kiemelkedő szerepet játszott. Most már a gyerekeket is ki tudta venni, akik úgy cikáztak a felnőttek lábai között, mint a csótányok.

A csoport közepén egy nagy lila objektum volt. Először Bala félt, hogy ez valami baldachinos hordszék lesz lila drapériával, amiben őt és Margaretet szándékoznak diadalmenetben elvinni. Ahogy a hajó közelebb ért, úgy tűnt, hogy az inkább három nő, feltételezhetően nővérek, egyforma lila száriba öltözve, akik összekapaszkodnak. Csak, amikor a hajó végre kikötött és még közelebről vizsgálhatta meg az objektumot, világosodott meg előtte a hihetetlen valóság: hogy ez tulajdonképpen egyetlen személy, lila száriban és olyan testalkattal, ami mellett egy szumó birkózó belsni fogolynak látszik. Bőre az a fajta koromfekete volt, ami olykor a sötét illúzióját kelti, mintha a

szem, ennyi feketeségnek kitéve, egy alternatív árnyalatban keresne menedéket. Rengeteg arcában szemei majdnem láthatatlanok voltak, fölöttük a hajvonal olyan alacsonyan kezdődött, hogy lehetetlenség volt a szemöldöktől megkülönböztetni.

Bala átvette a poggyászukat és lefelé támolygott a kikötőhídon. Két óriási utazótáska volt vele és két bőrönd: gyártóiknak nyilvánvalóan rögeszméjük volt a sugárveszély, ezért gondosan kibélelték őket ólommal. Anyját nem látta a csoportban. Ez nem is volt meglepő, mert szemei minduntalan visszatértek a monumentális nő arcára, aki szemmel láthatóan vezette a gyülekezetet. Még a virágfüzért sem vette észre, amit maga előtt tartott. Babu és Margaret mögötte cammogott, de alig volt tudatában jelenlétüknek. Még mielőtt teljesen leért volna a kikötőhid végére, a lila nő kinyúlt és nyakába akasztotta a virágfüzért a köszönéssel: "Vanakham. Isten hozott." - akkor előrevetette magát, bekebelezte őt végtelen keblébe és hatalmas személyének valami eldugott zugába még a bőröndök és utazótáskák is belefértek. A gesztus olyan váratlan volt, hogy Bala képtelen volt kitérő akciót kezdeményezni. Ahogy megpróbált kibontakozni belőle, a kikötőhid végén lecsúszott, rázuhant a rakpartra, a folyamatban elveszítve bőröndjeit, de nem az óriási nő ölelését, aki vele zuhant a földre.

"Én vagyok a Mariama" jajveszékelt. "Anyád halott."

A húshegy alá temetve, Bala attól félt, hogy hamarosan követi nemrég elhunyt szülőjét.

"Én vagyok faluja legidősebb lakója és ezért vállaltam magamra a nehéz terhet, hogy a szomorú hírrel fogadjalak."

Fejét kissé elfordítva, Mariama ölelése csak töredékes mozgást engedett, Bala látta, hogy Margaret sietve visszavonul a hídon Szambiszivam bácsi üldözése elől.

Margaret nem tudta, miféle fogadtatásban fognak részesülni. Számított valami megható családi egyesülésre a rakparton, legalábbis Bala számára, de nemigen képzelte, hogy ez a testi kontaktus ilyen fokával jár majd. Elszörnyedt, amikor látta, mi történik Balával és amikor Szambiszivam bácsi kitért a tömegeből és a kikötőhídra rohant - véres szemekkel, levegővel alig felhígított alkoholpárát kilélegezve és rekedten kiabálva "Premai, premai. Drágám, drágám", attól félt, hogy azonnal valami szexuális támadásnak van kitéve és menekült.

Babu, érezve anyja pánikját, csatlakozott hozzá a menekülésben, ugyanakkor megpróbált szárijá ráncaiba rejtőzni. Margaret a levegő növekvő alkoholtartalmából arra következtetett, hogy Szambaszivam bácsi közelebb került hozzá. Hirtelen érzett valami meleget és nagyjából emberit mozogni a combján. Egy pillanatra attól tartott, hogy Szambaszivam bácsinak valami transzcendentális manőverrel sikerült magából egy darabot a ruhája alá lövellni. A menekülés csábító útjának tűnt, hogy egyszerűen beugrik a tengerbe a hajó és a rakpart között, de még mielőtt igazán átgondolta volna a lehetőséget, Szambaszivam bácsi utolérte, és amint Babu kibontakozott szárijá ráncaiból, mindkettőt egy erősen alkoholos, de hamisítatlan nagybácsis ölelésbe vonta.

Ezalatt, még mindig Mariama alatt a földre szegezve, Bala észrevette, hogy az egyik bőrönd, ami kicsúszott a kezéből, kinyílt, széthintve Margaret fehérneműjét és Babu játékait a rakparton. Nők és gyerekek, feltételezve, hogy ezek ajándékok, már ki is szolgálták magukat. Ezt csak egy pillanatra regisztrálta, mert Mariama most kiadósan zokogott az arcába. Könnyei, épp olyan bőségesek, mint a személye, egyenként utat találtak Bala szemébe: olyan mutatvány, ami csalhatatlan pontosságot és kifogástalan időzítést igényel. Sikerült nekik majdnem teljesen megvakítani őt, és azt hitte, hogy ezek is feketék, amíg rájött, hogy nem a természet produktuma, hanem az alsó szempillájára bőkezűen kent festék okozza. Zavarban, fuldokolva és most gyakorlatilag megvakulva, Bala teljesen tudatában volt egy ténynek, amiből éppoly kevésbé volt menekülés, mint ebből az ölelésből.

Hazaérkezett.

A nászéjszaka

Hosszú angolai tartózkodása alatt elszokott a hőségtől, amit most épp úgy zokon vett, mint a kétszáz mérföldes autótutat egy alig ismert unokatestvér esküvőjére. De amikor rákban haldokló apja azt mondta: "Krishna, túl beteg vagyok az utazáshoz. Neked, legidősebb fiának kell minket unokatestvéred, Gopal esküvőjén képviselni." szándéka, hogy kibúvót keres, elszállt. Azonban a vezetésnél jobban félt a megérkezéstől. Több éves távolléte miatt még a legtávolibb rokon is oly mértékben magánkívül lesz, amire csak tamilok képesek. És esküvőkön vannak a legjobb formájukban. A temetések legalább nem kiszámíthatatlanok: az exhibicionista önsajnálát hamvasztásban és hisztériában kulminál. De esküvőkön csak egyvalamiben lehet az ember bizonyos. Az érzelmi kitörések pontos megnyilvánulási formája pont annyira volt kiszámíthatatlan, mint amennyire elkerülhetetlen.

Hétéves külföldi tartózkodása alatt Krishnában kialakult a meggyőződés a magánélet sérthetlenségéről és egyfajta utálat a kitarulkozás iránt, mely magatartásforma jelentősen hozzájárult, hogy elfogadhatóvá tette magát Angliában. Minden körülmények között a mások ügyeibe való belenemavatkozás politikáját követte, és ha állásfoglalásra kérték, olyan közönyt vett fel, ami szerinte a civilizált társadalom egyetlen alapja volt. Az esküvőn viszont, biztos volt benne, bombázni fogják bizalmaskodó kérdésekkel a magánéletéről. Sőt, a család több idősebb tagja rá fogja erőltetni nézeteit, hogy hogyan javítson rajta. Feltételezte, hogy meg fogja úszni semleges mosolyokkal, és ha túl mélyre vágnának, majd az önuralmat fogja gyakorolni, ahogy Angliában tanulta. A legjobban attól a gyalázatos viselkedéstől rettegett, amire esküvőkön a tamilok kötelezték magukat. Könnyek, bizalmas leleplezések, hisztéria, részegség, ok nélküli szeretetmegnyilvánulások vagy ellenségeskedések - a komédiázásnak nemcsak minden ismert formáját szokták bemutatni, hanem még újakat is, melyeket a család kreatívabb tagjai az alkalomra rögtönöznek.

Már több mint négy órája vezette apja autóját. Hamar megállapította, hogy az öreg járműnek megvolt a maga jellegzetessége. A sebesség semmiféle kapcsolatban nem állt a gázpedálra gyakorolt nyomással, hanem belső égési folyamatainak szeszélyei szerint változott, amit megszakító robbanások hangsúlyoztak ki. Ezek az autót minduntalan benzinszaggal töltötték meg, ami keveredett a párás meleg levegővel, úgyhogy a levegővétel hasonlatos volt egy vízbefűlőéhoz. A hirtelen csend, és hogy lélegzése ismét normális lett, tudatosította Krishnában, hogy az autó megállt.

Már korábban rájött, hogy a nagyrészt ismeretlen gombok piszkálása a műszerfalon nemcsak hogy nem segít, de kifejezetten kellemetlenné válhat. Az út elején, amikor az autó akadozott, meghúzta a gombot, amire nagy betűkkel "szivató" volt írva. Az autó utastere gyorsan tele lett fojtogató füsttel és Krishna ebből arra következtetett, hogy az autó gyártói olyan korban találták ki azt a gombot, amikor a szójátékok és a rossz tréfák divatban voltak.

Kiszállt és megpróbált arra haladó autókat leállítani. Kísérletéből majdnem katasztrófa lett, mert minden vezető tántoríthatatlannak tűnt abbeli szándékában, hogy elüsse őt. Akkor egész hirtelen lebukott a nap az útmenti fák mögött, majd egészen eltűnt. A környező őserdő, ami nappal monoton volt, baljóslatúvá vált láthatatlan állatok hangjától. Egyedül volt és félt. Az ország és a nép, amit megpróbált megtagadni, most bosszút állt. Félelemmel és annak elválaszthatatlan társával, a megalázottsággal telve, úgy döntött, hogy letesz az esküvőről. Éjszakára majd bezárkózik az autóba, reggel vissza Szingapúrba és a legkorábban adódó alkalommal vissza Angliába.

Néhány perccel döntése után egy kis teherautó állt meg mögötte.

Vezetője, egy kövér kínai, hangos hahotára fakadt, ahogy Krishna előadta helyzetét. Akkor csodálatos módon előhúzott egy kötelet, amivel Krishnát elvontatta a legközelebbi autószerelőhöz.

A teherautó sofőrje megörvendezettette az autószerelőt Krishna balszerencsével. Mindketten több percig nevettek, mielőtt az autószerelő, jóformán semmi mással, mint egy csavarkulccsal és csavarhúzóval életre keltette a vén motort. Amikor Krishna fizetni akart nekik, csak elhessegették a dollárjait, valahogy éreztetve vele, hogy a jó szórakozás elég fizetség a kis szolgálatért.

Mostanra Krishna teljesen kiközösítve érezte magát. Sosem fogja megérteni ezt az országot vagy ezt a népet. Le kell, hogy maradjon az esküvőről és vissza kell térnie Angliába, amilyen gyorsan csak lehet. Felhívja a nagybátyját és kimenti magát. A defekt áldás volt.

Az autószerelő megmutatta neki, hol a telefon és a telefonoskisasszonnyal, akit a nagylelkűek szellemileg visszamaradottnak jelölnének, való hosszú beszélgetés után, kapcsolták nagybátyja házára. Elmagyarázta balszerencsését egy hangnak a vonal másik végén, amelyik azt mondta: "Várj." Beszélgetés moraja hallatszott a háttérben, mielőtt a hang visszatért.

"Ha gondolod, hogy nem tudsz idejönni, küldünk érted egy autót."

"Nem érted, legalább ötven mérföldre vagyok még."

"Várj."

További beszélgetés moraja, mielőtt a hang visszatért: "Megvárunk az esküvői vacsorával."

"De soká tarthat. Lehet, hogy sosem érek oda..."

"Nem baj" mondta a hang és letette a kagylót.

Fáradságból született beletörődéssel indított. Meglepetésére a motor jobban működött, mint a lerobbanás előtt és egy óra múlva nagybátyja házában volt.

Krishna gyakran hallotta, hogy a tamilokat zajos és színes népnek írják le. A leírás nagyon igazságtalan volt velük. A tamilok a fény, a szín és az emberi hang egyszerű elemeit felhasználva minden képzeletet felülmúló tarkabarka bábelt tudnak teremteni. A jelenet, ami a belépőt fogadta, megfelelt legrosszabb elvárásainak. A kertbe nagy sátrat állítottak fel a nappali szoba elé. A sátorból alig lehetett látni valamit az azt diszitő textíliáktól, papírszalagoktól és léggömböktől. A szélén színes égők lógtak. Ezek közül sok villogott, amitől az egész karácsonyfának hatott, bár Krishna biztos volt benne, hogy ezt a hatást nem szándékozták, hanem a drótok helytelen összekötésének volt az eredménye. Mindezek alá hangszórókat rejtettek, amelyek ordító és elektronikus torzított tamil zenét harsogtak. A vendégek a sátrat megtöltő asztaloknál ültek és üvöltve társalogtak, mert mind igyekezett hallatni magát a szomszédok hangja és a hangszórók zenéje mellett. A hangszórók hangerősségét annyira növelték, hogy a zene a zsvajt túlszárnyalja. A vendégek még hangosabban beszéltek, hogy hallják egymást a zenétől. Ahogy Krishna állt és figyelte őket, érezhető volt a zajszint fokozatos növekedése. Viselkedésükről ítélve több vendég alkoholfogyasztással próbálta éhségét csillapítani.

Virágfüzért akasztottak a nyakába. A gesztus ujjongást váltott ki a tömegeből. Nagybátyja és nagynénje bemutatta őt több vendégnek és különféle unokatestvéreknek, akik arca halványan ismerős volt. Sokat ittak ('érkezése feletti örvendezés', ahogy a nagybátyja nevezte), mielőtt asztalához és vacsorához vezették.

Az ázsiai vendégnek, emlékezett Krishna, kötelessége gátlástalan méltánylást mutatni a felszolgált étel és ital iránt. Az emberek körülötte élvezettel teljesítettek kötelességüket. Köhögtek és csuklottak, böfögtek és fingottak, olykor egyenként és olykor kórusban, élvezetüknek hallható és szagolható bizonyosságát adva. Az ételt nagy mennyiségű alkohollal öblítették le, és Krishna nagyon hamar ködös nemtörődomséggel viseltetett környezetére iránt. Nem jutott tisztán a tudatáig, hogy unokatestvére, Venket, aki valami ceremóniamester szerepét játszotta, bejelentette, hogy valaki beszédet fog mondani. A beszélgetés kissé elnémult és a háttérzenét szolgáltató magnetofont elzárták.

A szónok egy zömök és eléggé nyomorék kinézetű férfi volt Szubramaniam névvel. Pufók arcában düledt szemekkel és nagyszerű bajusszal, aminek végei rikító kockás zakójának hajtókájára lógtak, amit viselt. Orra felfelé ívelő sasornnak készült, majd követve bajusza példáját, zavarba ejtően vörös, telt ajka felé hanyatlott. Egy pillanatra Krishna attól félt, hogy a női parfümök használatáról híres tamil férfiak rákaptak a rúzsra is. De akkor rájött, hogy Szubramaniam ajkának színét a bétellel és méz keveréke okozta, amit rágni szokott. Venket bemutatta Szubramaniamot mint 'nagyra becsültet és tanultat'. A nagyrabecsülés okát és tanultságának minőségét nem fedte fel. Az elkövetkezendő szónoklatból Krishna úgy ítélte, hogy ezen mulasztás, amennyiben szándékosan történt, bölcs dolog volt.

Szubramaniam állandó ordítással beszélt, nyaki erei kidagadtak. Rekeszizomkontrollja hasonló volt ahhoz, amit az operaénekesek tartogatnak az áriák csúcspontjára. Azzal kezdte, hogy megszorította a jelenlévő 'nagyra becsült', 'magasrangú' és 'tiszteletreméltó' öregeket teljes nevükön, amelyek gyakran tizenkét szótagot is kitétek. Majd felsorolta azokat, ismét név szerint, akik távol voltak. Krishna tudta, hogy közülük többen rég halottak, de ez semmiképpen nem akadályozta meg Szubramaniamot hogy hosszadalmas és lefegyverzően meggyőző mentségeket hozzon fel távolmaradásukra. A bevezetés befejezése után elkezdte. "Barátaim..."

Kezeivel egy szó után markolászott, de helyette a poharát találta meg, amiből kiadós kortyot vett.

"Barátaim," ismételte, "és szomszédok. Veszélyes korban élünk (úgy ejtette, hogy 'ellünk'), amikor a vallás által kegyelettel gondozott igen régi gyakorlatok és szokások fenyegetve vannak. A házasság vicc és a válás ('vállasnak' ejtve) intézmény. De a vőlegény szülei tiszteletreméltó emberek. Nem fogják túrni, hogy ezt a szent egyességet meggyalázzák a nyugati találmányok, mint francia..." Szünet. Markolászó keze megtalálta csodálatos módon újratöltött poharát, amit lehajtott, mielőtt folytatta, "...francia szerek. Hiszen, a házasság célja a gyerekek létrehozása. A jó hír már úton van."

Krishna ezt a kinyilatkoztatást feleslegesnek és sértőnek találta, de a gyülekezet nem osztotta nézetét. A férfiak a bejelentést tapssal köszöntötték, a lányok titkos mosolyokat váltottak, a matrónák sokatmondó pillantásokat.

Szubramaniam folytatta. "Ez egy szerelmi ('szaralminak' ejtve) házasság és csak egy névleges hozományt fizettek. Mi indiaiak, tudjuk, mi a szerelem. A szerelem felemeli a lányt és tönkretesz. Igen, barátaim, fel és le, fel és le, fel és le."

Szóképébe foglyul ejtve, Szubramaniam többször elismételte a szavakat, közben valamiféle közösülési ritmusra előre-hátra himbálódzott, ami szépítette, jóllehet szükségtelenül, szavai szándékát.

“Igen” üvöltötte “és öléből folyini fog...” szünetet tartott és italát felhajtotta, mielőtt folytatta, “mint a Gangesz vize...” Megint megállt egy kortyra.

(Micsoda? csodálkozott Krishna megrökönyödött várakozással. Kezdte hinni, hogy Szubramaniam szünetei szándékosan arra vannak hivatva, hogy az ő nyugtalanságát fokozzák.)

“Mint a Gangesz vize” ordította. Akkor rájött, hogy nem tette közzé, minek kell a menyasszony öléből folyini, hangja suttogássá csendesült és hozzátette: “Gyerekek. Unokák folyója az én nagyra becsült barátaimnak, a vőlegény szüleinek. Ezek közül a combok közül fog a jövő özönvize áradni. Már most is úton a jó hír.”

Mennydörgésszerű taps köszöntötte az utolsó bejelentést. Krishna igyekezett kitalálni, hogy milyen hatással volt a beszéd korai terheességének felfedésével a menyasszonyra, de a markiz, ami az ifjú pár diszülését vette körül, teljesen eltakarta előle az arcát.

Figyelme akkor azokra a tevékenységekre irányult, amelyek a szónok körül történtek. Szubramaniam, ami őt illette, még nem fejezte be, de Venket és egy csoport férfi próbálta az ellenkezőjéről meggyőzni. Egyesek lefelé húzták, míg mások szó szerint megpróbálták rekedt tiltakozását whiskybe fojtani. Tiltakozása hirtelen abbamaradt. Lehetetlenség volt megállapítani, hogy a belefojtás vagy a mámor eredményeképp. Ugyanakkor az emberek kezdtek távozni. A nyugatiasabbak kezét ráztak, míg a hagyományosak összetették tenyerüket búcsúzó namashkaramban.

Krishna besétált a nappaliba, amit most teljesen a családtagok foglaltak el. Nagybátyja egy náddíványon terült el. Arca duzzadt volt és vörös, ami arra engedett következtetni, hogy az ital csak fokozta a valami mélyebb mirigyrendellenességéből adódó puffadtságot. Lazán dereka köré tekert dhotija veszélyben volt, hogy lecsúszik dagadt hasáról.

“Krishna” hívta őt “gyere, ülj öreg és haldokló nagybátyád mellé és igyál vele.”

Intett legfiatalabb fiának, Szridarnak, aki két teli pohár whiskyt hozott. Krishna, érezve a már elfogyasztott alkohol hatását, boldogan zuhant nagybátyja mellé, aki gyorsan nagyot kortyolt a poharából és kényszerítette Krishnát, hogy kövesse példáját.

“Milyen érzés otthon lenni tíz év után? Hallottam, hogy ennyi idő kellett neked, hogy megbukjál a vizsgáidon az orvosi egyetemen.”

“Tulajdonképpen nem buktam meg, bácsikám. Csak átváltottam mikrobiológiára, amit még mindig...”

“Jól van, jól van” röhögött az öregember. “Nem kell szégyellni a bukást, amikor a saját húsoddal és véreddel vagy. Tíz év elmúlt...” mélázott, szomorúan rázva a fejét.

“Csak hét, bácsi...”

“Nem kell okoskodni velem, fiatalember. Én már ott voltam, amikor te még az apád tökében úsztál. Mindegy, mit gondol egy bukott orvos erről a terhes nőről, aki az unokatestvére lett?” Fordult beszéd közben a menyasszony felé, aki egy alacsony széken ült mellette.

“Ő most már férjes asszony, bácsikám.”

“Ó, igen. De terhes volt, mielőtt férjhez ment.”

“Valóban ennyire fontos ez most már?”

“Tudod, hogy hívják?” Ravasz kifejezés szaladt át a feldagadt öreg arcon.

“Nem.”

“Kumari. Kumari, a szűz. A terhes szűz.”

Az öreg üvöltött a nevetéstől, dhotija még lejjebb csúszott, ahogy jókedve áttevődött a hasára. “Mint a keresztények.” Olyan nagy jókedv kerítette hatalmába, hogy nem is mutatkozott másképpen, csak pocakja mozgásában.

A nagybácsi kiitta az italát és jelzett Krishnának, hogy ő is tegyen úgy. Krishna válaszai automatikusak lettek és úgy is tett, meggyőzve magát, hogy az öregembernek

legalább joga van az utolsó tréfájára és italára. Mindkét poharat azonnal újratöltötték. Belekortyolt a poharába és nem lepődött meg, hogy tiszta whiskyt tartalmazott. Ahogy megfordult, megdöbbenve látta, hogy Kumari leborult az öregember előtt és homlokát annak papucsos lábához nyomta. Kérdő tekintetet vetett nagybátyjára.

“Senkije sincs ebben az országban. Most én vagyok az apja, ezért...”

“Ezért kell vele kedvesen bánnunk, mint közülünk valóval.” Az ital eléggé felbátorította Krishnát, hogy félbeszakítsa nagybátyját.

“Úgy is teszünk. Mi úgy szoktuk...”

“Jó végzettsége van és érdemes lány. Érdemes arra, hogy kihordja egy olyan nagyra becsült ember unokáit, mint maga.”

Krishna még beszéd közben észrevette, hogy belecsúszik ezeknek a furcsa embereknek a zsargonjába, akik közül némelyeket, sajnos, rokonának kell elismerni. A hőség és az ital lesz az oka. És akkor, saját meglepődésére, és nagybátyja örömeire nagyot kortyolt a pohárból.

Mindez idő alatt Krishna alig vett tudomást a nagynénjéről, aki ide-oda jött és ment. Nem szólt semmit és járkálásának célja sem volt világos. Úgy emlékezett rá, aki a reménytelen esélyek ellenére megmaradt a réginek. Míg Krishna nem nagyon rokonszenvezett a hiedelmeivel, bámulta kitartását és ez valahogy vonzotta az öreglányhoz. Bármi is a véleménye, nénje meghatározott szerepet játszott a családban és a közösségben. Otthon stabilitást és folyamatosságot adott; temetéseken szervezett és vigasztalt; esküvőkön tanácsot adott és örvendezett. Ahogy jobban megfigyelte őt, észrevett valami furcsaságot a járásmódján. Valószínűleg agyvérzése volt, gondolta. A baj megindította őt. Hamarosan nem lesz képes funkcióit betölteni, amikre hivatva érzi magát. Mi az ördögöt fog akkor csinálni? Gondolt rá, hogy a karját nyújtja neki, de teste képtelen volt az erőfeszítésre, amit a gesztus igényelt. Helyette befejezte italát, aminek nagy része elpárolgott a hőségben.

“Nem a mi kasztunkból való.”

Krishna felnézett és nagynénjét látta maga előtt tántorogni úgy, hogy az semmi kétséget nem hagyott gyengesége okát illetően.

“Kaszt, nénikém?”

A rég nem hallott szón egy pillanatra megütközött. Akkor rájött, hogy az mi mindent foglal magába és azt felelte: “De házassága által közénk tartozik.” Látva, hogy szavai nem voltak nagy hatással nénjére, folytatta: “Szép új lánya van. Diplomával rendelkezik és hamarosan unokát fog adni nénémnek.”

“Biztos vagyok benne, hogy a diplomáját is úgy kapta, mint ahogy mi fogjuk az unokánkat kapni.” vetette közbe nagybátyja.

Ekkor valaki megütötte a nagybácsit. A vőlegénynek, Gopálnak kellett lennie, de Krishna nem volt biztos benne, mert alighogy felfogta a megjegyzés mindent átfogó jelentését, pokoli zűrzavar tört ki az öregember körül. Rekedt kiáltással és olyan fűrgeséggel, amit állapota megengedett, nagynénje a csoport felé ugrott, amely nagyrészt fiaiból állt, akik nagybátyjára estek.

“Majd én megmutatom nektek, honnét jöttetek!” ordította lábait széttárva és száriját felfelé húzva. Két lánya odarohant, hogy megakadályozza. “És ő” üvöltötte “tett titeket bele.” Lányai karjába esett, zokogva. “És azért, amit a testemmel tettetek, ezt a hálát kapom.”

Krishna a dívány szélére araszolt. Bármi is történjen, nem állt szándékában ebbe a családi csetepatéba belekeveredni. Pofonokat és szidalmakat váltottak. Az öreget több fia próbálta egyidejűleg átölelni és a dulakodás most leginkább az elsőségért folyt. Venket, aki mindközül a legjózanabb volt, kérte Krishnát, hogy avatkozzon közbe, amit ő mosolygva elutasított.

Mérlegelte, hogy tudná innét feltűnés nélkül kivonni magát, amikor figyelme a menyasszony, Kumari felé fordult. Úgy látszott, hogy neki is hasonló tervei voltak, mert félig felállt és körülnézett. Krishna próbálta elkapni a tekintetét. Remélte, hogy saját zavara valahogy csökkentené Kumari elszigetelődését. De Kumari lopva körülpillantó szeme csak menekülést keresett. Miután meggyőződött róla, hogy a családtagok teljesen el vannak foglalva egymással, nyugodtan kihátrált a kert sötétjébe.

A család még mindig zihált és összekapaszkodott, de mostanra a szeretet váltotta fel az ellenségeskedést. Csókok csattanása helyettesítette a pofonokét, kedveskedésekkel dobálódtak sértések helyett. Végül kibontakoztak egymásból, és a poharakat újra töltötték.

“Csatlakozz hozzánk, Krishna.” mondta a nagybátyja. “Nem baj, hogy Angliában élsz és megbuktál, azért közénk tartozol.”

Szridar, a legfiatalabb fia előhozott két teli pohár whiskyt és a sajátját odakoccintotta Krishnáéhoz. “Igyál velünk, testvér.” mondta fele poharát kiürítve. Félt, hogy a visszautasítás ellenségeskedést szül, és Krishna engedelmeskedett. Azonban meg is bánta azonnal, mert ezután már nemcsak a lábának nem volt ura, de a testének sem és elterült a díványon, fejét édesen nagybátyja hasára fészkelve. Gopal, aki az öreg másik felén hasonló helyzetet vett fel, hirtelen felkiáltott: “Italt még, Kumari. Férjed és apád parancsolja.”

“De hol van Kumari?”

“Kumari!”

“Kumari!”

Mindenki felállt a menyasszonyt keresni.

“A menyasszonyom, a friss menyasszonyom!” jajgatott Gopal. “Mi lesz a nászéjszakánkkal?”

“Azt hittem, az már rég megtörtént és be van fejezve.” mondta az apja nyíltan.

Gopal ökölrel vágott az apja feje felé. De olyan részeg volt, hogy teljesen elvétette és karja az apja nyaka köré tekeredett. Ami támadásnak indult, ölelésben végződött és egymást átkarolva elvágódtak a díványon.

Ez az újabb kitörés kicsit kijózanította Krishnát. Lábat biztosabbnak érezte és kis álldogálás után, hogy kipróbálja őket, kezdett kihátrálni a szobából, mint Kumari. Mikor kiért, első gondolata az volt, hogy megkeresi Kumarit. Meggyalázva érezte magát az ő nevében és ezt meg akarta mondani neki. Tudnia kell, hogy van legalább egy normális ember a családban, ahová beházasodott. Főleg pedig ne érezze magát egyedül.

Átkutatta a kertet. Sötét volt és baljóslatú őserdei hangokkal volt tele. Szerencsére kicsi volt és miután nem találta benne a menyasszonyt, gyorsan visszatért a házba. Végignézett minden hálószobát, még a nászszobát is, amiben egy nagy baldachinos ágy állt. Kumari nem volt sehol. A fürdőszoba üres volt, csak egy fél pohár whiskyt talált benne, amit megivott. Hirtelen nem bírta uralkodni álmoságán. Több, mint kétszáz mérföldet vezetett. Nem volt a hőséghez szokva. Hosszú és kimerítő nap volt. A lépcsők alatt volt egy kis hely, sőt, egy lepedő is és egy fél zsák rizs. Ezt odébb tette és párnaformára ütögette. Akkor kitérítette a lepedőt és ráfeküdt. Érezte, hogy le kellene vennie a cipőjét, de nagyon álmos volt. Egyébként is, ebben a környezetben effajta finomság szükségtelen.

* * *

Madarak és emberi hangok zajára ébredt. Ahogy felállt, a világ kicsit imbolygott körülötte, de hamarosan lenyugodott. Kivéve egy kis fájdalomtól a könyökében, teste sértetlennek látszott. Az éjszakai ünneplés még mindig zajlott. Hallotta nagybátyja zúgó hangját és közelében unokatestvérei kórusát. A legjobb volna kiosonni, mielőtt

észreveszik. Egy csendes kitörés a házból, fárasztó vezetés Szingapúrba és boldog repülés Londonba.

Ahogy megkerülte a lépcsőket, meglátta a családot. A reggeliasztalt ülték körül. A bácsi az asztalfőn ült, mellette Kumari. Az öregember keze szeretettel nyugodott a vállán.

Anélkül, hogy megfordult volna, így szólt: "Végre felkeltél, Krishna. Reggelizz, mielőtt indulsz. Nem sokat ettél tegnap este."

Gopal, aki apja másik oldalán ült, hozzátette: "Gyere, te részeges. Legalább kávéra szükséged van."

Nem nagyon akart hozzájuk ülni. Ösztönösen érezte, hogy jelenléte okozta az éjszakai bemutatót. Ugyanakkor nem akarta beismerni, elsősorban magának, hogy elsajátított önuralma nem tud megbirkózni a velük való szembeszállás kihívásával.

"És hol" kérdezte provokálóan "aludt az éjjel a menyasszony?"

Kumari magához intette őt. Akkor fülét lehúzza a szájához, belesúgta. "A nászágynál..." és fülét még mindig a szájánál tartva beleordította: "A férjemmel, természetesen."

"És hol máshol aludna a menyasszony?" kérdezte Gopal a családját.

"Azt az okos és szép gyereket csinálva, aki egy öregember büszkesége lesz." mondta a nagybácsi és intett még kávéért.

Kumari megtöltötte a bácsi és néni csészéjét.

"Aranyos lány" mondta a nagynéni.

"Ha a kötelesség természetes, felesleges a dícséret, nénikém." felelte Kumari.

* * *

Ahogy Krishna a kávéját tartotta, nagyon egyedül érezte magát. Látta, hogy a család biztosítva volt. A vőlegény most férj volt, a menyasszony feleség és lány. A széthúzás démonai szabályszerűen ki lettek űzve.

Az emberektől sirva fakadsz

Quentin és én olyan közel álltunk egymáshoz, hogy ha valamit is nélkülem élt át, az csalásnak minősült. Együtt nőttünk fel és kapcsolatunkban már korán olyan közös életszemlélet alakult ki, amin erős kötöttségünk alapult. Egyetértettünk, hogy a lét nem vár el tőlünk semmiféle célt, kivéve a nyilvánvaló dolgokat és úgy határoztunk, hogy ne keressünk a világon kívül semmiféle megokolást a világ menetére. Könnyedek és szabadgondolkodók voltunk, másoknak épp olyan örömmel megbocsátottunk, mint magunknak.

Általában sokat voltunk együtt, de az utóbbi tizenkét hónapban munkánk nem sok találkozást engedett. Quentin egy nemzetközi könyvelőcégnél dolgozott és sokat utazott. Nekem többnyire Szingapúrban kellett maradnom, mert a Tropic Inn igazgattam, egy újonnan megnyílt szállodát, ami a vendégeinek Las Vegas típusú szórakozást nyújtott abban a reményben, hogy ettől majd nem veszik észre az egyéb szolgáltatások hiányosságait.

Már három hónapja nem találkoztunk, amikor Quentin szilveszter délutánján felhívott.

“Lesz ma este ideje a Tropic Inn igazgatójának egy régi barát számára?”

“Quentin” mondtam, az örömtől kissé remegő hangon. “Miért nem jössz ide az Innbe, hogy igyunk és vacsorázzunk, aztán egész éjjel felügyelhetünk a topless táncosnők ugrálására?”

“Miért nem találkozunk helyette inkább a Klubban, Krishna? Ott nyugodtabb lesz.”

“Nyugodtságot akarsz szilveszterkor? Neked már semmi sem szent?”

Nevetett, de erősködött. “A klubban, hétkor.”

Már akkor gyanítanom kellett volna, hogy valami nincs rendjén. Éreztem valami apró változást a hangjában, meglepődtem, hogy a teljes nevemen szólít a “Krish” helyett, ahogy szokása szerint hívott. Helyette azonban inkább más eseményekről és személyekről merengtem: Idáról, a kis elkényeztetett lányról, akin két héten át osztottunk és akinek megtanítottuk a féltékenység nélküli szerelem örömeit; a részeges vén Manikamról, akit a családja elhagyott, és aki talált magában annyi erőt, hogy ránk mosolyogjon, mielőtt végleg bekómált. Az öncélú melegség és a kicsapongó jóindulat soha ne változzon, mondtam magamnak, amint keresztülverekedtem magam az Orchard Road áruházaiból kiáramló vásárlók között.

A nagy tömeg ellenére korán értem a klubba és meglepetésemre Quentint, aki mindig késni szokott, már ott találtam a hallban.

“Miért nem a bárban?”

Vállat vont és egy mosoly nélkül azt mondta: “A várakozás elnyerheti jutalmát.”

Úgy beszélt, mint a hasbeszélő bábuja, a hangok természetellenesen, mechanikusan hagyták el a száját. Megálltam, hogy alaposan megnézzem, de látva a jól ismert arcot, alaptalanul megnyugodtam. Nevetve emlékeztettem őt: "Mint ahogy annyi időnkbe került, hogy ezt bebizonyítsuk a mindig lihegő Idának."

Arckifejezése akkor sem változott, amikor válaszolt: "Én már nem gondolok azokra a napokra, Krishna. Az az igazság, hogy úgy tűnek nekem, mintha egy korábbi élethez tartoznának." Megfordult, hogy egészen az arcomba nézzen. "Vagy talán a karmára való emlékeztetés, amit ebben az életben kell felégetnem."

Szüleim hinduk voltak és kénytelen voltam megérteni, hogy Quentin arról a hiedelemről beszél, hogy az egyik életben való szenvedés megtisztító hatással van a másik életre. A katolikusnak született Quentin késői kamaszkorában elvetette ezt, és akárcsak én semmi fáradságot nem kímélt, hogy a vallás bármilyen formáját elkerülje. Ezért ez az ismerete a hinduizmusról meglepett. Ez volt az első és legkevésbé kellemetlen meglepetés, amit azon a szilveszteren kaptam.

Találtunk magunknak egy nyugodt asztalt a bárpultról kissé távol. Amikor a pincér odajött, rendeltem két nagy whiskyt. Miközben elmagyaráztam az embernek, hogy még nem tudjuk, lefoglaljuk-e az asztalt vacsorához is, Quentin mereven a földre szegezte a tekintetét. Amikor a pincér elfordult, felemelte a kezét.

"Legyen egy whisky" mondta. "Én narancslét kérek."

Még mindig remélve valami elfogadható magyarázatot barátom viselkedésére, nevetve megkérdeztem: "Még mindig másnaposak vagyunk tegnapról, Quentin?"

Úgy bámult rám, mintha először látott volna.

"A körülöttünk lévő világ lehet illúzió, de tudatunk szikra az örök tudatból, amit nem szabad méreggel ölnünk."

A hasbeszélőbáb-hang még nyilvánvalóbb lett. Ami még rosszabb, arca egy bábu közönyét vette fel. Félni kezdtem, hogy valami személyiségváltoztató szer vagy hipnózis hatása alatt áll. Akkor elmosolyodott és huncut tekintetet vetett rám, ami megnyugtatóan ismert volt.

"Szegény Krishna, azt hiszed megőrültem, vagy elbájoltak."

Nagyot kortyoltam a whiskyből mielőtt feleltem. "Nem mondhatom, hogy nem járt ilyesmi az eszemben, de megkönnyebbülve látom, hogy tévedtem."

"Valahogy nem tévedtél." Belekóstolt a narancslébe. "De talán előről kellene kezdenem."

Quentin beszélni kezdett iskolai napjainkról a Szent József Katolikus Fiúintézetben és hogy a vallás következtelenségei úgy összezavarták, hogy anyja nagy bánatára nem járt többé misére. Milyen jól emlékeztem arra az időszakra. Én hinduizmusban nevelkedtem, ami épp oly igénytelen mint bizonyíthatatlan elméletekre épült, így megkönnyebbültem, amikor barátom elhagyta az istent, aki annyi követelményt támasztott vele szemben.

Emlékeztetett engem, hogy hogyan alakítottunk ki egy földközeli filozófiát, amit helyesnek és megfelelőnek tartottunk. Abban az időben nemcsak felfedeztük a világ nyújtotta élvezeteket, hanem a képességünket is, hogy megsokszorozhatjuk őket.

Rám mosolygott és megkérdezte: "Te voltál, vagy én, aki megjegyezte, hogy ha Isten volt, aki a világot alkotta, olyan szépen csinálta, hogy neki már nem is jutott benne hely?"

"Nehéz megmondani, Quentin. Akkoriban olyan egyformák voltunk."

Végeztem a whiskymmel és másikat rendeltem. Ő nem kért több narancslét.

"Ez most már nincs így, Krishna."

"Úgy érted, hogy találtál valami istent... valami vallásos hitet, amitől gondolkodásod megváltozott?" nagyon próbáltam a sértettséget titkolni a hangomban.

"És idővel te is fogsz."

“Mondd el, hogy történt mindez.”

“Hallottál Mahalingamról?”

“Igen, tényleg.” Megvetésem nyilvánvaló lehetett, mert Quentin arca megrándult.

Néhány hónappal előbb megjelent Szingapúrban egy fiatal tamil, aki azt állította, hogy csodás erővel rendelkezik. Hívei azt mondták, hogy valójában egy avatar, a hindu isten, Visnu megtestesülése. Meggyógyította a gyógyíthatatlant, szent tárgyakat teremtett elő a levegőből és azt állították, hogy orrlükából több ezer kiló szent hamut varázsolt, amivel hívei bekenték magukat. Sőt, mit több, azt is rebesgették, hogy az előteremtett tárgyak maguk is képesek csodát művelni. Akkor ismertté vált, hogy tekintélyes mennyiségű pénzt gyűjtöttek a nevében. Mivel Mahalingam nem volt bejegyzett jótékonyági szervezet és az általa terjesztett hit nem volt elfogadott vallás, a látnokot megkérték, hogy hagyja el a szigetet, követőivel pedig közölték, hogy gyülekezetüket illegális csoportosulásnak fogják tekinteni. Az egész ügy elhalt és Mahalingam, ahogy hallottam, visszatért a faluba Malajziában, ahonnan származott.

“Találkoztam Szwamidzsival, amikor itt volt” mondta Quentin, “és azóta meglátogattam az asramját Ipoh mellett.

“A szwami-micsodával?” kérdeztem meglepve, hogy Quentin azt a szót használja, amit a hinduk a legszentebb számára tartanak fenn.

“Tudom, hogy csúfolódsz. De nekem nincs kétségem, hogy ő valóban a megtestesült istenség.”

“Miért?”

“Amikor először mentem hozzá, gúnyolódóként mentem. Úgy képzeltem, hogy a vele való találkozás jó sztorikkal fog szolgálni nekem barátaim szórakoztatására.”

“De valami történt, ami megváltoztatott.”

“Sokminden.” mondta rendületlenül szemmel tartva engem. “Nagyon jól emlékszem első tapasztalatomra Szwamidzsival.

Néhány mérföldre a várostól egy kis bungalló kertjében gyülekeztünk. Ott több száz, szó szerint több száz ember zsúfolódott össze és várt. Már majdnem alkonyodott, amikor Szwamidzsi megjelent a ház verandáján.

Szakállas alakot vártam, tiszteletet parancsolóan a sárga lepelben. Ehelyett egy meztelen felsőtestű fiatal állt előttünk farmernadrágban, majdnem hogy túl fiatal, hogy szőr legyen az arcán.”

“És ez a fiatalság győzött meg téged, hogy ő a...” megálltam, hogy pontosan eszembe jussanak a szavai, “... megtestesült istenség.”

Szemrehányó pillantást vetett felém mielőtt folytatta.

“Abban a pillanatban, hogy előttünk állt, a tömeg elcsendesedett. Szwamidzsi várt, majd lesétált a néhány lépcsőn a kertbe. Ahogy mondtam, akkora volt a zsúfoltság, hogy alig kaptunk levegőt, de Szwamidzsi valahogy könnyedén mozgott a tömegben, teret varázsolván maga körül, ahogy sétált. Időnként megállt, jobb kezével megtörölte orrát és száját, majd veeboothival bekente hívei homlokát és arcát. Nem állítom, hogy tényleg láttam, hogy a hamu az orrából jön, de nem volt más hely, ahonnan vehette volna.”

“Egy kis bűvészmutatvány” vetettem fel “sokat tehet.”

Vállat vont.

“Volt, akinek a levegőből Krishna alakokat teremtett elő, egyikét korábbi inkarnációinak...”

“Mijének, Quent?” Hangomban visszhangzott a hitetlenség.

“Legalább azt kellene tudnod, hogy aki után téged neveztek, Visnu isten inkarnációja volt.”

Lassan és rosszakarat nélkül beszélt, ahogy egy különösen buta gyerekhez szoktak, és akkor értettem meg, hogy miért nem használja nevem rövidített formáját.

“Folytasd.” ernyedted nyúltam az italomért.

“Amikor Szwamidzsi hozzám ért, megállt, több percig a szemembe nézett és így szólt: ‘Így hát eljöttél végre.’ Valamit elkapott a levegőben és csukott kezét nyújtotta felém. Ahogy érte nyúltam, ujjai kinyíltak. Tenyerén egy kereszt feküdt.” Quentin sugárzott. “Látod, Krishna, Szwamidzsi nemcsak azt tudta, hogy katolikus vagyok, de azt is, hogy hitehagyott. Biztosított engem, hogy hitemmel nincs semmi baj, része a dolgok univerzális rendjének.”

Arcára újra kiült a teljes kifejezéstelenség és monoton hangon beszélt tovább.

“Amennyire az enyém, éppen úgy fénylik a te arcod is, mert te is az istenség része vagy.”

Még néhány whiskyvel megerősítve, két órán át próbáltam Quintint meggyőzni, hogy aminek tanúja volt, az megtalálható minden jó szemfényvesztő kellékárkában. Hogy, ahogy régesrégén felfedeztük, a legnagyobb dolog a világon maga a világ. Célt keresni ezen a csodán kívül épp oly értelmetlen, mint tisztességtelen is. De hiába. Minél részegebb és harsogóbb lettem én, annál békésebb és kedvesebb lett ő.

Végül, amikor menni készült, azt mondta: “Szabad volt többször megérintenem Szwamidzsit, és azt hiszem, hogy kaptam egy kicsit, egy nagyon-nagyon kicsit a csodás hatalmából.”

“Most hamufelhőket fogsz fújni az orrodból vagy Krishnát elővarázsolni a whiskyspoharamból?”

“A gúnyolódás a szellemi nélkülözők fegyvere. Azt hiszem, néha kicsit a jövőbe látok, csak az örökké áramló folyó első kanyarulatáig.” Felállt. “Mielőtt ennek az évnek vége, igen, még mielőtt az éjszakának vége, életed meg fog változni és Szwamidzsi közelébe leszel kényszerítve.”

Miután Quentin elment, csatlakoztam egy részeg csoporthoz a bárnál és mire távoztam a klubból, jómagam is teljesen az voltam. Tudatában voltam, hogy az Orchard Mallon sétálok le, valamint a női és férfi prostituáltak alattomos zaklatásának. Máskor megálltam volna beszélgetni ezekkel a színpadiasan kikészített szépségekkel, ugrattam volna őket a táskájukban található elektronikus eszközökkel, amelyek a szexnek megint értelmet adnak. Ezen az éjszakán, bár részeg voltam, nem volt hangulatom a heccelődéshez.

Nem emlékszem, hogyan értem a lakásomhoz vagy az ágyba. Még sötét volt, amikor a telefon csörgésére felbredtem.

“Krish” mondta egy fájdalmas hang. “Dzsan vagyok.”

Dzsanaki, a nővérem. Ő és a kislánya, Gita az egyetlen rokonaim. Dzsan egy idősebb cinkbányászhoz ment feleségül, aki négy évvel ezelőtt meghalt, röviddel Gita születése után. A gyerek bennem találta meg az apát, akit sosem ismert, olyan apát, aki csak szabadság alkalmával jelenik meg és egyéb gondolata sincs, minthogy őt szórakoztassa állandó jelleggel. Teljesen átadtam magam ennek, határtalan szeretettel árasztottam el a gyereket, szeretve őt és még inkább magamat a folyamatban.

“Mi baj van, Dzsan?”

“Szükségem van rád, Krish. Gita haldoklik.”

“Hogyan lehetséges” kiáltottam, fejem azonnal kitisztult. “Csak egy hete telefonált nekem.”

Dzsanaki elmesélte. Néhány napig Gita, ahogy anyja vélte, egyszerű megfázásban szenvedett. Azon a reggelen láza hirtelen felugrott és Gita görcsös rohámot kapott. Mire a kórházba értem, bekómált. Az orvosok szerint agyvelőgyulladás.

“Valami vírus, ami megtámadja az agyat.”

“Nem tudnak semmit sem tenni ellene?”

“Nem mondják, nem mondják...” zokogni kezdett.

Hatszáz kilométer hosszú borzalmas út választott el minket. Habozás nélkül mondtam: "Azonnal indulok."

"Ne egyedül, Krish. Valaki vezessen veled. Kérd meg Quentin."

Quentin épp úgy aggódott Gitáért, mint én és örült, hogy velem jöhet északra. Úgy hangzott, mint a régi Quentin, de mielőtt letette a kagylót, hozzáfűzte: Jó, hogy a sors Ipo-hba visz minket. Szwamidzsinek a városon kívül van az asramja és ha szerencsénk lesz, együtt láthatjuk őt."

Hálás voltam, hogy nem emlékeztetett a jövendölésére, amikor elváltunk.

Az út nagy részén Quentin vezetett. Az ég borús volt, fogva tartotta az ólmos hőséget és az útra nyomta. Keveset szóltunk, és akkor is leginkább Gitáról. Időnként felém fordítottá különösen fénylő szemeit. Nem tudtam volna megmondani, hogy részvét vagy győzelem ragyogott bennük.

Ahogy Ipo-h felé közeledtünk, a trópusi őserdőt felváltották a mészkőszikla képződmények, ahol a savas trópusi eső barlangokat és szakadékokat vágott a mészkő dombokba. Quentin egy dombra mutatott nem messze az úttól.

"Látod azt a dombot, lent a barlanggal, Krishna?"

"Mi van vele?"

"Ott él Szwamidzsi és ott van az asramja."

Nem szóltam semmit.

Dzsana-ki az ajtóban várt, amikor megérkeztünk és erősködött, hogy azonnal induljunk a kórházba. Dr. Amat, mondta, vár minket.

Az intenzív osztályok földöntúli helyek, az állandó neonfélfelhő pedig még inkább azzá teszi őket. Minden beteg valami életfenntartó gépre volt csatolva, bár legtöbbjüket szemmel láthatóan elhagyta az élet szikrája, ami az élő a holtól megkülönbözteti. Ezt a lélegeztető tehetetlen sóhajozása csak igazolni látszott.

Dr. Amat a terem sarkába vezetett minket, ahol Gita feküdt. Csöpp teste elveszett a felnőtt ágyban. Karjaiba átlátszó műanyag csövek vezettek, azok vitték szervezetebe a szükséges infúziókat. Jobb orrlyukából egy másik cső állt ki nylonzacskóval a végén. Egy ádázul kinéző zöld folyadék csöpögött szünet nélkül a zacskóba. A fejét koronázó göndör fürtök, egyébként olyan vidámak, mintha külön életet élnének, most átnedvesedtek és egy elhagyatott tengerparton heverő halott tengerifüve hasonlítottak. Ahogy figyeltük, a gyerek ritmikusan rángatózni kezdett. Egy ápolónő megigazította az egyik infúziót és a rángatózás abbamaradt.

"Nehezen tudjuk a görcsöket csillapítani." mondta Dr. Amat szemünket elkerülve.

"Meg fog halni az unokahúgom, doktor úr?"

Állást nem foglaló szemeit felém fordította.

"Nehéz megmondani, nagyon nehéz. A vírusos agyvelőgyulladásnak olyan kiszámíthatatlan a kimenetele." Megrázta a fejét, mintha nem vállalná a felelősséget az elmondottakért. "Néha úgy látszik, rendben vannak, és akkor - puff - elmennek. Másrészt meg néha..."

"De nincs valami új gyógyszer, valami antibiotikum, ami legyőzné a vírust?"

"A vírusokra semmilyen ismert antibiotikum nem hat." mondta komoran. "Minden attól függ, hogy kialakul-e a saját ellenállása a vírusra, mielőtt az elpusztítja az agyát." Vállat vont. "Ez tarthat négy napig, öt napig, egy hétig... vagy soha nem következik be."

A betegre nézett a másik ágyon. A beszélgetésnek vége volt.

Azon az éjszakán, ahogy Dzsana-ki kivilágítatlan kertjében ültünk, a sötétség nyomasztott minket, de hálásak is voltunk, hogy arcunkat elrejtette. Dzsana-ki nem tudott mást, mint végtelenül ismételné Gita betegségének részleteit. Javasoltam, hogy vigyük a gyereket Szingapúrba jobb szakkezelésre. Erre gondoltak már, de az ötletet elvetették, mert Gita túl beteg volt az utazáshoz. Elhallgattunk, tehetetlenségre kárhóztatva. Akkor Quentin megszólalt.

“Miért nem kérjük Szwamidzsi segítségét?”

Dzsanaki felragyogott.

“Te ismered a Szwamidzsit, Quent?”

“És tudom, hogy segíteni fog.”

Düh vette át a bánat helyét és ordítottam: “A helyzet már anélkül is elég rossz, hogy gyengeelméjűek csalókat vonnának bele.”

“Azt mondják, sok csodát tett” mondta Dzsanaki megváltozott hangulattal. “Ha Quentin személyesen ismeri...”

“Nézd, Krishna” hajolt előre Quentin “még te sem állítod, hogy árt, ha elmegyünk Szwamidzsihoz?”

“Kivéve, ha nem kelt hamis reményeket.”

Mielőtt a nap egészen felkelt, mi hárman már a mészkőbarlanghoz vezető sáros ösvényt tapostuk. Nem voltunk egyedül. Világos volt, hogy Mahalingam vonzóereje nem egy bizonyos csoportra korlátozódott. Tamil kulik csoszogtak kacszázó kínai matrónák mellett, kamaszok ugrándoztak walkmanek titkos zenéjére és öntudatlanul szökelltek tova csokornyakkendős urak mellett. Ponyvatetőt feszítettek a barlang elé és az emberek alatta gyülekeztek két csoportban, szabadon hagyva egy utat, ami a bejárathoz vezetett. A barlang szájából füstölőpálcikák illatos füstje gyűrűzött ki és láttam bent néhány olajlámpát égni. Az izgő-mozgó tömeg mögé álltunk, krákoztak és beszéltek, ahogy már a tömeg szokta. Hirtelen csend lett. Mahalingam megjelent.

Mezítláb volt és ing nélkül. Farmernadrágja elég fakó volt, hogy divatos legyen. Még onnét is, ahonnét álltam, jól kivettem az arcán az újonnan serkedő szakállt. Azon kívül, hogy homlokára és mellére hamut kent, semmi sem különböztette meg őt a többi kamasztól, akiket az Orchard Mallon láttam csavarogni. De ahogy jobban szemügyre vettem, be kellett látnom, akaratom ellenére, hogy ez az ifjú ember tényleg más volt. Valami most születő benyomását keltette, mintha most lépett volna ki a föld belsejéből, mint valami ősi isten, magán hordozva a hajnali illatok nyirkos frissességét. Kissé előrehajolva észrevettem, hogy sötétszürke szemei a barna arcában teljesen nyugodtak. Azok maradtak, még akkor is, amikor lassan egyik oldalról a másikra fordította a fejét, szemrevételezve a tömeget.

Mahalingam lassan lesétált a folyosón. Közben több ember homlokát megérintette, sárga foltot hagyva vissza, ami ragyogott a reggeli félhomályban. Először azt hittem, valami foszforeszkáló festéket használ, de ahogy közelebb ért, láttam, hogy nedves szantálfakenőcs volt. Megállt, ahogy hozzánk ért és megérintette a homlokomat. A mozdulat nem volt sietős és keze tiszta volt, száraz és szagtalan, mielőtt és miután megérintett engem. És mégis éreztem a szantál illatát, még mielőtt a kenőcs kezdett lecsepegni az orromra.

Ekkor Quentin előrelépett és elkezdte: “Egy gyerek haldoklik, Szwamidzsi...”

“Egy kislány...” Quentin nagyot bólintott és Mahalingam folytatta: “Egyedül fekszik egy kórházi ágyon. Három napon belül a betegség elhagyja a testét.”

Hangja rekedt volt és színtelen, arca kifejezés nélküli. Ha fel is ismerte Quentint, nem adta jelét. Elfordult tőlünk és visszaindult a barlangba.

Egész úton hazafelé Quentin magán kívül volt.

“Most már nem kell aggódnia, Dzsanaki. Most már te is biztosan meggyőződtedél, Krishna, Szwamidzsi erejéről.”

“Miért?”

“Csak annyit mondtam, hogy egy gyerek haldoklik. Ő rögtön tudta, hogy kislány.”

“Elkezdte mondani, hogy ‘egy kislány’, amikor te a heves bólogatásoddal megszakítottad. Talán éppen azt akarta kérdezni, hogy ‘egy kislány vagy egy kisfiú’. A te Szwamidzsid olyan színtelenül beszél, hogy lehetetlenség megállapítani, kérdez-e vagy állít.” Nevetésem híjával volt a humornak. “Egyébként, a világ gyerekeinek a fele lány.”

Kicsit elgondolkozott és így szólt: De Szwamidzsi tudta, hogy kórházban van.”

“Nagyon kevés haldokló gyerek csavarog a búcsúban.” vágtam vissza.

Elhallgatott. Nem hoztam fel Mahalingam tiszta kezeit, sem nem hívtam fel a figyelmét a homlokomon száradó szantálra.

A következő három nap életem legkeservesebb időszaka volt. Semmi sem szerzett volna nagyobb örömet, mint Gita gyógyulása, ahogy Mahalingam megjósolta, de rettegtem a hatásától Quentinre. Bár csak két nap alatt jönne rendbe. De a két nap elmúlt és a kislány állapota nem változott.

A harmadik nap reggelén Dr. Amat telefonált. Változás történt Gitán. A láz lement, de a kislány nagyon nyugtalan volt. A jelek bármire utalhatnak, mondta. Hogy a teste túlságosan kimerült még ahhoz is, hogy lázat termeljen, vagy hogy gyógyul. Rohantunk a kórházba. Quentin lelkesedése elszállt, Dzsának pedig némán hozzám simult.

Amint beértünk az intenzív osztályra, megértettem, mire célzott Dr. Amat. Gita olyan vadul dobálta magát, hogy az infúzióscsövek kiestek és szabadon, funkció nélkül heverték a lepedőn. Csuklójából, ahol a csövek az ereibe voltak kötve, vékony vérerecske szivárgott. Órákig néztük, hogy vetette magát ide-oda és forgolódott, fejét az ágy szélébe verve, ahogy megpróbált felülni. Hirtelen visszahanyatlott és egészen nyugodt lett.

Azt hittem, meghalt és jól meg kellett nézmem, mellkasa mozog-e, hogy ellenkezőjéről megbizonyosodjak. Néhány perc nyugalom után kinyitotta a szemét. Pillantásába lassan élet költözött, először anyjára szegezte, aztán Quentinre, és utoljára énrám. Úgy nézett rám, mintha nem hitte volna el, amit lát. Akkor a jobb szemét színészkedően kacsintásra csukta. Szívem nagyot dobbant és alig tudtam a könnyeimet visszatartani.

Kis gyerekek nehezen tudnak kacsintani. Mikor Gita hároméves volt, megtágítottam neki. Több napig tartott, tükör előtt, egyik szemhéját lecsukva tartotta, míg a másikat nyitva kényszerítette, de végül megtanulta. És most ezzel a titkos, felnőtteknek való közlésmóddal adja tudtomra, hogy jól van. Átötlettem Dzsánakit és Quentinre is belevontam az ölelésbe. A miértek lényegtelenek, amikor egy gyerek újra életre kel.

Quentin másnap reggel elutazott. Nem mondott semmit, de világos volt, hogy úgy vélte, nekem most beigazoltnak kell látnom a hitét. Másnap elmeséltem az egészet Dr. Amatnak.

“Gondolja, hogy csoda történt?”

Vállat vont.

“Valahányszor valaki valamiből meggyógyul, én csodának tekintem. Emlékeztető Allah végtelen könyörületére.”

“De hogy megmondta a gyógyulás napját?”

“Mr. Krishna, ha nyer a lottón, emlékszik a nyerő számokra. De vajjon emlékszik-e a számokra azon az ezer szelvényen, amit eldobott?”

Visszamentem Szingapúrba, igazolva éreztem magam.

Két hét múlva Quentin felhívott.

“Csak azt akarom mondani, hogy feladom az állásomat és elmegyek Szingapúrból.”

“Mit fogsz csinálni, Quentin?”

Szwamidzsi azt tervezi, hogy templomot épít az asramja mellé és később központokat alapít a híveinek Malajziában és talán a világon mindenfelé.”

Teljesen ledöbbsentem.

“És mi lesz mindebben a te szereped?”

“Ezer és ezer dollár folyik be, ... adományok, tudod, és valakinek igazgatni kell a pénzügyeket.”

“Quentin, te megőrültél...”

“Lehet, hogy én igen.” szakított félbe “De Gita él.”

Letette a kagylót.

Több napig tűnődtem a helyzeten, amíg úgy döntöttem, hogy amin nem tudok változtatni, azt elfogadom. Akkor véletlenül Phongra akadtam.

A Tropic Inn, ahogy említettem, igyekszik a vendégeit színvonalas műsorokkal szórakoztatni. A legtöbb művész jó ajánlásokkal érkezik, de azért tartunk egy főpróbát a személyzet előtt, mielőtt felléphetnek, hogy a vezetőség megfelelőnek találja a képességeiket. Én ritkán veszek részt ezeken a bemutatókon, de ez alkalommal kénytelen voltam, mert a helyettesem szabadságon volt. A nagy éttermet készítették elő a célra, mert vacsorával volt egybekötve és a bojok, pincérnők és titkárnők szerepeltek vendégként. A terem sarkából figyeltem a műsort.

Phong több kártyatrükköt mutatott be, akkor a rutinmutatványt fémgűrűkkel és üvegdobozokkal, szünet nélkül társalogva. Akkor, meglepetésemre, lejött a színpadról és a közönség közé lépett.

“Semmi aggodalom, semmi aggodalom” biztosította a kis bojt, akinek a fejét két tenyere közé fogta. Miután kicsit piszkálta a fiú fülét, jobb füléből kihúzta egy tekergődző kígyó fejét, a balból meg a farkát. Amikor a kígyó mindkét vége kint volt, jobbra-balra huzigálta a fiú fején keresztül.

“Komoly fülbetegség” kijelentését harsogó nevetés fogadta. “De Dr. Phong meggyógyítja.”

Tapsolt egyet a bojt feje felett és a kígyó eltűnt.

“Most jól hall, igen? De Dr. Phong túl sokat beszél és nagyon megszomjazott.” Ujját egy magas kóláspohárba dugta, amit az egyik titkárnő akart éppen meginni. Az ital eltűnt a pohárból, úgy látszott, az ujján keresztül. Esküdni mertem volna, hogy még egy kis csobogást is hallottam, ahogy az utolsó cseppek távoztak a pohárból.

“Bocsánat, bocsánat. Túl sokat iszom.”

Visszatette az ujját a pohárba, ami csodálatos módon újra tele lett.

Akkor egy, a közelemben lévő asztalhoz sétált és meggyújtotta rajta a két gyertyát. Amikor folyamatosan égtek, jobb kezével rámutatott az egyikre. A láng fellobbant, majd félredőlt és tovább égett derékszögben elhajolva. Akkor bal kezével a másik lángnak intett. A két gyertya lángja ellenkező irányba hajolt el, egy gyakorlatilag huzatmentes helyiségben!

Később Phongot az irodámba kérettem. Meséltem neki Mahalingamról és a nagy mennyiségű hamuról, amit az orrából teremt elő. Hangosan nevetett. “A bűvészek bármilyen tárgyat elő tudnak teremteni bármilyen lukból.” felelte. Amikor megkérdeztem, hogy hogy produkálja Mahalingam a hamut és szantálkenőcsöt, így válaszolt: “Azt már nem. Az hivatásbeli titok. De Mahalingam pont olyan bűvész, mint Phong. Csakhogy Phong jobb bűvész. De Phong nem isten. Csak Isten isten. Phong jó methodista.”

Phong műsora csak négy nap múlva volt kitűzve, és beleegyezett, jó nagy összegért, hogy eljön velem Ipohba.

Még aznap éjjel Ipohba repültünk és másnap reggel a Mahalingam barlangja előtti tömegben álltunk. A szokásos csend fogadta Mahalingamot, ahogy a tömegben átsétált. Mint először, most is nedves szantálkenőcs jelent meg azoknak a homlokán, akiket megérintett. Most az orrát is gyakran megdörzsölte, minden alkalommal egy marék hamut produkálva, amit a nőknek nyújtott, vagy félmeztelen férfiak mellére dörzsölt. Továbbá a levegőbe nyúlt és apró Krishna, Ganesa és táncoló Sivaszobrokat varázsolt elő. Láttam, hogy a Szwamidzsi nyilvánvalóan kiegészítette a repertoárját.

Amikor Mahalingam hozzánk ért, Phong eléje lépett és elállta az útját. Lehetetlenség volt megállapítani, hogy a Szwamidzsi meglepődött-e. Arc kifejezése nem változott, de én látni véltem, hogy egy alig észrevehető lépést tett hátrafelé.

A két férfi perceként át szemben állt egymással, mielőtt Phong megszólalt.

“Ipohi hölgyeim és uraim, én vagyok a Fenomenális Phong, a bűvészek hercege és nemsokára Szingapúrban, a Tropic Innben fogok fellépni.” Szünetet tartott, amit barátságtalan csend fogadott. “Itt látták barátom bűvészműtávjait,” mutatott Mahalingamra”, amelyeket én is be tudok mutatni.”

Mahalingam homlokához ért és azon egyszeriben ott volt a nedves szantálkenőcs. Kitérte a tenyerét és ráfújta. Hamufelhő szállt fel belőle, ami leereszkedett a Szwamidzsi meztelen mellére. Phong mindenféle tárgyakat kezdett elővarázsolni: Krishnákat és Sivákat, Buddhákat és Szüzeket, Kwan Yinokat és Kereszteket. A gyerekeknek varázsolt apró autókat és repülőket, egy csoport borzas fiatalnak kondomokat. A tömeg majd megőrült a gyönyörűségtől.

Phong mindkét kezét felemelve csendet kért.

“Most olyasmit mutatok, amit az én fiatal barátom itt nem tud. Figyeljék a barlangban a négy lámpát.”

Határozottan a balszélső lámpára mutatott és rákiáltott: “Hunyj ki!”

A láng kialudt. Ugyanígy tett a három másikkal is. Kitért a taps.

“Ha jobb műtávjakat akarnak látni, legyenek szombaton a Tropic Innben.” Ezzel meghajolt, megfogta a karomat és távoztunk.

Egy hét múlva Quentin hívott fel a munkahelyemen. Úgy hangzott, mintha zavarban lett volna és azt mondta, hogy sürgősen találkozni akar velem. Az volt az érzésem, hogy mostanra már hallott a Fenomenális Phong Ipohi fellépéséről. Megbeszéltük, hogy a klubban találkozunk. Mire odaértem, ő már ott volt, narancslét ivott.

“Vigyázz ezzel, Quent” mutattam a poharára. “Veszélyes szokássá válhat.”

“Mindent tudok a kitalálósdi játékról Ipohban, amit az utcai bűvészeddel műveltél, Krishna.”

“És Mahalingam mégis az istened?”

“Krishna, Krishna,” sóhajtott. “A kétségek azok a béklyók, amik a szellemet kötve tartják, az iga, ami megbénítja a lelket. Soha nem fogod megérteni, hogy Szwamidzsi csodákat visz véghez, és nem... trükköket? Elfelejtetted Gita gyógyulását, vagy hogy az pontosan akkor történt, amikor Szwamidzsi előre jelezte?”

Úgy láttam, semmi értelme nem lenne, ha elmondanám neki, amit Dr. Amat mondott a lottószelvényekről.

“Csak azt akarom mondani, hogy három nap múlva végleg elhagyom Szingapúrt és teljesen Szwamidzsi terveivel fogok együttműködni.” Kitta az italát. “Kérlek, könyörgök, ne vesztegess több pénzt utcai bűvészekre, vagy hogy megpróbálsz engem megakadályozni.”

Felállt és elment.

Később, azon az estén az Orchard Mallon sétáltam, a környezetről teljesen megfeledkezve gondolataim súlya alatt. Nem csak amiatt, hogy nem sikerült Quentint meggyőzőnöm, hogy a Szwamidzsi nem több, mint egyszerű bűvész egy csepp karizmával, hogy a világ, amit együtt fedeztünk fel, túl szép volt ahhoz, hogy a természetfelettire lenne szüksége. Hogy Quentin elment, belőlem is meghalt egy rész, és talán az a rész, amelyik az egyszerű örömet öncélnak tekintette. Hirtelen szükségét éreztem a meleg és bizalmat adó megszokott vigaszának.

A Mall elhagyatott volt és meglepően sötét. Már félúton végigmentem rajta, mikor egy hangot hallottam.

“Hello” mondta.

Megijedtem, mert úgy látszott, hogy senki sem volt ott. Akkor megláttam őt. Apró nő ült egy kőpadon, egy bokor mögött félig elrejtve. Mert kicsi volt, fiatalnak látszott, de erősen kifestett arca olyan kortalan volt, akár a foglalkozása.

“Hello” feleltem.

“Szeretnél egy barátot? Elviszel engem egy szállodába?”

“Persze.”

“Melyikbe?” kérdezte felállva. “Melyik szállodába viszel?”

“Amelyikbe akarsz. Csak ne a Tropic Innbe.”

A célirányos

Apám régimódi orvos volt, aki hitt abban, hogy az emberi élet szent és a páciensek iránti titoktartás követelménye sérthetetlen. Jól megvolt olyan fogalmakkal, mint tisztelet és igazság és nem fakadt nevetésre a barátság és kötelesség szók hallatán. Akárhogy is próbáltam, soha nem tudtam meggyőzni, hogy ezek a tulajdonságok nem Angliából származnak, de még csak nem is a krikettjátékból.

“A krikett” - szerette mondogatni, “olyan játék, ami nem az izmok erejétől függ, hanem az emberi értelem legmegalapozottabb alapjaitól.”

Sosem gondoltam rá, hogy megkérdezzem, mit is jelentsen ez. Hálás voltam, mert, bár egyetlen gyerek, lány voltam és nem kellett beszállnom a nyomorult játékba. A nemem viszont nem mentett fel az alól, hogy apát vég nélküli órákon keresztül hallgassam mesélni róla. Úgy tűnt, hősei mind vagy halottak, vagy már visszavonultak. A fiatal krikettjátékosokat megvetette.

“Hol van a bátorságpróba” kérdezte “amikor a játékosok acélsisakot viselnek a fejükön, párnával védik a testüket és arcuk előtt rácsot hordanak?” És ezután jött a végső ítélet: “Akár azt is játszhatnák, amit az amerikaiak futballnak hívnak.”

“De apa,” tiltakoztam “Csak megpróbálnak védekezni a sérülések ellen.”

“És ezáltal megtagadják maguktól a bátorság megértésének a lehetőségét.”

A férfiak, akik elnyerték apa bámulatát, bár összezúzva, lebunkózva, véresen és törött csonttal, de folytatták az ütések a krikettverővel, gurítottak, játszottak a mező szélén vagy védték a kaput. Rettenhetetlen - ez volt a kedvenc szava, amivel ezt a “vakmerőséggel a dicsőségért dandárt” jellemezte, akik közül a legtöbb angol volt. Furcsa módon azonban kedvenc krikettjátékosa nem angol volt, hanem indiai, K.S. Ranjitsinghjinak hívtak. Az egyszerűen “Ranji”-ként népszerű játékos herceg volt, aki több időt töltött krikettjátékkal a viktoriánus Angliában, mint törődött az államügyekkel a saját országában. Legnagyobb hozzájárulása a kriketthez a célirányosnak hívott ütés volt.

“A célirányos nem csupán eszköz a győzelem elnyerésére. Magában foglal egyfajta komplett hozzáállást az élethez, ami, sajnálatos módon, manapság már nem tud érvényre jutni.”

Én tudtam jól, mi volt a célirányos. Úgy játszották, hogy a lábakat és az ütőt szorosan egymás mellett tartották. Ranji mindig az ütőjének a lapos felével várta a labdát, de az utolsó pillanatban, és amihez acélcsuklók kellettek, elütötte messzire a kapustól, de nem elég messzire ahhoz, hogy a hátvéd ütőkörébe kerüljön. Nagyon

hatékony volt gyors dobók ellen és amikor a labdát magasan hajították a célkapu léceivel egyvonalban. Természetesen feleslegesen veszélyes játék volt. A játékos nem ment a labda elé, hanem kivárta, hogy eltéríthesse, miközben ki volt téve a repülő labda kiszámíthatatlanságának. Kockáztatta, hogy a labda leüti, hogy felborul vagy hogy a kapu mögé kerül.

“Nem könnyebb és biztonságosabb előre menni és a magasan hajított labdát lehozni, vagy ha kicsit rövid, akkor derékszögben visszaütni?” Már zseni koromban elsajátítottam a játéknak mind technikáját mind zsargonját.

“Ranji játékában a lényeg soha nem a könnyűség és a biztonság volt. Hanem a kecsesség és az elegancia.” Szünetet tartott, elgondolkozott, hogy folytassa-e, majd folytatta. “Az ütést hibátlanul kellett kivitelezni, és amikor sikerült, nemcsak pontokat és tapsot aratott. Bebizonyította, hogy az ember képes dacolni a világgal, követelheti a tökéletes megoldást és... ösztönös hajlammal és bátorsággal meg is szerezheti.”

Tudtam, hogy apa nem fogja szeretni a kérdésemet, mégis feltettem. “Mi történik akkor, ha az ütés nem tökéletes?”

“Ha rosszul találják el, a célirányos egy katasztrófa.” Most inkább rossz hangulatban beszélt, mint felvillanyozva. “Ezért ez a legnagyobb ütés a kriketben.”

Apa hozzáállása az abortuszhoz is, mint mindenhez az életben annak a hatása alatt állt, amit a játék ideális szabályai képviseltek. Nem tartotta “krikettesnek” megtámadni egy olyan gyámoltalan valamit, mint egy csepp kocsonya, ami az anyaméhhez tapad. Ha a magzat meg tudta volna harapni a nőgyógyászt vagy valami halálos betegséggel megfertőzni, biztos vagyok benne, hogy apa könnyebb szívvel ajánlotta volna pácienseinek terhességük megszakítását.

Nem azért, mintha bigott lett volna vagy közönyös a nővel szemben, aki nem kívánta a terhességet.

“Senkinek sincs joga egy nőt arra kérni, hogy engedje a testét inkubátornak használni egy lény számára, aki beléje rontott és amikor onnét távozik, szó szerint szét fogja tépni.” Mondta elég gyakran, hogy kihangsúlyozza a dilemmát, amibe minden esetben került, amikor abortuszra kértek. Bár önként vállalta, a gyötrődés nem volt kevesebb kín. Nem tudta a témát anyával megbeszélni, mert az hajthatatlan katolikus volt, így hát hozzám fordult.

“Te, drága Lia, azonos nemű vagy a szerencsétlennel és így jobban megérted kellemetlen helyzetét, mint ahogy én valaha is remélhetem.”

Tizenhárom éves voltam akkoriban és mint a középosztály védett környezetében felnőtt szingapúri lány, igen keveset és azt is csak elméletben tudtam arról, hogy hogyan esnek lányok teherbe, arról pedig, hogy hogyan éreznek a nők, akiknek a testébe berontottak, semmit sem. De mégsem szerettem volna apát cserben hagyni és sikerült barátságos mormogásokat hallatnom, mialatt ő a gondjaival gyötrődött.

A legtöbb felhozott eset nem jelentett volna problémát senki másnak, csak egy ilyen idealista, krikettszenvedélyű régimódi házi orvosnak. Még egy olyan tapasztalatlan bakfis előtt is, mint én voltam, világos volt, hogy páciensei a terhességüket úgy vették, mint valami betegséget, amit szerencsétlenségükre összeszedtek. Orvosuktól gyógyítást vártak és mit sem törődtek vele, hogy hogyan teszi. Apa részletes kérdéseit a terhességmegszakítás okairól indokolatlan kotnyelességnek tekintették.

“Meg fogod érteni, Lia, hogy lehetetlenség számomra abortuszt ajánlani, hacsak én magam nem vagyok meggyőződve arról, hogy ettől a gyermektől nem gazdasági okokból vagy a törvénytelenység stigmájától való félelemből tagadják meg az életet.”

Nagyon korán rájöttem, hogy lehetetlenség apával beláttatni, hogy alkalmatlanság, pénztelenség vagy a lányanyaság szégyene valódi okok az abortuszra. Ezért általában, szándékmat leplezve, meg szoktam győzni őt, hogy a kérdéses nő gyűlöli a gyereke apját, állapotára utálattal néz és javíthatatlanul károsodna, ha a

terhességet nem szakítanak meg. Legtöbbször elég könnyen sikerült. A tanácsaimat ellenvetés nélkül elfogadta, amíg csak Mrs. X. esete elő nem jött. Akkor tizenkilenc éves voltam, harmadéves egyetemista kereskedelmi szakon.

“Szükségem van a segítségedre, Lia, jobban, mint valaha.” Abbahagytam computerem képernyőjének a bámulását és felnéztem rá. “Ismerek minden érintett felet és nem vagyok biztos az ítéletem pártatlanságában.”

“Én is ismerem őket, Papa?”

Lassan elmosolyodott. “Tudod, hogy nem fogom úgysem megmondani. A szóban forgó hölgy Mrs. X marad neked és én hasznát fogom venni a te objektív tanácsodnak.”

“Indíts, Papa” mondtam és lezártam a gépet, ami előtt egész este ültem.

“Mrs. X boldog feleség volt, és még ma is az. Van egy tízéves lánya. Terhes, de nem a férjétől. És nagyon meg akarja tartani a gyereket.”

“Minek kellene megmondani a férjnek. Várjon és meglesz a gyerek.”

“Igen, de védekeztek.”

“Akkor benne van a pácban, akármi is történik. Hogy tudja megmagyarázni a kedves felszarvazottnak, hogy minek kell neki abortusz, még ha elhiteti is a szerencsétlen flótással, hogy ő az egyetlen férfi az életében.”

“A védekezési módszerek nem tökéletesek, te is tudod, Lia.” Nagyon reméltem, hogy azok, de nem szóltam semmit. “Ajánlottam, hogy mondja neki ezt. Még azt is felajánlottam, hogy én mondom meg.”

“Ha a te Mrs. X-ed ezzel megússza, akkor jó lesz, ha a férje megvizsgálhatja az agyát, de mi megszabadulunk a problémától.”

“Sajnos, ez nem minden.” Vártam, ő pedig folytatta. “El kell, hogy mondjam, hogy X-ék angolok, a jó hölgy szeretője pedig kínai.”

“Akkor Mrs. X-nek nincs sok választása, nemde?”

“Nem tudom.” Hümmögött egy kicsit. “Nagyon szerelmes ebbe a kínai úriemberbe és mindennél jobban akarja a gyereket.”

“De nem eléggé, hogy nyilvánosságra hozza a dolgot, elváljon és hozzámenjen a pasashoz.”

“A szeretője egy jólismert szépfiú és attól tatok, egy kissé jellemtelen fráter. Nem az a fajta, aki feleségül venné őt, még ha elválna is.”

Tudom, mi járt apa eszében. Ha a nő nem akarná a gyereket, meg tudná magát győzni az abortusról, de egy gyereket, akit születése előtt szeretnek, minden áron meg kell védeni. “Mit javasol a nagyszívű Mrs. X?”

“Áttette a problémát az orvosára, és otthagya, hogy találjon az megoldást.”

Bájos, gondoltam, de megkérdeztem: “És te mit fogsz tanácsolni, Papa?”

“Még nem tudom.” Úgy tűnt, hogy hirtelen észrevette a computert előttem és azt mondta: “Bocsánat, neked vizsgáid meg egyéb dolgod is van, Lia. Hát ne törd a csinos kis fejedet olyan gondokon, amikkel egy öreg orvos találkozik napi munkája során.”

Szinte abban a pillanatban elfelejtettem Mrs. X-et és a problémáját, ahogy apa kiment. Vizsgáim voltak és komolyan szerelmes voltam abba a férfiba, akivel az egyetem befejezése után hamarosan összeházasodtunk.

Öt évvel később férjemet, Jert és engem Londonba helyeztek.

Apa meglátogatott minket. Néhány nappal érkezése után javasolta, hogy ugorjunk be régi barátaihoz, Maria és Stephen Edmondshoz. Akkor ismerkedtek meg, és kerültek szemmel láthatóan közel egymáshoz, amikor az angol hadsereg Stephent Szingapúrba küldte. Edmondsék Brentwoodban laktak Essexben. Aznapra szabadságot vettünk ki és Jer vezette az autót azon a tájon keresztül, ami apa szavai szerint még megmaradt Anglia zöld és kellemes országából.

Maria és Stephen Edmonds igencsak megfelelt az Anglia kertvárosiban élő tipikus házaspárképeknek. Negyvenes éveik elején jártak. Lányuk, Jane éppen befejezte

az általános iskolát és várta a felvételét a titkárnő iskolába. Mint szülei, ő is azzal a nem realista nosztalgiával emlékezett Szingapúrrá, ami csak idegesít minket, akik tényleg abban az acél és műanyag, magas technikájú metropoliszban élünk. Alig vártam, hogy vége legyen az ebédnek és alighogy vége volt, javasoltam, hogy induljunk vissza Londonba.

“Ó, nem mehetnek, amíg nem látták a mi Davidünket” mondta Maria.

“Különösen Ön, doktor úr.” tette hozzá mereven nézve apára.

“Nem hagyjuk, hogy elmenjenek, amíg nem látták a büszkeségemet és örömeimet” szólt Stephen. Türelmetlenségemet látván, hozzátette. “Jöjjön velem, Lia, elmegyünk Davidért az iskolába. Amikor csak tehetem, együtt sétálok haza velem.”

Pont akkor érkezünk az iskolához, amikor a gyerekeket kiengedték.

“Az ott ő” mutatott Stephen egy csoport összesimuló ötévesre. David, amint meglátta az apját, kitört közülük és felénk rohant. Egy teljes percig megszűntem létezni számukra, amíg apa és fia öleléseket és csókokat váltott valamint a napi híreket. Nehéz volt elhinni, hogy alig hét órát voltak távol egymástól. Kezdem magam betolakodónak érezni, amikor Stephen megszólalt: “Köszönj szépen Liának, David. Egyenesen Szingapúrból jött, ahol mi is voltunk, mielőtt te születél.”

A fiú köszönt, de szemmel láthatóan nem volt rám ideje. Stephen a vállára ültette és a gyerek egész úton hazáig csacsogott.

Ahogy visszaértünk, Maria azonnal teát szervírozott, de ez sem tudta megszakítani a párbeszédet apa és fia között.

Jer, a férjem, az a fajta ember, aki rögtön kimondja, ami az eszébe ötlik. Amióta csak beléptünk, Davidet bámulta, majd hirtelen megszólalt: “Furcsa, de bizonyos szögből nézve David nagyon kínainak látszik.” Még be sem fejezte a mondatot, felordított.

Apa, aki mögötte állt és éppen a második csésze teáját töltötte ki, hitelen nem volt ura a kezének és a forró tea végigömlött Jer hátán. Maria felugrott, hogy letörölje a forró folyadékot a férjem hátáról, mialatt apa, aki szemmel láthatóan azonnal visszanyerte önuralmát, bocsánatot kért, hogy ilyen reszkető kezű öregember.

Miután mindent rendbe tettünk, Stephen válaszolt: “Igen. Én is úgy gondolom, hogy David kínainak néz ki. De ebben nincs semmi meglepő, mert sokan állítják, hogy kicsit én is kínainak látszom.” És ahogy ezt mondta, két hüvelykujjával felfelé húzta a két szeme sarkát és fia felé fordult.

David rámosolygott az apjára és többször bólintott. Csak a vakot nem kápráztatta volna el a szeméből sugárzó szeretet.

A célirányos (= leg glance) létező ütés és szakkifejezés a krikettben, de pontos magyar fordítását nem sikerült megtalálnom.

Egy sziget személyes történelme

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy sziget. Egy angol alapította, mesélte a tanítóm. “Miért alapította?” - kérdeztem a tanítót. “Alapoz, az a mai nap. Alapozott, az a tegnapi nap. Alapított, az a tegnapelőtt?”

A tanítóm nevetett. “Az alapításnak semmi köze az alapozáshoz. A sziget mindig is ott volt. Amikor az angolok azt mondják, hogy alapítottak valamit, ezzel csupán azt közlik velünk, hogy átvették és sajátjuknak tekintik.”

Megkérdeztem, hogy volt-e a sziget valaki másé, mielőtt az angolok “megalapították”.

“Igen” - felelte a tanítóm. - “Igen, egy maláj szultáné volt, és azt hiszem, fizettek is neki valamit érte. De sokkal kevesebbet, mint amit ért.”

“Csalás volt?” - kérdeztem - “Kevesebbet fizetni valamiért, mint amennyit ér?”

“Vannak a világon rosszabb dolgok, mint a csalás, kisleány” - mondta a tanítóm.

“És az igazsághoz tartozik, hogy az az ember nem magának akarta a szigetet, hanem a hazájának. Angliának akarta.”

“Szabad csalni, ha nem a saját érdekünkben tesszük?”

“Ó, kis ártatlanom” - mondta az öreg - “Semmiképpen sem helyes dolog rosszat tenni, de olykor az emberek meggyőzik magukat, hogy lehet. És még ennél rosszabbak is történnek.”

Megmutatta nekem annak az angolnak a képét, aki a szigetet alapította, ahol a véletlen folytán én is születtem. Hosszú orrú, magas férfi volt. Büszkének látszott. Gőgös, azt hiszem ezzel a szóval szokták jellemezni. Nem olyannak látszott, mint aki szeret kérdésekre válaszolni. A tanítóm elmondta, hogy ez a gőgös férfi nagy koncepciójú ember volt. Látta, hogy mivé fejlődhet a sziget. Erről nem voltam meggyőződve. Úgy láttam, hogy átnéz a fejünk fölött. Talán a jövőbe pillantott. Esetleg azért öltött ilyen fennkölt ábrázatot, hogy ne kelljen a malájok szemébe néznie, akiket becsapott.

Mindegy, ez régesrégen történt. Amikor én születtem a szigeten, az angolok már nem helyeselték a csalást, az ágyúnaszádokat és a gyengék kihasználását. Tisztességről és emberi jogokról beszéltek. Az igazságról meséltek, és hogy kötelességünk igazat szólni.

Furcsállottam, hogy aki nemrég az alkut ágyúval és ravaszsággal kötötte, most így beszél.

Megkérdeztem erről a tanítót, aki így válaszolt: “Nem számít, hogy miért mondják. Fontos, hogy amit mondanak, az igaz. És te, csacsikám, mindig légy készen a mások igazáért való harcra és csak azt mondd, amit igaznak találsz. “

Hittem neki. Megvolt rá az okom. Becsületesség és tisztesség, méltányosság és méltóság csak jó lehet, mert ezek tették az angolokat az ország uralkodójává, a tengerek urává.

Még két dologban hittem: hogy az angolok legyőzhetetlenek és hogy mindig betartják a szabályokat, amiket én is oly nagyra értékeltem. Mindkét esetben tévedtem.

Szigetünkől messze északra, a Kínai Tenger közönyös sötétjében puffanások hallatszottak. Japán bombák kapták telibe a Prince of Waleset és a Repulset, a két csatahajót, amikről úgy véltük, hogy semmilyen földi hatalom nem tudja elsüllyeszteni.

Még több puffanás hallatszott. A levegő tele lett füsttel és tűzzel.

Ismeretlen repülőek jelentek meg az égen tömegesen és bombaeső zuhogott a szigetünkre. Minden égett: a házak, a hajók, az emberek. Az égés bűze orrukba hatolt és ott maradt.

Hamarosan láttuk is őket: a hódítókat, az óriásokat, akik legyőzték az angolokat. De nem voltak óriások. Görbelábú, laposarcú kis emberkék voltak. Röffenésekkel beszéltek és a mocsár szagát árasztották, ahonnét éppen kimásztak. Ezek olyan emberek voltak, akik nem tartották be a szabályainkat. Nőket erőszakoltak meg, gyerekeket vertek, az öregeket elrúgták az útjukból. Az igazság mindig az volt, amiről ők állították, hogy az. A kínzókamra helyettesítette a tárgyalótermet, vallomások az igazságot.

Éhesen és betegen mi is elfelejtettük, mi az igaz, az igazság és a tisztességtudás. Becsaptuk a vigyázatlant, megraboltuk a gyengét. Zavarban voltam. Amit eddig oly nagy becsben tartottam, nem volt többé érvényes.

Megkérdeztem hát a tanítót: "Mind hazugság, amiben eddig hittem? Az igazság és az igazságosság megszűnik, mielőtt a körülmények rosszabbodnak?"

A tanítóm azt mondta: "Te csalsz, mert éhes vagy. De nem érzed ugyanakkor, hogy helytelenül cselekszel? Nem szégyelled magad? Ugye? Ebből tudhatod, hogy amiben eddig hittél nem pusztult el."

"Igen" - mondtam, - "de mit tegyek?"

"Írd le, csacsikám, mindazt a rosszat, amit láttál és mindazt a rosszat, amit cselekedtél. Égesd az agyadba, hogy sose felejtse el. Egy szép napon minden jobbra fordul és akkor majd vezekelsz."

És a dolgok jobbra fordultak. A kis sárgákat megverték és az angolok visszajöttek. Minden visszatért a régi kerékvágásba. De volt egy különbség. Az angolok azt mondták nekünk, hogy minden ember egyenlő és az egyént ért igazságtalanság veszélyezteti mindenki jogát az igazságra. Csupán arra kértük akkor őket, hogy éljenek a nekünk tanított elvek szerint és engedjék meg nekünk, hogy a saját sorsunkat alakítsuk. Az események megmutatták nekem, hogy az angolok nem legyőzhetetlenek, de ragaszkodtam a másik elvemhez: hogy be fogják tartani a saját játékszabályaikat.

Ismét tévedtem.

Amikor szólásszabadságot kértünk, cenzúrát adtak. Amikor több mint két-három ember összejött, felforgatóknak nevezték őket. Az éjszaka sötétjében embereket hurcoltak el otthonról. Azt mondták nekünk, hogy a politikai foglyokat nem kínozzák, mint ahogy a Kempetai tette, de ki tudja, hogy a Különleges Osztály mit tett velük abban a sötét, magas épületben, aminek a bejárata volt az egyetlen kijárata? Főképp, ha valaki szegény volt és főleg, ha nem beszélt angolul.

"Akkor most mi van?" - kérdeztem a tanítót.

Azt felelte: "Harcolj a szabadságért, butuskám. Szavakkal harcolj, melyek halálosabb sebet ejtenek, mint a fegyverek. Nem nyerhet az igazságtalanság és a rabszolgaság."

"Meg fog szűnni az igazságtalanság és a rabszolgaság, ha önkormányzatunk lesz?"

“Talán” - válaszolta - “talán.”

Így hát az utcára vonultunk barikádokkal és transzparenszekkel, könyvekkel és lobogókkal. Jelszavakat harsogtunk, hogy felébredszük a nép tudatát... és hogy megtámogassuk a saját bizalmunkat. Végülis, úriember módjára parolázva, méltányosságukat biztosítva, hasznukat garantálva, az angolok kivonultak. Nekünk pedig megvolt a szabadságunk.

De az új szabadság rosszabbnak bizonyult, mint a régi rabszolgaság. Soha azelőtt nem volt annyira fontos, hogy visszafogottan fejezzük ki magunkat, hogy korlátozzuk az egyéni szabadságot.

Az angolok alkotta elnyomó törvények nem nyújtottak elég teret az új valóságunknak. Átfogóbbakká, sokoldalúbbakká kellett tenni őket. Jó okai voltak az elnyomásnak. Mindig akadnak ilyenek. Mi kis sziget vagyunk, amelyet fenyegetnek a gyarmatosítók, a kommunisták, a sovíniszták, az elszakadásra törekvők... és Isten tudja még ki mindenki. Vagy egy emberként tömörülünk, vagy meghalunk. A más vélemény kontraproduktív volt, az ellenkezés árulás. Az Egység volt minden: egy főnök, egy párt, egy álláspont.

És ismét, embereket hurcoltak el. És ismét, a legsötétebb éjszakában. Hogy hová, nem tudtuk, és hogy miért, nem mertük megkérdezni. Amikor előkerültek, megalázták magukat az újságokban, a rádióban, a televízióban, mindent meghazudtoló gyónásuk feleslegessé tette a feloldozást.

Féltem és megkérdeztem a tanítómát, aki mostanra nagyon megöregedett, hogy mit tegyek.

“Szóld az igazságot” - tanácsolta.

“Félek ezt tenni” - feleltem.

“Akkor írd le” - mondta. “Ezek a dolgok nem merülhetnek feledésbe. Egy emlékezet nélküli nép élőhalott.”

Így hát irkáltam és figyeltem. Figyeltem, ahogy családok költöznek vityillókból toronyházba, ahogy a fiúk egyeneslábúvá és erőssé nőnek, a lányok fényesszeművé és teltkeblűvé. Figyeltem, ahogy a Nemzeti Jövedelmünk növekedett és mi boldogan kioltottuk a szabad akarat fényét, ahogy a cigarettánkat, lenyeltük önérzetünket, mint a rágóguminkat. Figyeltem, de hallgattam.

Az idő múlt. Szigetünk felvirágzott. A kommunizmus kihalt. Az ellenségből barát lett. Egy fáradt világ fölött pirkadt a szabadság hajnala, felmelegítve az elnyomás hidegétől merev tagokat, bevilágítva az utat, úgyhogy az emberek megint egyedül lépkedhettek. Nem énekelhetnénk, szólhatnánk, alakíthatnánk a jövőnkét mi is?

Ó, nem, mondták a gazdáink. Szabadság és igazságosság nyugati gondolatok és idegenek a mi ázsiai génjeinktől. Nekünk, a mi kis szigetünkön megvan a saját szabadságmodellünk, a saját igazságosságmarkánk.

Először életemben féltem. Nagyon féltem. Szavakat, az igazság útjelzőit kényszerítették hazugságra.

Túlságosan gyengétedűek voltunk ahhoz, hogy magunktól lábra álljunk és “megegyezésről” beszéljünk. Túlságosan gyávák, hogy ellentmondjunk és “nemütközővé” váljunk. “Visszacsatolásnak” hívták, amikor apró nézeteltéréseknek adtunk hangot, még ha tudtuk is, hogy amit megvitattunk egy nagy rakás szar. Igen, most szabadon szólhattunk, de csak, ha előbb felemeltük a kezünket és csak ha a főnök úgy vélte, hogy elég sokáig voltunk jógyerekek.

A tanítóm már halott volt és én a fiaimhoz fordultam. Mint a többi gyereknek az ő generációjukban, nekik is “rendezett gondolkodásmódjuk” volt nézetek helyett és “szerepmoделlek” helyettesítették a hőseiket.

Megkérdeztem, miként vélekednek az igazságosságról.

“Az igazságosság” - válaszolták - “az valami, amivel ügyvédek foglalkoznak, és ha téged annyira érdekel, hogy mi helyes és mi nem, könnyen utánanézhetsz a törvénykönyvben.”

“Természetesen, nálunk szabadság van” - biztosítottak engem - “négyévenként szavazunk, nemigaz, és a szavazás szabad, ha nem is egészen titkos.”

Nem mertem megkérdezni őket, hogy mi az igazság.

Emlékszem, mit mondott a tanítóm és azóta is leírom a gondolataimat.

Olyankor könnyezek. Néha bizony elég sokat, de remélem, nem annyit, hogy a könnyeim elmosnák a szavaimat.